

2022/23.-
2025/26.

ОШ „ЈЕЛЕНА ЋЕТКОВИЋ“ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ I

У Београду, јун 2022.

Садржај

Уводне напомене.....	7
УВОД.....	1
ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	2
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	3
ОБЛИЦИ УЧЕЊА	4
Смислено учење.....	4
Практично учење	4
Рецептивно учење	5
Учење путем открића	6
Конвергентно (логичко) учење	6
Дивергентно (стваралачко) учење	6
Интерактивно (кооперативно) учење	7
ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА	7
ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА	8
ЛИСТА ПРЕДМЕТА И АКТИВНОСТИ.....	9
ЛИСТА УЏБЕНИКА.....	11
Први разред.....	11
Други разред	11
Трећи разред.....	12
Четврти разред.....	13
Пети разред.....	13
Шести разред	14
Седми разред.....	16
Осми разред.....	17
НАСТАВНИ ПЛАН	19
Млађи разреди	19
Старији разреди	20
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	22
I-IV РАЗРЕД.....	22
СРПСКИ ЈЕЗИК	23
Први разред.....	23
Други разред	25
Трећи разред.....	27
Четврти разред.....	29
МАТЕМАТИКА.....	31

Први разред.....	32
Други разред	33
Трећи разред.....	35
Четврти разред.....	37
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	40
Други разред	43
Трећи разред.....	46
Четврти разред.....	49
СВЕТ ОКО НАС.....	52
Први разред.....	52
Други разред	55
ПРИРОДА И ДРУШТВО	57
Трећи разред.....	57
Четврти разред.....	60
ЛИКОВНА КУЛТУРА	63
Први разред.....	63
Други разред	64
Трећи разред.....	66
Четврти разред.....	67
МУЗИЧКА КУЛТУРА	69
Први разред.....	69
Други разред	71
Трећи разред.....	73
<i>Четврти разред.....</i>	<i>74</i>
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	76
Други разред	78
Трећи разред.....	80
Четврти разред.....	82
Дигитални свет	84
Први разред.....	84
Други разред	86
Пројектна настава	88
Четврти разред.....	88
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ I-IV РАЗРЕД.....	91
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ.....	92
Први разред.....	92

Други разред	93
Трећи разред	95
Четврти разред	97
ВЕРСКА НАСТАВА	98
Први разред	99
Други разред	100
Трећи разред	100
Четврти разред	101
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	103
V-VIII РАЗРЕД	103
СРПСКИ ЈЕЗИК	104
Пети разред	104
Шести разред	106
Седми разред	109
Осми разред	112
СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	115
Пети разред	115
Шести разред	118
Седми разред	119
Осми разред	121
ЛИКОВНА КУЛТУРА	124
Пети разред	124
Шести разред	126
Седми разред	128
Осми разред	129
МУЗИЧКА КУЛТУРА	131
Пети разред	131
Шести разред	133
Седми разред	134
Осми разред	135
ИСТОРИЈА	137
Пети разред	137
Шести разред	139
Седми разред	141
Осми разред	143
ГЕОГРАФИЈА	147

Пети разред	147
Шести разред	150
Седми разред	152
Осми разред	154
МАТЕМАТИКА	156
Пети разред	156
Шести разред	160
Седми разред	165
Осми разред	168
ФИЗИКА	172
Шести	172
Седми разред	175
Осми разред	178
БИОЛОГИЈА	181
Пети разред	181
Шести разред	184
Седми разред	186
Осми разред	191
ХЕМИЈА	194
Седми разред	194
Осми разред	198
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	201
Пети разред	201
Шести разред	205
Седми разред	210
Осми разред	213
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	218
Пети разред	218
Обавезне физичке активности	218
Пети разред	218
Шести разред	221
Обавезне физичке активности	221
Седми разред	224
Осми разред	226
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	228
V-VIII РАЗРЕД	228

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-НЕМАЧКИ ЈЕЗИК.....	229
Пети разред	229
Шести разред	230
Седми разред.....	232
Осми разред.....	234
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ.....	237
пети разред	237
Шести разред	238
Седми разред.....	239
Осми разред.....	240
ВЕРСКА НАСТАВА.....	242
Пети разред.....	242
Шести разред.....	243
Седми разред.....	244
Осми разред.....	245
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ.....	247
V-VIII РАЗРЕД.....	247
Цртање, сликање, вајање.....	247
Пети разред.....	248
Шести разред.....	249
Седми разред.....	250
Осми разред.....	250
Хор и оркестар.....	251
Пети разред.....	251
Шести разред.....	252
Седми разред.....	253
Осми разред.....	253
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ.....	254
Пети разред.....	254
Шести разред.....	255
Седми разред.....	256
Осми разред.....	256
ДОМАЋИНСТВО.....	257
Седми разред.....	258
Осми разред.....	259
ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	261

Пети разред	261
Шести разред	262
ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ.....	263
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	264
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	265
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	266
Превентивне активности	267
Интервентне активности	269
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	269
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ	270
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ	270
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	271
ПРОГРАМ САРАДЊЕ С ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ.....	273
ПРОГРАМ САРАДЊЕ С ПОРОДИЦОМ	275
Отворени дан школе.....	275
ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА	276
ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ	276
ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК	279
ЕКСКУРЗИЈЕ И НАСТАВА У ПРИРОДИ	284
ЕКСКУРЗИЈЕ.....	285
Први разред.....	285
Други разред	286
Трећи разред.....	287
Четврти разред.....	289
Пети разред	290
Шести разред	291
Седми разред.....	293
Осми разред.....	295
НАСТАВА У ПРИРОДИ (1-4. РАЗРЕД)	297
Први разред.....	297
Други разред	298
Трећи разред.....	299
Четврти разред.....	299

Уводне напомене

Школског програма I за 2022/23-2025/26. годину садржи план и програм обавезних, изборних наставних предмета и слободних наставних активности од првог до осмог разреда, посебне програме, програме екскурзија и наставе у природи.

Школског програма I за 2022/23-2025/26. годину усвојен је на седници Школског одбора ОШ „Јелена Ђетковић“, 30.6.2022. године, дел.бр. II - 1007

УВОД

Полазне основе за израду школског програма су:

- Закон о основама система образовања и васпитања
- Закон о основном образовању и васпитању
- Правилници о наставном плану и програму
- Правилник о општим стандардима постигнућа-образовни стандарди за крај основног образовања
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математике, природа и друштво и енглески језик
- Правилник о изменама и допунама правилника о врсти стручне спреме наставника који изводе образовно - васпитни рад из изборних програма у основној школи
- Извештаји о раду школе
- Услови рада у школи
- Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице

Стручни актив за развој школског програма чине директор школе, педагошко-психолошка служба, руководиоци одељењских већа млађих разреда и руководиоци стручних већа

ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви школског програма

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање позитивних људских вредности;
- 13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Програм се остварује кроз разредно-предмено-часовни систем у оквиру наставних и ваннаставних активности. У оквиру наставних активности реализује се редовна настава, изборна настава и слободне наставне активности, док ваннаставне активности обухватају: допунску наставу, додатну наставу, секције, излете, посете, екскурзије, наставу у природи и друге облике ваннаставног рада којим се остварује програм образовања и васпитања и постижу прописани циљеви и стандарди образовног постигнућа. Наставне активности су обавезне за све ученике док ваннаставне активности су факултативног карактера.

Наставне и ваннаставне активности се реализују у школи и у другим образовно-васпитним и културним установана. Настава може да се остварује и као настава код куће и као настава на даљину у складу са посебним Законом.

Наставу реализују наставници разредне и предметне наставе, у остваривању образовно-васпитног рада наставнику и стручном сараднику у обављању образовно - васпитног рада могу да помажу и друга лица у складу са Законом.

Програм се остварује применом различитих метода и облика рада, у складу са садржајима. Приликом планирања и избора начина рада предност се, када је то могуће, даје методама које стављају нагласак на активности ученика, чиме се омогућава стицање виших нивоа знања, развој когнитивних и других вештина и способности.

У циљу успешне реализације програма користи се уџбеници који имају и е-садржаје и друга насатвна средства.

ОБЛИЦИ УЧЕЊА

Смислено учење

Карактеристике

- Селекција онога што је битно, разумевање и повезивање са постојећим знањем

Активности наставника

- Утврђивање претходних знања и искустава која ученици имају о градиву које треба да уче
- Повезивање нових знања са животним искуствима, са претходним знањима из датог предмета, са знањима из других предмета
- Проблемско излагање садржаја (одговарање на питања, решавање проблема)
- Подстицање ученика да постављају питања чим им нешто није јасно
- Излагање прво општег контекста, кључне тезе, идеје, а тек затим периферних појмова и информација
- Прецизно и тачно дефинисање појмова, са нужним наглашавањем сличности и разлика међу додирним појмовима
- Објашњавање неке нове речи и новог појма преко оних за које смо проверили да их ученик зна
- Коришћење различитих техника да се дође до истог резултата, излагање градива на више различитих начина
- Презентовање истог садржаја из више различитих перспектива, углова
- Вежбање ученика у разликовању чињеница од хипотеза и интерпретација...

Активности ученика

- Постављање питања
- Тражење информација и објашњења
- Повезивање новог са већ постојећим знањем
- Извођење закључака

Практично учење

Карактеристике

- Практично механичко учење- учење практичних моторичких вештина које се морају строго научити, као што су: пливање, руковање разним техничким уређајима, вожња бицикла, аутомобила, како се покреће програм рачунара, како се држи оловка...
- Практично смисаоно учење- учење сложених практичних вештина уз разумевање њиховог смисла: учење техника цртања и сликања, свирања на музичким инструментима...

Активности наставника

Практично механичко учење

- Давање упутства о ономе што треба научити,
- Осигуравање средства чије руковање треба научити,
- Давање обрасца вештине која се учи,
- Извођење активност пред ученицима,
- Вршење надзора над практичним радом ученика и кориговање га када је то потребно...

Практично смисаоно учење

- Организовање процеса учења
- Припрема услова за такво учење,
- Демонстрација како се изводе практичне активности,
- Праћење и контрола тока учења...

Активности ученика

Практично механичко учење

- Практиковање (практично извођење) вештине која се учи,
- Понављање делатности уз евентуално кориговање грешака,
- Техничко усавршавање вештине...

Практично смисаоно учење

- разумевање смисла практичних радњи (поступака) који се уче,
- практично извођење,
- техничко усавршавање наученог,
- повећавање тачности, брзине и прецизности извођења поступака који се учи....
- Стицање умења (како се нешто ради), наспрам знања.

Рецептивно учење

Карактеристике

- Усвајање знања или умења која су прописана;
- Примање готових знања, презентованих вербално, која је потребно с разумевањем усвојити;
- Највећи део школског садржаја усваја се кроз рецептивно учење;
- Рецептивним учењем могу се примати постојећа знања, али се не могу креирати нова.

Активности наставника

- Презентовање знања

Активности ученика

- Ученик не долази самостално до знања, не открива их, него их добија и усваја;
- Меморисање садржаја.

Учење путем открића

Карактеристике

- Самостално долажење до сазнања
- Стицање неких умења, вештина, а не стицање одређене суме знања

Активности наставника

- Прилагођавање задатка способностима ученика
- Одређивање потребног материјала
- Избор приступа у решавању проблема
- Вођење процеса решавања
- Постављање питања, дискутовање са ученицима
- Праћење активности ученика

Активности ученика

- Уочавање, дефинисање и прецизирање проблема
- Самостално прикупљање и анализирање чињеница које су потребне за решења
- Давање идеја за решавање проблема

Конвергентно (логичко) учење

Карактеристике

- Заснива се на ригорозним правилима логичког мишљења, нпр. алгоритам за решавање неких математичких задатака

Дивергентно (стваралачко) учење

Карактеристике

- Подразумева стварање што већег броја идеја, оригиналних, креативних...
- Флексибилност мишљења
- Откривање алтернативних начина решавања једног истог проблема, нпр. Писање слободног састава.
- Циљеви ове методе учења јесу подстицање иницијативности и самосталности, неговање стваралаштва (тј. способности за проналажење властитих и оригиналних решења).

Активности наставника

- Стварање услова за стваралаштво
- Подстицање климе опуштености
- Уважавање свих идеја

Активности ученика

- Продуковање великог броја идеја
- Проналажење оригиналних, неуобичајених и не честих решења
- Флексибилност у мишљењу

Интерактивно (кооперативно) учење

Карактеристике

- Кооперативно учење наставник-ученик и кооперативно учење у групама ученика
- Мотивисање ученика за рад и учење;
- Активно учешће ученика у раду;
- Приближавање ученицима апстрактних појмова;
- Развијање осећаја припадности, прихваћености, осећаја обавеза и одговорности;
- Способност повезивања и примене претходних знања

Активности наставника

- Припремање дидактичких средстава,
- Планирање тока часа,
- Стварање проблемске ситуације;
- Организовање;
- Партнерски однос у решавању проблема

Активности ученика

- Решавање проблемске ситуације,
- Извођење практичних и интелектуалних радњи

ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Оцењивањем у школи процењује се оствареност прописаних исхода и стандарда образовних постигнућа, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Оцењивање је јавно и оцена мора одмах да буде образложена ученику. Успех редовног ученика прати се и оцењује током наставе.

Ученик се оцењује из обавезног предмета, изборног програма и активности и из владања.

Оцењивање се спроводи у зависности од предмета, модула и узраста ученика. Оцењује се:

- Вештина изражавања и саопштавања
- Разумевање, повезивање, примена и вредновање научених поступака и процедура
- Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
- Уметничко изражавање и разумевање уметничких дела
- Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
- Практично извођење онога што је учено, и провера разумевања изведеног
- Иницијативност, самосталност у раду
- Креативност, степен оригиналности процеса решавања

Критеријуми оцењивања се дефинишу за сваки предмет и разред посебно и саставни су део Школског програма.

Ученици се оцењују путем:

- Усне провере постигнућа
- Писмене провере постигнућа
- Практичног рада
- Оцењивања активности ученика и резултата његовог рада, у које спадају:
 - излагање и представљање (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.)
 - учешће у дебати и дискусији
 - писање есеја
 - писање домаћих задатака
 - учешће у различитим облицима групног рада
 - рад на пројектима
 - збирка одабраних ученикових продуката рада-портфолио

ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА

Основна школа “Јелена Ћетковић” налази се у Врањској улици број 26 на општини Звездара у Београду.

Школа је добила име по народном хероју Јелени Ћетковић. Почела је са радом 19. септембра 1961. као самостална државна установа од посебног значаја. Организована је ради остваривања задатака основног образовања и васпитања деце.

На почетку свога рада школа је имала 487 ученика, а нова школска зграда сазидана је у дворишту постојеће школе 1973. год.

Пројекат је урадио архитекта Ђорђе Васиљевић, а инвеститор је Београдска заједница образовања. Градња школе је трајала 2 године, а извођач радова био је КМГ “Трудбеник” .

Локација школе је веома повољна и обухвата ученике са три месне заједнице: “Липов лад”, “Врачарско поље” и делимично “Стари Ћерам”. У непосредној близини налази се позориште “Звездара театар” и “Пан театар”, Културни центар “Вук Карауић”, Богородичина црква, Спортски центар “Олимп”, спортски клубови.

Сарадња просветних радника са ђачким родитељима и локалном заједницом је на завидном нивоу. Школа сарађује и са радним организацијама које су у реону школе.

Афирмацију ученици из школе стичу на јавним приредбама, у општини и граду. У проверавању знања ученика од стране Просветно-педагошког завода Београда, ученици школе освајају прво место у граду из свих наставних предмета.

У протеклом периоду школа је власник преко 30 Октобарских награда из области биологије, математике, српског језика, физике, хемије, географије и историје.

Данас школа има 13 учионица и 16 кабинета, функционалну физкултурну салу, свечану салу, спортске терене, богату библиотеку, кухињу са трпезаријом, савремена аудио-визуелна средства, кабинете за информатику, практикум за природне науке, велико школско двориште са спортским теренима и простором за ученике 1. и 2. разреда. За потребе наставе користи се преко 60 рачунара у два кабинета информатике, пет пројектора, а у школи функционише бежична и кабловска мрежа преко које се може приступити Интернету, што ученицима и наставницима омогућава сталну доступност најновијих информација и наставних материјала. За потреба ученика у библиотеци је формирана медијатека са 8 рачунара, а за потребе наставника и стручних служби обезбеђено је преко 65 рачунара. Школска зграда је реновирана 2011/12, а пре тога реновирано је

двориште. У наредном период планира се реновирање и дигитализација школске библиотеке и реконструкција терена за мали фудбал.

Ученици и наставници школе постижу изузетне резултате на такмичењима, почев од општинског, па све до републичког нивоа. До сада је освојен већи број награда из различитих наставних области (математика, физика, историја и друге) и музичке уметности.

Такође, велики успех представљају и постигнућа наших ученика на завршном испиту-резултати су увек изнад републичког и градског просека, и најбољи на Општини Звездара.

ЛИСТА ПРЕДМЕТА И АКТИВНОСТИ

Основна школа “Јелена Ћетковић” у Београду на својој листи предмета имаће оне, који су прописани на националном нивоу.

На националном нивоу изучаваће се обавезни и изборни предмети. Листу изборних предмета, на предлог школе усваја Савет родитеља и Школски одбор.

разред	обавезни предмети	изборни предмети	Слободне насатвне активности
I	Српски језик Математика Свет око нас Ликовна култура Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Дигитални свет Енглески језик	Грађанско васпитање Верска настава	/
II	Српски језик Математика Свет око нас Ликовна култура Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Дигитални свет Енглески језик	Грађанско васпитање Верска настава	/
III	Српски језик Математика Природа и друштво Ликовна култура Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Дигитални свет Енглески језик	Грађанско васпитање Верска настава	/
IV	Српски језик Математика Природа и друштво	Грађанско васпитање Верска настава	/

	Ликовна култура Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Пројектна настава Енглески језик		
V	Српски језик и књижевност Математика Енглески језик Историја Географија Биологија Музичка култура Ликовна култура Техника и технологија Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство	Грађанско васпитање Верска настава Немачки језик	Хор и оркестар Цртање сликање вајање Животне вештине Вежбањем до здравља Медијска писменост Свакодневни живот у прошколсти Чувари природе

разред	обавезни предмети	изборни предмети	
VI	Српски језик и књижевност Математика Енглески језик Историја Географија Биологија Физика Музичка култура Ликовна култура Техника и технологија Физичко и здравствено васпитање Информатика и рачунарство	Грађанско васпитање Верска настава Немачки језик	Хор и оркестар Цртање сликање вајање Животне вештине Вежбањем до здравља Медијска писменост Свакодневни живот у прошколсти Чувари природе
VII	Српски језик и књижевност Математика Енглески језик Историја Географија Биологија Физика Хемија Музичка култура Ликовна култура Техничко и технологија Физичко васпитање Информатика и рачунарство	Грађанско васпитање Верска настава Немачки језик	Хор и оркестар Цртање сликање вајање Свакодневни живот у прошколсти Домаћинство Моја животна средина Предузетништво

VIII	Српски језик и књижевност Математика Енглески језик Историја Географија Биологија Физика Хемија Музичка култура Ликовна култура Техника и технологија Информатика и рачунарство Физичко васпитање	Грађанско васпитање Верска настава Немачки језик	Хор и оркестар Свакодневни живот у прошлости Домаћинство Моја животна средина Предузетништво Цртање сликање вајање
-------------	---	--	---

ЛИСТА УЏБЕНИКА

Први разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Музичка култура 1, уџбеник за први разред основне школе	Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац	Нови Логос
2.	HAPPY HOUSE, енглески језик за први разред основне школе; уџбеник са електронским додатком	Стела Мејдмент, Лорена Робертс	THE ENGLISH BOOK
3.	Математика 1, уџбеник из четири дела за први разред основне школе	Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић	Нови Логос
4.	СВЕТ ОКО НАС 1 за први разред основне школе, уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска)	Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић	Нови Логос
5.	Буквар за први разред основне школе	Душка Милић, Татјана Митић	Нови Логос
6.	Наставни листови уз Буквар за први разред основне школе	Душка Милић, Татјана Митић	Нови Логос
7.	Читанка за први разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Маја Костић	Нови Логос

Други разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Уз речи растемо – Читанка за српски језик за други разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Маја Костић	Нови Логос
2.	Дар речи – Граматика за српски језик за други разред основне школе	Јелена Срдић	Нови Логос

3.	Латиница – Уџбеник за други разред основне школе	Душка Милић, Татјана Митић	Нови Логос
4.	Радна свеска уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за други разред основне школе	Јелена Срдић, Наташа Станковић Шошо	Нови Логос
5.	Математика 2, уџбеник за други разред основне школе (из четири дела); ћирилица	Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић	Нови Логос
6.	Свет око нас 2, уџбеник за други разред основне школе; ћирилица	Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић	Нови Логос
7.	Свет око нас 2, радна свеска за други разред основне школе; ћирилица; (уџбенички комплет)	Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић	Нови Логос
8.	Музичка култура 2, уџбеник за други разред основне школе; ћирилица	Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац	Нови Логос
9.	Happy House 2, енглески језик за други разред основне школе школе; уџбеник са електронским додатком	Stella Maidment Lorena Roberts	„THE ENGLISH BOOK”

Трећи разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	У свету речи, Читанка за српски језик за трећи разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Маја Костић	Нови Логос
2.	Дар речи, граматика за српски језик за трећи разред основне школе	Јелена Срдић	Нови Логос
3.	Радна свеска уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за трећи разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Јелена Срдић	Нови Логос
4.	Математика 3, уџбеник за трећи разред основне школе (први, други, трећи и четврти део)	Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић	Нови Логос
5.	Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред основне школе	Андријана Шикл Ерски, Марина Мунитлак	Нови Логос
6.	Природа и друштво 3, радна свеска за трећи разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	Андријана Шикл Ерски, Марина Мунитлак	Нови Логос
7.	Музичка култура 3, уџбеник за трећи разред основне школе; ћирилица	Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац	Нови Логос

8.	Family and Friends 1 – Second edition, енглески језик за трећи разред основне школе, уџбеник	Naomi Simmons	Нови Логос
9.	Family and Friends 1 – Second edition, енглески језик за трећи разред основне школе, радна свеска	Naomi Simmons	Нови Логос

Четврти разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Бескрајне речи, читанка за српски језик за четврти разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Соња Чабрић	Нови Логос
2.	Дар речи, граматика за српски језик за четврти разред основне школе	Јелен Срдић, Зорана Петковић	Нови Логос
3.	Радна свеска уз уџбенички комплет српског језика и књижевности за четврти разред основне школе	Наташа Станковић Шошо, Јелена Срдић, Зорана етковић	Нови Логос
4.	Музичка култура за четврти разред основне школе; ћирилица	Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац	Нови Логос
5.	Природа и друштво 4, уџбеник за четврти разред основне школе	Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Ивана Петровић, Иван Матејић	Нови Логос
6.	Природа и друштво 4, радна свеска за четврти разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Ивана Петровић, Иван Матејић	Нови Логос
7.	Природа и друштво 4, тематски атлас уз уџбеник природе и друштва за четврти разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Ивана Петровић, Иван Матејић	Нови Логос
8.	Математика 4, уџбеник за четврти разред основне школе (први, други, трећи и четврти део); ћирилица	СенкаТахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић	Нови Логос
	Family and Friends 2, енглески језик за четврти разред основне школе, четврта година учења; уџбенички комплет (уџбеник и радна свеска)	Naomi Simmon	Нови Логос

Пети разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	издавач
-------	-----------------	----------	---------

1.	Читанка „Расковник“ за за пети разред основне школе;	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић	Klett
2.	Граматику за пети разред основне школе;	Весна Ломпар	Klett
3.	Радна свеска за пети разред основне школе;	Весна Ломпар, Зорица Несторовић	Klett
4.	Ликовна култура 5, уџбеник за пети разред основне школе;	Јован Мрђењовачки	Едука
5.	Музичко 5, музичка култура за пети разред основне школе;	Јасмина Чолић, Мирјана Савов Стојановић	Наша кућа знања
6.	Историја 5 –уџбеник са одабраним историјским изворима за пети разред основне школе;	Данијела Стефановић, Снежана Ферјанчић, Зорица Недељковић	Фреска
7.	Географија, уџбеник за пети разред основне школе;	Јелена Ђалић, Милутин Тадић, Милован Миливојевић	Завод за уџбенике
8.	Математика 5, уџбеник за пети разред основне школе;	Владимир Стојановић	Математископ
9.	Математика 5, збирка задатака за пети разред основне школе;	Владимир Стојановић, Гордана Поповић, Никола Вигњевић	Математископ
10.	Биологија 5, уџбеник за пети разред основне школе;	Горан Милићев, Ена Хорват	Klett
11.	Техника и технологија за пети разред основне школе, уџбенички комплет (уџбеник, материјал за конструкторско моделовање, електронски додатак); Ђирилица	Ненад Стаменовић, Алекса Вучићевић	Klett
12.	ENGLISH PLUS 1, енглески језик за пети разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска, аудио ЦД)	Ben Wetz, Janet Hardy Gould	Нови Логос
13.	Информатика и рачунарство, уџбеник за пети разред основне школе;	Светлана Мандић	Klett
14.	HURRA, WIR LERNEN DEUTSCH, немачки језик за пети разред основне школе, прва година учења, уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска, аудио ЦД)	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Џвијета Шмит, Иванка Фајфер Чагоровић	Завод за уџбенике

Шести разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Извор, Читанка за шести разред основне школе	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић	Klett

2.	Граматика 6, уџбеник за шести разред основне школе	Весна Ломпар	Klett
3.	Радна свеска 6, уз Читанку и Граматику за шести разред основне школе	Весна Ломпар, Зорица Несторовић, Зона Мркаљ	Klett
4.	ENGLISH PLUS 2, енглески језик за шести разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска)	Ben Wetc, Diana Rue, Janet Hardy Gould	Нови Логос
5.	HURRA, WIR LERNEN DEUTSCH 2, немачки језик за шести разред основне школа, друга година учења, уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска, аудиоЦД)	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер Чагоровић	ЈП „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”
6.	Математика, уџбеник за шести разред основне школе; ћирилица	Владимир Стојановић	Математископ
7.	Математика, збирка задатака за шести разред основне школе; ћирилица;	Наташа Алимпић, Гордана Поповић, Никола Вигњевић Владимир Стојановић	Математископ
8.	Електронски додаток уџбеничком комплету Математика 6 (уџбенички комплет)	Никола Вигњевић	Математископ
9.	Физика 6, уџбеник за шести разред основне школе; ћирилица	Марина Радојевић	Klett
10.	Физика 6, збирка задатака са лабораторијским вежбама за шести разред основне школе; ћирилица		Klett
11.	Техника и технологија 6, за шести разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник и материјал за конструкторско моделовање); ћирилица	Алекса Вучићевић, Ненад Стаменовић	Klett
12.	Информатика и рачунарство 6 за шести разред основне школе; ћирилица	Светлана Мандић	Klett
13.	Биологија за шести разред основне школе; ћирилица	Дејан Бошковић	БИГЗ школство
14.	Историја 6, уџбеник са одабраним историјским изворима за шести разред основне школе; ћирилица	Марко Шуица, Радивој Радих, Перо Јелић	ФРЕСКА
15.	Географија за шести разред основне школе; ћирилица	Милутин Тадић	ЈП „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ”

16.	Музичка култура „У свету музике“ за шести разред основне школе	Мирјана Смрекар Станковић, Валентина Динић	ЕДУКА
17.	Ликовна култура 6, уџбеник за шести разред основне школе; ћирилица	Миљивоје Мишко Павловић	БИГЗ школство

Седми разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Плетисанка, Читанка за седми разред основне школе	Зона Мркаљ, Зорица Несторовић	Klett
2.	Граматика, Српски језик и књижевност за седми разред основне школе	Весна Ломпар	Klett
3.	Радна свеска уз уџбенички комплет, Српски језик и књижевност за седми разред основне школе	Весна Ломпар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић	Klett
4.	Физика 7, уџбеник за седми разред основне школе	Марина Радојевић	Klett
5.	Физика 7, збирка задатака са лабораторијским вежбама за седми разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	Марина Радојевић	Klett
6.	Математика, уџбеник за седми разред основне школе	Владимир Стојановић	Математископ
7.	Математика, збирка задатака за седми разред основне школе;	Никола Вигњевић, Владимир Стојановић, Гордана Поповић, Наташа Алимпић	Математископ
8.	Електронски додаток уџбеничком комплету Математика 7;	Никола Вигњевић	Математископ
9.	Биологија 7, уџбеник за седми разред основне школе; ћирилица	др Немања Рајчевић, Гордана Ковачевић	DATA STATUS
10.	Техника и технологија 7 за седми разред основне школе; уџбенички комплет (уџбеник и материјал за конструкторско обликовање);	Ненад Стаменовић, Алекса Вучићевић	Klett
11.	Хемија, уџбеник за седми разред основне школе	Миомир Ранђеловић, Мирјана Марковић	БИГЗ школство

12.	Хемија, радна свеска са збирком задатака за седми разред основне школе; уџбенички комплет; ћирилица	Миомир Ранђеловић, Мирјана Марковић	БИГЗ школство
13.	Информатика и рачунарство за седми разред основне школе; ћирилица	Милош Папић, Далибор Чукљевић	ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО
14.	English Plus 3 Student's book", енглески језик за седми разред основне школе, уџбеник	Ben Wetz, Katrina Gormley	Нови логос
15.	English Plus 3 Workbook", Енглески језик за 7. разред основне школе, радна свеска	Kate Mellersh	Нови логос
16.	„Hurra, wir lernen Deutsch!“ 3 Немачки језик за 7. разред основне школе; 3. година учења, уџбенички комплет (уџбеник, аудио комплет, диск и радни лист	Илдико Врачарић Ана Бабић Цвијета Шмит Иванка Фајфер Чогоровић	ЈП „Завод за уџбенике“
17.	Историја 7, уџбеник са одабраним историјским изворима за седми разред основне школе; ћирилица	Сузана Рајић, Данко Леовац	„Фреска“
18.	Географија 7 за седми разред основне школе; ћирилица	Милутин Тадић	ЈП „ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ“
19.	Ликовна култура 7, уџбеник за седми разред основне школе; ћирилица	Миливоје Мишко Павловић	„БИГЗ школство“
20.	Музичка култура 7, уџбеник за седми разред основне школе; ћирилица	Габријела Грујић, Маја Соколовић Игњачевић, Саша Кесић, Биљана Лековић	Klett

Осми разред

р.бр.	наслов уџбеника	аутор(и)	Издавач
1.	Читанка 8, Српски језик и књижевност за осми разред основне школе	др Александар Јерков, Анђелка Петровић, Катарина Колаковић	Вулкан издаваштво
2.	Граматика 8, Српски језик и књижевност за осми разред основне школе	Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов	Вулкан издаваштво
3.	Радна свеска 8, Српски језик и књижевност за осми разред основне школе	Анђелка Петровић, Катарина Колаковић, Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов	Вулкан издаваштво

4.	Ликовна култура 8, уџбеник за осми разред основне школе	Јован Глигоријевић	БИГЗ школство
5.	Музичка култура 8, уџбеник за осми разред основне школе; ћирилица	др Александра Паладин, мр Драгана Михајловић Бокан	„Нови логос“
6.	Историја 8, уџбеник са одабраним историјским изворима за осми разред основне школе; ћирилица	Љубодраг Димић, Љиљана Раковић	„Фреска“
7.	Географија 8, уџбеник за осми разред основне школе	Милка Бубало Живковић, Драгица Гатарић	ЈП „Завод за уџбенике“
8.	Физика 8, уџбеник за осми разред основне школе	Марина Радојевић	„КЛЕТТ“
9.	Физика 8, збирка задатака са лабораторијским вежбама за осми разред основне школе	Марина Радојевић	„КЛЕТТ“
10.	Математика 8, за осми разред основне школе	Владимир Стојановић	Математископ
11.	Математика 8, збирка задатака за осми разред основне школе;	Владимир Стојановић, Милијана Ковачевић, Никола Вигњевић	Математископ
12.	Електронски додаток уџбеничком комплету Математика 8	Владимир Стојановић, Никола Вигњевић	Математископ
13.	Биологија 8, уџбеник за осми разред основне школе; ћирилица	Гордана Ковачевић, др Немања Рајчевић	„Data Status“
14.	Хемија 8, уџбеник за осми разред основне школе	Момир Ранђеловић, Мирјана Марковић	„БИГЗ школство“
15.	Хемија 8, радна свеска са збирком задатака за осми разред основне школе	Момир Ранђеловић, Мирјана Марковић	„БИГЗ школство“
16.	English Plus 4, Second Edition, енглески језик за осми разред основне школе, први страни језик, осма година учења; уџбеник	Ben Wetz, Diana Rue	„Нови логос“
17.	English Plus 4, Second Edition, енглески језик за осми разред основне школе, први страни језик, осма година учења; радна свеска	Janet Hardy-Gould	„Нови логос“
18.	Hallo, Freunde! 4, немачки језик за осми разред основне школе, други страни језик, четврта година учења; уџбенички комплет: уџбеник радна свеска и компакт диск	Гордана Летић Глишић, Ранка Вујановић, Илдико Врачарић	ЈП „Завод за уџбенике“

19. Техника и технологија 8,
за осми разред основне школе;
уџбенички комплет (уџбеник и
материјал за конструкторско
моделовање са упутством)
Информатика и рачунарство 8,
Милош Папић,
Вулкан издаваштво
20. Уџбеник за осми разред основне школе;
Ћирилица
Ненад Стаменовић,
Алекса Вучићевић
Далибор Чукљевић

НАСТАВНИ ПЛАН

Млађи разреди

ред. број	А. обавезни наставни предмети	I разред		II разред		III разред		IV разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик као нематерњи језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Физичко васпитање	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	-	-
УКУПНО: А		20	720	21	756	20	720	20	720
ред. број	Б. изборни наставни предмети								
1.	Верска н./ Гр. васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А + Б		20	756	22	792	22	792	22	756

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

ред. број	облик образовно-васпитног рада	I разред		II разред		III разред		IV разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	20	756	22	792	21	792	22	756
2.	Пројектна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатни рад	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Настава у природи	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

ред. број	остали облици образовно-васпитног рада	I разред		II разред		III разред		IV разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ванаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

Старији разреди

ред. број	а. обавезни наставни предмети	V разред		VI разред		VII разред		VIII разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност/ Српски језик ¹	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Српски језик као нематерњи језик ²	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	108	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	36
11.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
13.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
15.	Физичко и здравствено васпитање ³	2	72+54	2	72+54	3	108	3	103
УКУПНО: А		24-27*	873-981*	25-28*	990-1098*	28-31*	1008-1116*	27-30*	1023-1091*
р. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Страни језик ⁵	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
УКУПНО: А+Б		27-30*	981-1161*	28-31*	1098-1278*	30-33*	1116-1296*	30-33*	1022-1168*

ред. број	Облик образовно-васпитног рада	V разред		VI разред		VII разред		VIII разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	36

ред. број	Остали облици образовно-васпитног рада	V разред		VI разред		VII разред		VIII разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Екскурзије	До два дана годишње		До два дана годишње		До два дана годишње		До два дана годишње	

- ¹ Назив језика националне мањине када се настава реализује у школама на том матерњем језику.
 - ² Реализује се у школама где се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
- * Број часова за ученике припаднике националних мањина.
- ³ Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање
 - ⁴ Ученик бира један од понуђених наставних предмета и изучава га до краја другог циклуса
 - ⁵ Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса
- Страни језик за ученике који су почели да га уче од трећег разреда обавезан је изборни предмет до краја образовног циклуса.
- ⁶ Ученик припадник националне мањине може да изабере овај предмет, али није у обавези.
 - ⁷ Ученик бира спортску грану са листе коју нуди школа на почетку школске године
 - ⁷ Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада школе. Ученик бира једну од три слободне активности које школа нуди.
 - ⁸ Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима.

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
I-IV РАЗРЕД**

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског и књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају и оспособе да тумаче одабрана уметничка дела као и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Први разред

Исходи

Ученици ће:

- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице;
- влада основном техником читања и писања ћириличног текста;
- разуме оно што прочита;
- активно слуша и разуме садржај књижевноуметничког текста који му се чита;
- препозна песму, причу и драмски текст;
- одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;
- уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина;
- изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;
- препозна загонетку и разуме њено значење;
- препозна басну и разуме њено значење;
- разликује слово, реч и реченицу;
- правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају;
- правилно употреби велико слово;
- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;
- обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима;
- усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима;
- усмено описује ствари из непосредног окружења;
- бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору;
- напамет говори краће књижевне текстове;
- учествује у сценском извођењу текста;
- пажљиво и културно слуша саговорнике;²³
- слуша, разуме и парафразира поруку;
- слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања;
- примењује основна правописна правила;
- пише читко и уредно;
- писмено одговара на постављена питања;
- спаја више реченица у краћу целину;

- пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила;
- гласно чита, правилно и са разумевањем;
- тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног;
 - пронађе информације експлицитно изнете у тексту.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Почетно читање и писање	1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.4. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.3.9. 1CJ.1.3.10.	90	40	50
2.	Књижевност	1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.8. 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4.	45	30	15
3.	Језик Граматика, правопис и ортоепија	1CJ.1.4.3	10	6	4
4.	Језичка култура	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.4.	35	15	20
укупно:			180	91	89

Начин реализације

Методe рада

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка
- игровне активности

Технике рада

- технике учења • технике памћења(симболизација и упрошћавање,асоцијативна,брејн сторминг,когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања • понављање • опажање • вежбање • посматрање • стварање • изражавање својих мисли, осећања, закључака • учешће у дискусији • анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје • организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања • преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања • формира правилан поглед на свет • развија карактер ученика и црте личности • упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика • однос према учењу • испуњавање одређених норми²⁵ • (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Други разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- влада основном техником читања и писања латиничког текста;
- пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном);
- разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст;
- одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- одреди редослед догађаја у тексту;
- уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;
- разликује стих и строфу;
- уочи стихове који се римују;
- објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитије песму;
- изводи драмске текстове;
- износи своје мишљење о тексту;
- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике;
- разликује врсте речи у типичним случајевима;
- одређује основне граматичке категорије именица и глагола;
- разликује реченице по облику и значењу;
- поштује и примењује основна правописна правила;
- користи различите облике усменог и писменог изражавања препричавање, причање, описивање;
- правилно састави дужу и потпуну реченицу и
- споји више реченица у краћу целину;
- учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника;
- разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај);
- изражајно чита ћирилички текст.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	1CJ.1.5.3; 1CJ.1.5.4; 1CJ.2.5.4; 1CJ.2.5.5; 1CJ.3.5.1; 1CJ.3.5.2; 1CJ.3.5.3; 1CJ.2.5.2.	70	48	22
2.	Језик	1CJ.1.3.3; 1CJ.1.3.4; 1CJ.1.3.5; 1CJ. 1.3.8.	40	23	17
3.	Језичка култура (у оквиру кага је и учење другог писма)	1CJ.0.1.1; 1CJ.0.1.2; 1CJ.0.1.6; 1CJ.0.1.3; 1CJ.0.1.4;	70	28	42
укупно:			180	99	81

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање,асоцијативна,брзог читања,брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања • понављање • опажање • вежбање • посматрање • стварање • изражавање својих мисли, осећања, закључака • учешће у дискусији • анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања

- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, у мења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.

Трећи разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- чита са разумевањем различите текстове;
- опише свој доживљај прочитаних књижевних дела;
- изнесе своје мишљење о тексту;
- разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст;
- одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине;
- уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима);
- разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност;
- разуме идеје књижевног дела;
- уочи основне одлике народне бајке;
- разликује народну од ауторске бајке;
- представи главне особине јунака;
- уочи основне одлике народне епске песме;
- уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу;
- разликује опис од приповедања у књижевном делу;
- покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту;
- уочи хумор у књижевном делу;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитије песму и чита прозни текст;
- изводи драмске текстове;
- разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима;
- одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола;
- примењује основна правописна правила;

- јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо;
- споји више реченица у краћу и дужу целину;
- препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин;
- извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости;
- варира језички израз;
- попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке;
- разликује формални од неформалног говора (комуникације);
- учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	КЊИЖЕВНОСТ	1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.2. 1CJ.3.5.3.	80	47	33
2.	ЈЕЗИК (Граматика, правопис и ортоепија)	1CJ.3.4.1. 1CJ.3.4.4.	60	18	42
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1CJ.3.3.1. 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.3. 1CJ.3.3.4. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.3.6. 1CJ.3.2.1. 1CJ.3.2.2. 1CJ.3.2.3. 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.2.5. 1CJ.3.2.6. 1CJ.3.2.7.	40	10	30
укупно:			180	75	105

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брзог читања, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

• усвајање знања • понављање • опажање • вежбање • посматрање • стварање • изражавање својих мисли, осећања, закључака • учешће у дискусији • анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, у мења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

Четврти разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- чита са разумевањем различите врсте текстова;
- укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове;
- разликује књижевне врсте: шаљиву народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст;
- одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- именује позитивне и негативне особине ликова;
- уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам);
- тумачи идеје књижевног дела;
- препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима;
- уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу;
- разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу;
- преприча текст из различитих улога/перспектива;
- уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаљив);
- уочи супротстављеност лица у драмском тексту;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитије песму и чита прозни текст;

- изводи драмске текстове;
- усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела;
- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
- разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику;
- одреди основне реченичне чланове;
- разликује врсту речи од службе речи у реченици;
- поштује и примени основна правописна правила;
- правилно пише сва три модела управног говора;
- употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање;
- употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика;
- препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији;
- напише разгледницу, честитку, приватно писмо;
- прилагоди језички израз комуникативној ситуацији– формалној и неформалној;
- повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак;
- правилно структурира текст;
- учествује у предлагању садржаја и начина рада.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
4.	Књижевност	-1CJ.3.5.1. -1CJ.3.5.2. -1CJ.3.5.3. -1CJ.3.2.1. -1CJ.3.2.2. -1CJ.3.2.3. -1CJ.3.2.4. -1CJ.3.2.5. -1CJ.3.2.6. -1CJ.3.2.7.	80	63	17
5.	Језик	-1CJ.3.4.1. -1CJ.3.4.2. -1CJ.3.4.3. -1CJ.3.4.4. -1CJ.3.4.5.	50	25	25
6.	Језичка култура	-1CJ.3.3.1. -1CJ.3.3.2. -1CJ.3.3.3. -1CJ.3.3.4. -1CJ.3.3.5.	50	10	40

		-1CJ.3.3.6. -1CJ.0.1.5. -1CJ.0.1.7. -1CJ.0.1.8.			
укупно:			180	98	82

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писаних радова • графичких радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • решавања проблема

Технике рада

- технике учења • технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања • опажање • откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање • израда и презентовање самосталних радова • стварање • учешће у дискусији • анализирање података, чињеница и информација • решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике • прати, организује и усмерава процес учења • оцењује ниво и квалитет усвојености знања и вештина • оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада • илустрације • текстуални и видео записи • различити материјали по избору ученика
- писани, графички и практични радови

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- степен усвојености знања и вештина (примењених у свакодневном животу)
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Први разред

Исходи

Ученици ће по завршетку разреда бити у стању да:

- одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло;
- упореди предмете и бића по величини;
- уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине;
- именује геометријска тела и фигуре;
- групише предмете и бића са заједничким својством;
- сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика;
- разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију;
- црта праву линију и дуж помоћу лењира;
- броји унапред и уназад и са прескоком;
- прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој
- користи редне бројеве;
- разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника
- користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика
- сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак
- сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице;
- растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања;
- реши текстуални задатак са једном операцијом;
- разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;
- прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле;
- измери дужину задатом, нестандартном јединицом мере;
- преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Геометрија - Положај, величина и облик предмета/ Линије	1МА.1.2.1.	27	11	16
2.	Бројеви/Природни бројеви до 10 и нула, сабирање и одузимање до 10/ Природни бројеви до 20, сабирање и одузимање до 20/ Природни бројеви до 100, сабирање и одузимање до 100 (без преласка десетице)	1МА.2.1.1 1МА.2.1.3. 1МА.2.1.4	146	57	89
3.	Мерење и мере	1МА.2.4.1. 1МА.2.4.5.	7	3	4
укупно:			180	71	109

Начин реализације

Методe рада

- монолошка
- дијалoшка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писани радова

- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности технике рада • технике учења • технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна)

Активности ученика

- усвајање знања • понављање • опажање • откривање и увиђање законитости и процеса • вежбање
- посматрање • стварање • изражавање својих мисли, осећања, закључака • учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје • организује и усмерава процес учења • процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања • преноси културне вредности • преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет • развија карактер ученика и црте личности • упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу • испуњавање одређених норми • (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.

Други разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- одреди десетице најближе датом броју;
- усмено сабира и одузима бројеве до 100;
- користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац;
- примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања;
- усмено множи и дели у оквиру прве стотине;
- израчуна вредност бројевног израза са највише две операције;
- реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачунске операције и провери тачност решења;
- одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом;
- одреди делове (облика) дате величине;
- изрази одређену суму новца преко различитих апоена;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;
- прикаже мањи број података у таблици и стубичастим дијаграмом;
- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;
- разликује дуж, полуправу и праву
- одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски);
- одреди обим геометријске фигуре;
- нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи;
- уочи подударне фигуре на датом цртежу;
- уочи симетричне фигуре;
- допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву; изрази
- дужину у различитим јединицама за мерење дужине;

- измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине
- чита и запише време са часовника;
- користи јединице за време у једноставним ситуацијама изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
7.	Бројеви	1МА.2.1.1; 1МА.2.1.3; 1МА.2.1.4; 1МА.2.1.5; 1МА.3.1.1; 1МА.3.1.2; 1МА.3.1.3; 1МА.3.1.4	143	66	81
8.	Геометрија	1МА.2.2.1; 1МА.2.2.2	28	11	17
9.	Мерење и мере	1МА.2.4.1; 1МА.2.4.2; 1МА.2.4.5; 1МА.3.4.1	9	5	4
укупно:			180	78	102

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности технике рада • технике учења • технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна)

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање,асоцијативна, брејн
- сторминг,когнитивно мапирање)
- Активности ученика
- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података,чињеница и информација

- решавање проблема

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси теоријска и практична знања
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- мотивише ученике да самостално откривају решења проблема
- процењује напредовање ученика у раду

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми

При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, а према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.

Основни захтеви у погледу математичких знања и умења

Знати

- таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајућих дељења;
- јединице: дециметар, центиметар, час, минут, седмица, месец;
- основна својства рачунских операција.

Умети

- користити таблицу множења једноцифрених бројева (до аутоматизма);
- вршити четири основне рачунске операције у оквиру прве стотине;
- вршити проверу обављене рачунске операције;
- израчунати вредност бројевног израза са две рачунске операције;
- решавати једначине (наведене у програму) на основу зависности између резултата и компонената операције;
- решавати једноставне текстуалне задатке са 1 до 2 операције;
- мерити дуж у центиметрима, дециметрима и метрима;
- цртати изломљену линију, правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- одредити половину датог броја;
- користити уџбеник.

Трећи разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; · прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); · изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000);
- подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат;

- процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
- израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције;
- одреди десетице и стотине најближе датом броју;
- реши једначину са једном рачунском операцијом;
- одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;
- реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;
- упореди разломке облика са једнаким именицима;
- резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;
- уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;
- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
- црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;
- конструише троугао и круг;
- именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга;
- разликује врсте углова и троуглова;
- одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца;
- опише особине правоугаоника и квадрата;
- преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;
- користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;
- чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена;
- упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време);
- измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом);
- примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Бројеви	1МА.3.1.1 1МА.3.1.2 1МА.3.1.3 1МА.3.1.4 1МА.3.1.5 1МА.3.3.1 1МА.3.3.2	138	60	78
2.	Геометрија	1МА.3.2.2 1МА.3.2.3 1МА.3.2.4	29	14	15
3.	Мерење и мере	1МА.3.4.2 1МА.3.4.3	13	5	8
укупно:			180	79	101

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалошка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писаних радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка
- графичких радова • решавања проблема

Технике рада

- технике учења • технике памћења

Активности ученика

- усвајање знања, вештина • опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса • вежбање
- репродуковање одређених законитости и правила
- примена усвојених знања и законитости у решавању животних ситуација
- израда и презентовање самосталних радова • стварање • учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација • решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике • организује и усмерава процес учења • оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација Наставна

средства

- продукти рада • илустрације, графикони
- текстуални и видео записи • различити материјали по избору наставника

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика • однос према учењу
- испуњавање одрђених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Четврти разред

Исходи

- Ученици ће: -прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој;
- одреди месну вредност цифре;
- изврши четири основне рачунске операције у скупу \mathbb{N}_0 ;
- састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција;
- реши једначине и неједначине и провери тачност решења;
- реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину;
- процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
- одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју;

- прочита и запише разломке облика $(m, n \leq 10)$;
- упореди разломке облика са једнаким бројиоцима или имениоцима;
- сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима;
- запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале;
- сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале;
- чита, користи и представља податке у табелама или графичким дијаграмима;
- формира низ на основу упутства;
- реши задатак применом различитих начина представљања проблема;
- именује елементе и опише особине квадрата и коцке;
- црта мреже и прави моделе квадрата и коцке;
- препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;
- прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине;
- израчуна површину квадрата и правоугаоника;
- израчуна површину и запремину квадрата и коцке;
- реши проблемске задатке у контексту мерења

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Обнављање градива трећег разреда		7	/	7
2.	Бројеви	<u>1.део:</u> Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.1.4; 1.1.5; Средњи: 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.5. Напредни: 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.1.5. <u>2.део:</u> Основни: 1.1.2; 1.1.3; 1.1.4; 1.1.5. Средњи: 2.1.3; 2.1.4.; 2.1.5. Напредни: 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4, 3.1.5. <u>3.део:</u>	138	52	86

		Основни: 1.3.1; 1.3.2. Средњи: 2.3.1; 2.3.2. Напредни: 3.3.1; 3.3.2.			
3.	Геометрија	Основни: 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4. Средњи: 2.2.1; 2.2.2; 2.2.3; 2.2.5; 2.2.6.	17	8	9
4.	Мерење и мере	<u>1.део</u> Основни: 1.2.1; 1.2.2; 1.2.4 Средњи: 2.2.1; 2.2.2.; 2.2.3; 2.2.5. Напредни: 3.2.1; 3.2.2; 3.2.3. <u>2.део</u> Основни: 1.2.2; 1.2.3; 1.2.4. Средњи: 2.2.3; 2.2.5; 2.2.6. Напредни: 3.2.5; 3.4.2.	25	10	15
укупно:			180	70	110

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности технике рада • технике учења • технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна)

Облици рада

- фронтални • групни • у пару • индивидуални • комбиновани

Технике рада

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике
- прати, организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања и вештина
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору ученика
- писани, графички и практични радови

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- степен усвојености знања и вештина (примењених у свакодневном животу)
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми
(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Први разред

Исходи

- По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;
- представи себе и другог;
- разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;
- разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих;
- даје кратка и једноставна упутства и налоге;
- разуме позив и реагује на њега;
- упути позив на заједничку активност;
- разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих;
- упути кратке и једноставне молбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;
- разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих;
- упути једноставне честитке;
- препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставне описе живих бића, предмета и места;
- опише жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;
- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;
- разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;
- тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору;
- разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;
- тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;
- разуме једноставне исказе за изражававање допадања/недопадања и реагује на њих;
- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Лични идентитет, породица и становање	П.С.Т.1.1.10 П.С.Т.2.1.3	9	3	6
2.	Школа и школски живот	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
3.	Слободно време, спорт	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6

4.	Мода и облачење	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
5.	Прославе – рођендани, празници	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3 ПСТ.1.3.1	9	3	6
6.	Здравље и хигијена	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
7.	Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
8.	Обичаји и традиција, исхрана, географске особености	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3 ПСТ.1.3.1	4	2	2
9.	Емоције, уметност за децу	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	5	3	2
укупно:			72	26	46

Начин реализације

Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши, одговори... и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори/затвори свеску, итд.)

Певање и драматизација.

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације, итд.) Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.)

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селекувати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.)

Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)

Други разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;
- представи себе и другог;
- разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;
- разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих;
- даје кратка и једноставна упутства и налоге;
- разуме позив и реагује на њега;
- упути позив на заједничку активност;
- разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих;
- упути кратке и једноставне молбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;
- разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих;
- упути једноставне честитке;
- препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставне описе бића, предмета и места;
- опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;
- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;
- разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;
- тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време
- разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;
- тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање /непоседовање;
- разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих;
- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;
- разуме једноставне исказе који се односе на изражавање способности;
- тражи информацију о туђим способностима и саопшти шта он/она или неко други може/не може/уме/не уме да уради;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Лични идентитет	ПСТ.1.1.10	3	1	2
2.	Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
3.	Школа и школски живот	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
4.	Исхрана и гастрономске навике	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
5.	Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3 ПСТ.1.3.1	3	1	2
6.	Здравље и хигијена	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
7.	Становање – форме, навике	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
8.	Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3 ПСТ.1.3.1	3	1	2
9.	Слободно време – забава, разонода, хобији	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
10.	Мода и облачење	ПСТ.1.1.10 ПСТ.2.1.3	9	3	6
укупно:			72	24	48

Начин реализације

Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши...али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори/затвори свеску, итд.)

Кроз певање и драматизацију.

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације, итд.) Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.)

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати деловеслике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.)

Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације)

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства;
- представи себе и другог;
- разуме једноставна питања личне природе и одговара на њих;
- разуме једноставна упутства и налоге и реагује на њих;
- саопшти једноставна упутства и налоге;
- разумепозивназаједничкуактивностинаприкладанначин реагује на њега;
- упуту позив на заједничкуактивност;
- разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих;
- упуту кратке и једноставнемолбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење наједноставан начин;
- разуме једноставно исказане честитке и одговори на њих;
- упуту једноставне честитке;
- разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односена прославерођенда- на и празника;
- препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставне описе бића, предмета и места;
- опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;
- разумесвакодневнеисказеувезисанепосреднимпотребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима;
- разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих;
- тражи и пружи једноставна обавештења о положају у простору;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на хроно- лошко и метеоролошко време;
- разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/не- припадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих;
- тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;
- разуме једноставне исказе за изражавањедопадања/недопадања и реагује на њих;
- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;
- разуме једноставне текстове у којима се описују радње и способности у садашњости;
- размени информације које се односе на датую комуникативну ситуацију;
- опише радње и способности користећи једноставна језичка средства;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на бројеве и количине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

1.	Лични идентитет	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	2		2
2.	Школа и школски живот	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
3.	Млади – живот деце и омладине, слободновреме	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
4.	Лични идентитет, здравље и хигијена	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
5.	Окружење, уметност за децу	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
6.	Слободно време – забава, разонода, хобији	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
7.	Породица	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
8.	Мода и облачење	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
9.	Становање	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
10.	Исхрана	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
11.	Млади, пријатељи	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
12.	Живи свет - природа, љубимци, очување животне средине	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
13.	Исхрана и гастрономске навике	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
14.	Становање, породица, хигијена	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
15.	Породица, млади	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
16.	Спорт	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1

17.	Лични идентитет	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	2		2
18.	Школа и школски живот	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
19.	Млади – живот деце и омладине, слободновреме	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
20.	Лични идентитет, здравље и хигијена	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
21.	Окружење, уметност за децу	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
22.	Слободно време – забава, разонода, хобији	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
23.	Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
24.	Project 1: A puppet Project 2: A park poster Project 3: A Clothes Cube Project 4: A food plate Project 5: A bedroom poster	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	5		5
25.	Провере знања	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	6		6
укупно:			72	32	40

Начин реализације

Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши... али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори/затвори свеску, итд.) кроз певање и драматизацију.

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације, итд.) Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.)

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.)

Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачањемотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).
Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини пројекти.
„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.
Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Четврти разред

Исходи

На крају четвртог разреда ученик ће моћи да:

- поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства;
- представи себе и другог;
- разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих;
- поставља једноставнија питања личне природе;
- у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе на права детета;
- разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење;
- разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин;
- упути позив на заједничку активност;
- разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење;
- упути кратке и једноставније молбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;
- разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих;
- упути једноставније честитке;
- разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника;
- именује бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставније описе бића, предмета и места;
- опише бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа;
- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих;
- тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору;

- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;
- разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих;
- тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;
- разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања / недопадања и реагује на њих;
- изражава допадање / недопадање уз најједноставније образложење;
- тражи најједноставније образложење допадања/недопадања
- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости;
- размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;
- опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства
- разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене;
- учествује у предлагању садржаја и начина рада.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
11.	Породица и уже друштвено окружење, превозна средства	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	2	/	
12.	Школа и школски живот, лични идентитет OUR NEW THINGS	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т. 3.1.24 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	
13.	Емоције – љубав према породици, друговима THEY'RE HAPPY NOW	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	
14.	Млади – живот деце и омладине, спорт I CAN RIDE A BIKE	П.С.Т.3.1.3. П.С.Т.2.1.6. П.С.Т.2.1.15. П.С.Т.2.12 П.С.Т.2.23 П.С.Т.3.32	6	2	4
15.	Школа и школски шивот, уметност за децу	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6.	4	2	2

	WE'VE GOT ENGLISH	П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2.			
16.	Слободно време – забава, разнода, хобији LET'S PLAY AFTER SCHOOL	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2.	6	2	4
17.	Породица и уже друштвено окружење, превозна средства LET'S BUY PRESENTS	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2.	4	2	2
18.	Окружење <i>WHERE DOES SHE WORK?</i> THE PRESENT SIMPLE TENSE	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
19.	Исхрана и гастрономске навике HAVE YOU GOT A MILKSHAKE?	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
20.	Временске прилике IT'S HOT TODAY	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6.	6	2	4
21.	Мода и облачење WHAT ARE YOU WEARING? The Present Continuous Tense	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
22.	Обичаји и традиција, прославе – рођендани, празници YOU'RE SLEEPING he Present Continuous Tense	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
23.	Време <i>WHAT'S THE TIME?</i> THE PRESENT SIMPLE TENSE	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
24.	Живи свет - природа, љубимци, очување животне средине LOOK AT THE ANIMALS	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16.	6	2	4

		П.С.Т.3.14 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2			
25.	Временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност) LOOK AT THE PHOTOS	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
26.	Уметност за децу WELL DONE	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	4	2	2
27.	Географске особености	П.С.Т. 3.1.3. П.С.Т. 3.1.6. П.С.Т.3.1.16. П.С.Т.3.1.4 П.С.Т. 3.2.3. П.С.Т.3.3.2	2	0	2
укупно:			72	30	42

Начин реализације

Програм наставе и учења за стране језике у првом циклусу основног образовања и васпитања усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму наставе и учења посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници.

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати комбинацијом различитих облика рада (фронтални, рад у пару и групи), активности и наставних средстава развијајући све језичке вештине.

СВЕТ ОКО НАС

Циљ: Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Први разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге;
- правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет;
- се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;
- придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши;
- сарађује са вршњацима у заједничким активностима;
- одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља;
- чува своју, школску и имовину других;
- прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар;
- својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења;
- примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;
- снађе се у простору помоћу просторних одредница: напредназад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката;
- одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра;
- посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпавоглатко;
- учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене;
- разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења;
- препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера;
- препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;
- идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа;
- уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа;
- препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу;
- препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења;
- штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места;
- се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; ?
- повезује резултате учења и рада са уложеним трудом.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме		стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Непосредно окружење/ Ја и други	1ПД.1.1.3.	13	6	7
2.	Непосредно окружење/ Породични дом, школа	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2.	16	8	8
3.	Непосредно окружење/ Здравље и безбедност	1ПД.1.2.3.	3	2	1
4.	Непосредно окружење/ Оријентација у простору и времену	1ПД.1.4.2.	11	6	5
5.	Непосредно окружење/ Човек ствара	1ПД.1.1.1.	10	5	5

6.	Непосредно окружење/ Разноврсност природе	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.1.6.	19	13	6
укупно:			72	40	32

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг,
- когнитивно мапирање)

Већина предметних исхода постиже се кроз непосредну истраживачку активност деце и ненаметљив подстицај и подршку наставника. Пожељне су активности које омогућују интеракцију са физичком и социјалном средином, јер доприносе спознавању света око нас, тако што се откривају односи и упознају својства и карактеристике предмета, бића, појава и процеса и стичу се социјалне вештине. Најефикасније методе учења јесу оне методе које ученика стављају у адекватну активну позицију у процесу развијања знања. Потребно је стварање ситуација учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућују различите начине учења.

Значајне активности ученика у оквиру предмета Свет око нас су:

- Посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика);
- Описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања;
- Процењивање – самостално одмеравање;
- Груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања;
- Праћење – континуирано посматрање ради запажања промена;
- Бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања;
- Практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду;
- Експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик;
- Истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа;
- Сакупљање – прављење колекција, збирки, албума из природног и друштвеног окружења;
- Стварање – креативна продукција;
- Играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре;
- Активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.

Други разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима;
- оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада;
- се понаша тако да уважава различитости других људи;
- прихвати последице када прекрши правила понашања групе;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота;
- препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима;
- одреди тип насеља на основу његових карактеристика;
- повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са
- очувањем здравља;
- одржава личну хигијену – руку, зуба и чулних органа;
- примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у
- насељу са околином;
- безбедно поступа пре и током временских непогода;
- истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала;
- одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета;
- пронађе нову намену коришћеним предметима;
- наводи примере различитих облика кретања у окружењу;
- одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће;
- измери растојање које тело пређе током свог кретања;
- пронађе тражени објект у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката;
- именује занимања људи у свом насељу са околином;
- одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину;
- забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена;
- разликује облике рељефа у свом насељу и околини;
- разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини;
- идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења;
- повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама;
- разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла;
- разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране;
- наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека;
- штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама;
- разврста отпад на предвиђена места;
- негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу;
- препозна примере повезаности живих бића са условима за живот;
- повеже промене у природи и активности људи са годишњим добима;
- изведе једноставне огледе пратећи упутства;
- повеже резултате рада са уложеним трудом.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
10.	ДРУГИ И ЈА	1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.5.2. 1ПД.2.5.3. 1ПД.3.5.1.	12	7	5
11.	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.3. 1ПД.1.6.2.	16	10	6
12.	КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ВРЕМЕНУ	1ПД.1.4.2. 1ПД.1.4.4. 1ПД.2.4.1. 1ПД.2.4.5.	17	11	6
13.	РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	1ПД.1.1.5. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.4. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.2.4. 1ПД.3.1.1. 1ПД.3.1.2.	20	12	8
14.	ЧОВЕК СТВАРА	1ПД.1.1.1. 1ПД.1.3.6.	7	4	3
укупно:			72	44	28

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање

- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Трећи разред

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;
- одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају;
- илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;
- примени правила друштвено прихватљивог понашања пошту- јући права, обавезе и различитости међу људима;
- повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;
- повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;
- примени правила безбедног понашања у саобраћају;
- разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу;
- повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха;
- очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра;

- прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;
- илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;
- примени поступке (мере) заштите од заразних болести;
- се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;
- опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;
- идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;
- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;
- прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;
- повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;
- доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;
- разликује природне и вештачке изворе светлости;
- повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости;
- повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;
- разликује повратне и неповратне промене материјала;
- уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина;
- одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;
- објасни како рециклажа помаже очувању природе;
- изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);
- повеже резултате рада са уложеним трудом.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природа, човек, друштво	1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.1.2. 1ПД.2.1.3. 1ПД.2.1.5. 1ПД.2.1.6. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.2.4. 1ПД.2.3.1. 1ПД.2.3.2. 1ПД.2.5.3. 1ПД.2.6.1. 1ПД.2.6.2. 1ПД.2.6.3. 1ПД.3.1.1. 1ПД.3.3.1. 1ПД.3.5.1. 1ПД.3.5.2.33 24 9	33	24	9

2.	Оријентација у простору и времену	1ПД.1.4.2. 1ПД.2.4.3. 1ПД.2.4.4. 1ПД.2.4.5. 1ПД.3.4.1.	10	6	4
3.	Прошлост	1ПД.1.6.6. 1ПД.2.6.4. 1ПД.2.6.5. 1ПД.2.6.7.	6	4	2
4.	Кретање	1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.4.1. 1ПД.2.4.2.12 84	12	8	4
5.	Материјали	1ПД.2.3.3. 1ПД.2.3.4. 1ПД.2.3.5. 1ПД.2.3.6. 1ПД.3.3.2.	11	6	5
укупно:			72	48	24

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења

- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

Четврти разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије;
- одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије;
- повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи;
- уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије;
- представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету;
- у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;
- повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем;
- планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје;
- затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима у дигиталном окружењу;
- идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаривањем;
- испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола;
- наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије;
- наведе примере употребе магнета у свакодневном животу;
- наведе примере превенције и заштите од пожара;
- прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности;
- опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација;
- представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др);
- пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних);
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

1.	Природне и друштвене одлике Србије	1ПД.1.1.6. 1ПД.1.6.1. 1ПД.1.6.2. 1ПД.1.6.3. 1ПД.2.6.1. 1ПД.2.6.2. 1ПД.2.6.3. 1ПД.3.1.1. 1ПД.1.2.1. 1ПД.1.2.2. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.2.1. 1ПД.2.2.2. 1ПД.2.2.3. 1ПД.2.2.4. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.3. 1ПД.2.5.2. 1ПД.2.5.3. 1ПД.3.5.1. 1ПД.3.5.2.	37	20	17
2.	Човек – природно и друштвено биће	1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.1.2. 1ПД.2.1.4. 1ПД.2.5.1. 1ПД.3.1.2. 1ПД.3.5.1.	9	5	4
3.	Материјали	1ПД.1.3.2. 1ПД.1.3.3. 1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5. 1ПД.2.3.3. 1ПД.2.3.4. 1ПД.3.3.2.	9	6	3
4.	Прошлост Србије	1ПД.1.6.5. 1ПД.1.6.6. 1ПД.2.6.4. 1ПД.2.6.5. 1ПД.2.6.6. 1ПД.2.6.7. 1ПД.3.6.1.	17	11	6

укупно:	72	42	30
----------------	----	----	----

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Облици рада

- фронтални
- индивидуални
- групни
- рад у пару
-

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- истраживање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.*)

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Први разред

Исходи

Ученик ће по завршетку разреда бити у стању да:

- одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни
- црта на различитим подлогама и форматима папира
- користи материјал и прибор у складу са инструкцијама
- обликује једноставне фигуре од меког материјала
- преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад
- изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања
- преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену
- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима
- црта на различитим подлогама и форматима папира
- гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад – наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/- ла жељени тон
- обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком
- преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност
- одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала
- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену
- објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе
- разматра, у групи, како је учио/-ла о облицима и где та знања примењује
- изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука
- повеже одабрану установу културе са њеном наменом поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе
- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор
- пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења користи материјал и прибор у складу са инструкцијама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ		8	4	4
2.	ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ (облици)		8	4	4
3.	ОБЛИКОВАЊЕ		12	6	6

4.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ (комуникација)		8	4	4
укупно:			36	18	18

Начин реализације:

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање)
- Активности ученика
- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- Оцењивање
- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према раду
- испуњавање одређених норми

(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Други разред

Оперативни задаци

Ученици ће:

- Бити у стању да користе материјал и прибор на безбедан и одговоран начин;
- Моћи да изразе, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли;
- Користити једноставне информације и одабрана ликовна дела, као подстицај за стваралачки рад;
- Изражавати, светлим или тамним бојама свој доживљај уметничког дела;

- Идентификовати истакнути део целине и визуелне супротности у свом окружењу;
- Преобликовати, самостално или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу;
- Тумачити једноставне визуелне информације које опажају у свакодневном животу;
- Изражавати мимиком и / или телом различита расположења, покрете и кретања;
- Упоредити свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела;
- Повезивати уметничко занимање и одговарајуће продукте;
- Пружити основне информације о одабраном музеју;
- Разматрати, у групи, шта и како су учили и где та знања могу применити;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Облици		32	22	10
2.	Споразумевање		14	10	4
3.	Ликовне игре		12	4	8
4.	Простор		14	8	6
укупно:			72	44	28

Начин реализације

Методе рада:

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности

- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.

Трећи разред

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;
- изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;
- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;
- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;
- изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
- распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;
- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;
- учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
6.	Материјали		26	11	15
7.	Споразумевање		20	9	11
8.	Композиција		12	5	7
9.	Простор		14	5	9
укупно:			72	30	42

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова • посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Четврти разред

Исходи

- Ученици ће:
- поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора;
- изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама;
- користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду;
- примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији;
- користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад;
- тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела;

- разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја;
- учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице;
- разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може применити.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Композиција		56	37	19
2.	Споразумевање		4	2	2
3.	Наслеђе		4	2	2
4.	Сцена		8	4	4
укупно:			72	45	27

Начин реализације

Наставне методе:

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Наставни облици:

- фронтални,
- групни,
- рад у пару,
- индивидуални

Наставна средства:

- предмети у окружењу,
- фотографије,
- аудио и видео записи,
- различити материјали и употребни предмети

***Већина наставних садржаја се реализује кроз међупредметну корелацију.

Активност ученика:

- посматра
- опажа
- уочава
- асоцира
- повезује са претходно наученим градивом
- разговара
- износи своје мишљење
- слуша

- износи своја запажања
- анализира
- проналази информације

Активности наставника:

- води разговор
- демонстрира
- поставља питања
- излаже
- задаје задатак
- усмерава и подстиче ученике на опажање
- објашњава
- подстиче ученике да постављају питања

Оцењивање:

- однос према раду
- однос према себи и свом раду
- однос према другима
- разумевање
- повезивање
- оригиналност
- организација композиције
- вербално изражавање
- употреба техника и средстава

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Исходи

учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа

заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Први разред

Исходи

- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;
- разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе;
- препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу;
- повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела;
- поштује договорена правила понашања при слушању музике;

- користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;
- изговара у ритму уз покрет бројалице;
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења;
- пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре;
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- свира по слуху звучне ономотопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;
- повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;
- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- направи дечје ритмичке инструменте;
- ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на краћи задати текст;
- изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (тон, мелодија)		12	8	4
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (извођење, покрет)		12	8	4
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (извођење)		12	4	8
укупно:			36	20	16

Начин реализације

Методe рада

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења(посматрања и извођења)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање
- извођење

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења

- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
 - преноси културне вредности
 - преноси теоријска и практична знања
 - формира правилан поглед на свет
 - развија карактер ученика и црте личности
 - упознаје ученике са методама и техникама учења
- Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона;
 -Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду;
 -Обезбеђивање корелације са сродним предметима
 (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима)

Други разред

Исходи

Ученици ће по завршеном разреду бити у стању да:

- Објасне својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело;
- Разликују различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима;
- Издвоје основне музичке изражајне елементе;
- Препознају музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- Повезују карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима;
- Изговарају бројалице у ритму, уз покрет;
- Певају по слуху песме различитог садржаја и расположења:
- Изводе уз покрет музичке и традиционалне игре;
- Примењују правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- Свирају по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;
- Повезују почетне тонове песама / модела и једноставних наменских песама са бојама;
- Повезују ритам са графичким приказом;
- Објашњавају својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- Учествују у школским приредбама и манифестацијама;
- Направе дечије ритмичке инструменте;
- Осмисле покрете уз музику;
- Осмисле ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука;
- Осмисле одговор на музичко питање;
- Осмисле једноставну мелодију на краћи задати текст;
- Према литерарном садржају изабери од понуђених, одговарајући музички садржај;
- Поштују договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- Користе самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
	Слушање музике		12	8	4
2.	Извођење музике		16	14	2
3.	Музичко стваралаштво		8	3	5
укупно:			36	25	11

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- изражавање својих мисли, осећања, закључака при слушању музике
- извођење (певање, свирање)
- слушање и стварање музике

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

Трећи разред

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;
- изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;
- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;
- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;
- изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
- распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;
- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;
- учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Материјали		26	11	15
2.	Споразумевање		20	9	11
3.	Композиција		12	5	7
4.	Простор		14	5	9
укупно:			72	30	42

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова • посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

(При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Четврти разред

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- Пева и свира по слуху и са нотног текста и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења
- Примени изражајне музичке елементе
- Осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу
- Учествује у школским приредбама и манифестацијама
- Самостално или уз помоћ користи предности дигитализације
- Опише своја осећања у вези са слушањем музике
- Препознаје народну и уметничку музику
- Опише улогу музике у медијима
- Разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима
- Повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности
- Уочи контраст и понављање у музичком делу
- Поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике
- Коментарише своје и туђе извођење музике
- Осмисли музички одговор на музичко питање
- Осмисли једноставну мелодју на краћи задати текст
- Изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике		26	19	7
2.	Слушање музике		4	2	2
3.	Музичко стваралаштво		6	4	2
укупно:			36	25	11

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- изражавање својих мисли, осећања, закључака при слушању музике
- извођење (певање, свирање)
- извођење покрета
- слушање и стварање музике
- коришћење дигиталних уређаја

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет

- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- користи дигиталне уређаје

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- однос према раду
- разумевање
- повезивање
- оригиналност
- организација композиције
- вербално изражавање
- употреба техника и средстава

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Први разред

Исходи

Ученик ће по завршетку разреда бити у стању да :

- Примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело;
- примењује правилну технику дисања приликом вежбања;
- изведе кретања, вежбе и
- кратке саставе уз музичку пратњу;
- игра дечји и народни плес;
- користи основну терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на просторима за вежбање;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;
- поштује правила игре;
- навија фер и бодри учеснике у игри;

- прихвати сопствену победу и пораз;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;
- наведе делове свога тела и препозна њихову улогу;
- уочи промену у расту код себе и других;
- уочи разлику између здравог и болесног стања;
- примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања;
- одржава личну хигијену;
- учествује у одржавању простора у коме живи и борави;
- схвати значај коришћења воћа у исхрани;
- правилно се понаша за столом.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Физичке способности		12	5	7
2.	Моторичке вештине		76	36	40
3.	Физичка и здравствена култура		20	15	5
укупно:			108	56	52

Начин реализације

Методe рада

- монолошка
- дијалoшка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности

Технике рада

- технике учења (посматрања и извођења)
- когнитивно мапирање (шематском и просторном примењивању наставне јединице)
- Активности ученика
- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање
- Активности наставника
- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања

- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- Оцењивање
- физичке способности ученика
- спортско- техничка достигнућа
- однос ученика према физичкој и здравственој култури.

При оцењивању физичких способности и моторичних знања узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима .

Други разред

Исходи

Ученици ће:

- примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- разликује правилно од неправилног држања тела;
- успостави правилно држање тела;
- правилно дише током вежбања;
- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес;
- користи основну терминологију вежбања;
- поштује правила понашања у и на просторима за вежбање;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;
- поштује правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;
- уочава улогу делова тела у вежбању;
- уочи промене у расту код себе и других;
- препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан;
- примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања;
- одржава личну хигијену;
- учествује у одржавању простора у коме живи и борави;
- наведе врсте намирница у исхрани;
- препознаје везу вежбања и уноса воде;
- повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље;
- препозна лепоту покрета у вежбању;
- се придржава правила вежбања;
- вреднује успех у вежбању.

Садржај програма

Р. бр.	стандарди	број	број часова
--------	-----------	------	-------------

наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ		часова по теми	обrade	осталих типова
4.	Моторичке вештине: *ходање и трчање *скакање и прескакање *бацања и хватања *пузање, вишење, упори и пењања * вежбе на тлу *вежбе равнотеже, *вежбе са реквизитима, *плес и ритмика, *полигони		72	43	29
5.	Физичке способности		25	4	21
6.	Физичка и здравствена култура		11	4	7
укупно:			108	51	57

Начин реализације

Методe рада

- монолошка
- дијалoшка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности

Технике рада

- технике учења (посматрања и извођења)
- когнитивно мапирање (шeматском и просторном примењивању наставне јединице)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- физичке способности ученика
- спортско- техничка достигнућа
- однос ученика према физичкој и здравственој култури

При оцењивању физичких способности и моторичних знања узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- коригује сопствено држања тела на основу савета наставника;
- правилно држи тело;
- правилно подиже, носи и спушта терет;
- изведе кретања, вежбеи саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес;
- користи терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на вежбалиштима;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
- примени правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама;
- правилно изводи и контролише покрете уразличитим кретањима;
- прати промене у тежини и висини код себе идругих;
- препозна здравствено стање када не треба да вежба;
- примењује хигијенске мере пре,у току и након вежбања и другим животним ситуацијама;
- уредно одржава простор у коме живи и борави;
- користи здраве намирнице у исхрани;
- повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље;
- препозна лепоту покрета у вежбању;
- се придржава правила вежбања;
- вреднује сопствена и туђа постигнућа увежбању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	<p>Моторичке вештине спорт и спортске дисциплине</p> <ul style="list-style-type: none"> * Атлетика * Спортска гимнастика * Основе тимских, спортских и елементарних игара * Плес и ритимика * Полигони 		108	42	66
2.	<p>Физичке способности (реализују се на сваком часу)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Вежбе за развој снаге са и без реквизита. * Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. * Вежбе за развој аеробне издржљивости. * Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. * Вежбе за развој координације. * Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. 		Реализује се на сваком часу.		
3.	<p>Физичка и здравствена култура (реализују се на сваком часу)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Култура вежбања и играња * Здравствено васпитање 		Реализује се на сваком часу.		
укупно:			108	42	66

Начин реализације

Методe рада

- монолошка
- дијалoшка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности

Технике рада

- технике учења (посматрања и извођења)
- когнитивно мапирање (шeматском и просторном примењивању наставне јединице)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- физичке способности ученика
- спортско- техничка достигнућа
- однос ученика према физичкој и здравственој култури

При оцењивању физичких способности и моторичних знања узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.

Четврти разред

Исходи

Ученици ће:

- примени опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- правилно држи тело;
- самостално коригује неправилно држање;
- правилно подиже, носи и спушта терет;
- изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес;
- користи терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на вежбалиштима;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
- поштује и примени правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;

- прати промене у сопственој тежини и висини;
- сагледа резултате физичких способности;
- препозна здравствено стање када не треба да вежба;
- примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама;
- уредно одржава простор у коме живи и борави;
- увиди значај правилне исхране за вежбање;
- повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље;
- препозна лепоту покрета и кретања;
- користи научена вежбања у рекреацији породице;
- правилно реагује у случају повреде у школи;
- вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању;
- учествује у предлагању садржаја и начина рада

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Физичке способности		На сваком часу		
2.	Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине			41	67
3.	Физичка и здравствена култура		На сваком часу		
укупно:			108	41	67

Начин реализације

Методe рада:

монолошка, дијалoшка, дискусија, демонстрације, посматрања, практичних активности

Облици рада:

- индивидуални – фронтални - рад у пару- групни

Активност ученика:

- усвајање знања-понављање-опажање-вежбање

- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова-посматрање

-учешће у дискусији-анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

-саопштава наставне садржаје-организује и усмерава процес активности-процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања и вештина-преноси теоријска и практична знања-развија карактер ученика и црте личности

Оцењивање:

-степен усвојености ученикових знања, вештина и навика

-однос према учењу-испуњавање одређених норми

-При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Дигитални свет

Циљ: Циљ- наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Први разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих;
- наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова;
- упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја;
- упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих;
- користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника);
- упореди дигитални и папирни уџбеник;
- упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја;
- наведе неке од карактеристика „пааметног“ дигиталног уређаја;
- наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине;
- наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље;
- наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја;
- доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине;
- наброји основне податке о личности;
- објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја;
- именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримерним дигиталним
- садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;
- наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их;
- анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење;
- протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима;
- уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички);
- доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.
-

Садржај програма

Р. бр. наставне теме		стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Дигитално друштво		18	10	8
2.	Безбедно коришћење дигиталних уређаја		8	5	3
3.	Алгоритамски начин мишљења		10	5	5
укупно:			36	20	16

Начин реализације

Методe рада:

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)
- самопроцена
- вршњачка процена
- отворена питања
- већ знам-желим да научим-научио/ла сам
- Активности ученика
- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године,
- према његовим индивидуалним могућностима.

Други разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе
- користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника)
- самостално користи дигиталне уџбенике за учење;
- креира, чува и поново уређује дигиталну слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију;
- својим речима објасни појам покретне слике;
- креира елементе покретне слике;
- креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици;
- својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет;
- наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;
- објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја;
- разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету;
- реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;
- наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу;
- организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја;
- предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину;
- својим речима објасни појам алгоритам;
- анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски;
- креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику;
- анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који начин тај програм ради;
- уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сараднички);
- креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

7.	Дигитално друштво		22	13	9
8.	Безбедно коришћење дигиталних уређаја		7	5	2
9.	Алгоритамски начин размишљања		7	5	2
укупно:			36	23	13

Начин реализације

Методе рада:

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Облици рада:

- фронтални
- индивидуални
- групни
- рад у пару

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- истраживање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

Пројектна настава

Циљ

Циљ наставе и учења Пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина, култивисање сарадње и начина на који се комуницира у групи у циљу јачања одељењске кохезије.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка, дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Четврти разред

Исходи

Ученици ће:

- разуме и користи предвиђени лексички фонд;
- разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране;
- напамет казује кратке песме и краће литерарне форме;
- издвоји главни догађај у књижевном тексту;
- опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака;
- чита с разумевањем текстове с претежно познатом лексиком;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама;
- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
- примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.
- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;
- повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи;
- уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије;
- представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету;
- илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;
- примени поступке (мере) заштите од заразних болести;
- идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;

- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;
- прикупи и представи податке о прошлости краја;
- прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности;
- опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- опише своја осећања у вези са слушањем музике;
- пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет;
- изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;
- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;
- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;
- изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;
- учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;
- изведе кретања, вежбеи саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес и друга правила игре
- препозна лепоту покрета у вежбању
- својим понашањем показује да прихвата различитост других;
- се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;
- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;
- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
- представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу временске ленте и Power Point презентације и/или цртежом и др.)
- пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних);
- планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје;
- затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу;

Садржај програма

			број
--	--	--	------

	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети обухваћени пројектом	часова по теми
1.	Волим своју отаџбину – Републику Србију	Природа и друштво Ликовна култура Музичка култура Грађанско васпитање Српски језик	10
2.	Народно благо Србије – песме и игре	Музичка култура Физичко и здравствено васпитање Природа и друштво Српски језик Ликовна култура Верска настава	10
3.	Српска држава за време владарске породице Немањића	Природа и друштво Ликовна култура Српски језик Музичка култура	10
4.	Знамените личности наше прошлости	Српски језик Природа и друштво Ликовна култура Музичка култура	6
	Укупно:		36

Етапе пројекта	Начин остваривања програма (пројектна настава)
Циљана етапа	- Одређивање циља повезаног са битним карактеристикама прошлости и садашњег окружења - Повезан садржај са осталим предметима
Аналитичка етапа	- Ослањање на постојећа знања - Указивање на изворе додатних информација
Истраживачка етапа	- Решавање постављених задатака - Консултације међу ученицима и између ученика и наставника
Конструкцијска етапа	- Превазилажење тешкоћа - Превазилажење слабости - Конструкција пројекта
Презентациона етапа	- Припрема пројекта за презентацију - Демонстрација урађеног
Рефлексивно-оцењивачка етапа	- Анализа урађеног пројекта кроз све етапе - Оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати - Јасноћа и занимљивост самог пројекта
Евалуација	- Усвојеност и променљивост нових сазнања

Начин реализације

Методе рада:

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова
- демонстрација • посматрања • практичних активности(радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знањапонављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- истраживачки рад

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- пружа додатна упутства за рад

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Процењује се и редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у наставни процес. Оцењивање се врши описно, тростепеном скалом

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ I-IV РАЗРЕД

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Први разред

Исходи

Ученици ће:

- наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује;
- уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу;
- понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других;
- препозна код себе и других основна осећања;
- препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима;
- преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права
- разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;
- комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;
- слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму
- договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима;
- својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници;
- препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати;
- заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу;
- учествује у изради плана једноставне акције;
- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију;
- доприноси промоцији акције;
- на једноставан начин вреднује изведену акцију

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
4.	Људска права- ја и други у одељењу		9	8	1
5.	Демократско друштво- одељење/група као заједница		9	9	0
6.	Процеси у савременом свету - комуникација и сарадња		9	9	0
7.	Грађански активизам - акција одељења/групе		9	8	1
укупно:			36	34	2

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова • демонстрација
- посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- брејнсторминг • рад у малим групама • студија случаја – решавање проблема • консултације • дискусија
- углови

Активности ученика

- усвајање знања • понављање • опажање • вежбање • посматрање • стварање • изражавање својих мисли, осећања, закључака • учешће у дискусији • анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје • организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања • преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања • формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности • упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Други разред

Исходи

Ученик ће се до краја школске године оспособити да:

- разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и
- напредовање групе;
- успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада;
- искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге;
- препозна и уважи осећања и потребе других;
- наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дечјим правима;
- прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира
- на различитости;
- препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ;
- се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима;
- наводи примере међусобне повезаности права и одговорности;
- разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа;
- саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем;
- даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу;
- представи шта садржи и чему служи Правилник о безбедности ученика његове школе;
- се понаша у складу са Правилником о безбедности ученика;

- наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи;
- препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета;
- сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи;
- износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;
- учествује у изради плана једноставне акције;
- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију;
- доприноси промоцији акције;
- на једноставан начин вреднује изведену акцију.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Људска права (ја и други у различитим групама)		14	13	1
2.	Демократско друштво (школа као заједница)		11	11	/
3.	Процеси у савременом свету (школа као безбедно место)		7	7	/
4.	Грађански активизам (школа као безбедно место за све)		4	3	1
укупно:			36	34	2

Начин реализације

Методe рада

- монолошка • дијалoшка • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова • демонстрација
- посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору ученика

Трећи разред

Исходи

Ученици ће:

- својим понашањем показује да прихвата различитост других; препознаје у свом окружењу примере неједнаког постојања;
- пања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства;
- се понаша на начин који уважава сопствене и туђепотребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;
- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;
- укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка;
- објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру;
- укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;
- наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце;
- наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права;
- наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;
- опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници;
- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Људска права Сви различити, а сви равноправни		13	12	1
2.	Демократско друштво Ја и други у локалној заједници		10	10	0

3.	Процеси у савременом Свету Снага узајамне помоћи		7	7	0
4.	Грађански Активизам		6	5	1
укупно:			36	34	2

Начин реализације

Начин реализације

Методе рада

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова • демонстрација
- посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору ученика

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Четврти разред

Исходи

Ученици ће:

- разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини;
- се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса;
- образложи важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите;
- аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура;
- наведе елементе традиције и културе свог народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције;
- образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу;
- наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура;
- дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације;
- препознаје примере прекомерне потрошње;
- препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих;
- критички разматра појаву бацања хране и расипања воде;
- процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета;
- испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Људска права Ја и други на планети земљи		9	8	1
2.	Демократско друштво Култура и традиција		8	8	-
3.	Процеси у савременом свету Прекомерна потрошња		10	10	-
4.	Грађански активизам Еколошка акција		9	8	1

укупно:	36	34	2
----------------	----	----	---

Начин реализације

- монолошка • дијалогска • текстуална • хеуристичка • дискусија • илустративна • писани радова • демонстрација
- посматрања • практичних активности (радови ученика) • истраживачка • игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- решавање проблема Активности наставника
- мотивише ученике
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору ученика

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
 - однос према учењу
 - испуњавање одрђених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

ВЕРСКА НАСТАВА

- мотивисање ученика за похађање часова верске наставе
- Ученицима пружити основ за разумевање човека као бића заједнице
- Пружити основ за разликовање и упоређивање породичних односа и односа који владају у Цркви
- Пружити основ за упознавање односа који владају између човека и Бога
- Пружити ученицима неопходно знање о доласку Спаситеља у свет
- Указати ученицима да је послање Сина Божјег дар љубави Бога Оца свету.

- Омогућити ученицима да схвате и доживе Цркву као заједницу сабраног Божјег народа; подстицати ученике на лично учешће у животу Цркве
- Указати ученицима на величину Христове љубави према људима и свету
- Пружити ученицима елементарно знање о Христовом страдању и васкрсењу
- Подстицати ученике да љубав према Богу изражавају кроз љубав према људима и природи

Први разред

Исходи

Ученици ће:

- моћи да сагледају садржаје којима ће се бавити настава
- моћи да опишу и објасне значење појма заједнице као и њихов однос према њима блиским особама (породици)
- моћи да препознају да не можемо једни без других
- моћи да усвоје текст молитве Оче наш
- сазнати да заједница са Богом почива на слободи
- моћи да препознају основне догађаје библијске приповести о Христовом рођењу
- моћи да препознају и именују главне личности из библијске приче о Христовом рођењу
- препознати и разумети да је права љубав када је показујемо делима
- бити у могућности да опишу појединости библијске повести о Христовом Васкрсењу
- На елементарном нивоу моћи да објасне међусобну повезаност свих људи и природе
- моћи да препознају и именују поступке људи који су прожети љубављу према природи, људима и Богу

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Заједница као основ живота		3	3	
3.	Заједница љубави Бога, човека и природе		5	4	1
4.	Неизмерна љубав Божија – Христос се роди		6	4	2
5.	Црква – заједница са Богом		9	7	2
6.	Христова љубав према човеку и свету		5	3	2
7.	Наша брига о свету – творевини Божијој		7	5	2
укупно:			36	27	9

Начин реализације Постављени циљеви и исходи постижу се уз помоћ дијалогско демонстративног рада као и индивидуално – фронталног, уз коришћење дидактичког материјала (помоћно средство у настави "Светосавско звонце") и Светог Писма за младе, као и доступних филмских материјала.

Други разред

Ученици ће:

- моћи да сагледају садржаје којима ће се бавити настава
- ће знати да се крштењем постаје члан Цркве
- ће разумети да је Црква заједница потпуно другачија од свих
- моћи да препознају и именују основне службе које постоје на Литургији
- знати да свако у Цркви има своју службу
- моћи да уоче разлог нашег великог поштовања према Богородици
- препознати да је Богородица много волела Бога и да воли нас
- моћи да увиде и кажу зашто приносимо дарове природе Богу
- моћи на елементарном нивоу да препознају Литургијске предмете
- моћи да препознају значај празновања Васкрса
- проширити знање о значају Христовог Васкрсења
- моћи да наброје основне делове храма

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Моје место у Цркви		7	5	2
3.	Литургијске службе		7	5	2
4.	Живот у Цркви – лепота празника		6	4	2
5.	Трпеза Господња		6	4	2
6.	Света Литургија – прослава Васкрсења		4	4	
7.	Икона – прозор у вечност		5	4	1
укупно:			36	27	9

Начин реализације Постављени циљеви и исходи постижу се уз помоћ дијалогско демонстративног рада као и индивидуално – фронталног, уз коришћење дидактичког материјала (помоћно средство у настави "Светосавско звонце") и Светог Писма за младе, као и доступних филмских материјала.

Трећи разред

- Ученик се упознаје са начином стварања света
- Ученик повезује стварање света са љубављу коју Бог има према човеку
- Ученик се упознаје са потребама које човек има према природи и на који начин је чува и тиме показује своју љубав

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Бог ствара свет и човека		7	5	2
3.	Бог нас воли		8	6	2
4.	Заједница Бога и света кроз човека		6	4	2
5.	Литургија – преображени свет		8	5	3
6.	Човек и природа		6	4	2
укупно:			36	25	11

Начин реализације Постављени циљеви и исходи постижу се уз помоћ дијалогско демонстративног рада као и индивидуално – фронталног, уз коришћење дидактичког материјала (помоћно средство у настави "Светосавско звонце") и Светог Писма за младе, као и доступних филмских материјала.

Четврти разред

Исходи

Ученици ће:

- Ученик ће моћи да објасни зашто свако може да одабере да верује
- Ученик ће моћи да илуструје , опише како кас Бог чува
- Ученик ће разумети зашто су неки људи постали светитељи
- Ученик ће моћи да представи врлински начин живота и да га на конкретном примеру објасни

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	УВОД		1	1	
2.	Црква је наш избор		9	6	3
3.	Христос нас све зове		8	6	2
4.	Диван је Бог у светима својим		7	5	2
5.	Значај врлинског живота		7	5	2
6.	Са нама је Бог		4	3	1

	укупно:			
--	----------------	--	--	--

Начин реализације како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин... (Почетак реченице може да се мења, наведен је као пример. Потребно је да у овом делу образложите које наставне методе, облике рада, активности, наставна средства ће бити примењени у оставривању постављених исхода. Немојте сва копирати из наставног п

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
V-VIII РАЗРЕД**

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ

учења српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Пети разред

Исходи

Ученик:

- разликује књижевни и некњижевни текст;
- упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности;
- чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела;
- чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова;
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту;
- разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности;
- разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији;
- анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава);
- разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;
- разликује облике казивања;
- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту;
- процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.);
- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела;
- одреди тему и главне и споредне мотиве;
- анализира узрочно-последично низање мотива;
- илуструје особине ликова примерима из текста;
- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове;
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
- уважава националне вредности и негује српску културно историјску баштину;
- наведе примере личне добити од читања;
- напредује у стицању читалачких компетенција;
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;
- разликује променљиве речи од непроменљивих;
- разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију;
- разликује основне функције и значења падежа;
- употребљава падежне облике у складу са нормом;
- употребљава глаголске облике у складу са нормом;
- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима);

- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова;
- користи правопис (школско издање);
- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице;
- говори јасно поштујући књижевнојезичку норму;
- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове;
- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог;
- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста);
- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште;
- проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту;
 - напамет говори одабране књижевне текстове

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	СЈ.3.4.6. СЈ.3.4.1	63	46	17
2.	Језик	СЈ.3.2.5 СЈ.3.2.1. СЈ.3.3.6	72	37	35
3.	Језичка култура	СЈ.2.2.1 СЈ.2.2.5	45	2	43
укупно:			180	85	95

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	„Дечак и пас“, Данило Киш	Српски језик и књижевност; ТИТ; био логија	5

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Настава ће се организовати кроз различите облике рада: групног, у паровима, индивидуалног, фронталног. Поред обавезних уџбеника користиће се ПП презентације наставника и ученика и е-учионица, аудио-записи, фотографије, панои, слике. Ученици ће на часовима и код куће добијати истраживачке задатке, читаће домаћу и школску лектуру, имаће 4 писмена задатка и обавезних 8 домаћих задатака које ће читати и анализирати на часу.

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција. Поступност се обезбеђује самим избором и распоредом наставних садржаја, а конкретизација нивоа обраде, као врста упутства за наставну праксу у појединим разредима, назначена је описно формулисаним захтевима:

запажање, уочавање, усвајање, појам, препознавање, разликовање, информативно, употреба, обнављање, систематизација и другима. Селективност се остварује избором најосновнијих језичких законитости и информација о њима.

Шести разред

Исходи

- повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита;
- чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова;
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту;
- прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера;
- разликује ауторску приповетку од романа;
- анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима);
- уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње;
- разликује заплет и расплет као етапе драмске радње;
- разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;
- разликује облике казивања;
- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;
- анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди;
- анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста;
- уочава хумор у књижевном делу;
- разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона;
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима;
- уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину;
- препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;
- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима;
- препозна делове речи у вези са њиховим грађењем;
- разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора;
- разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму;
- одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик;
- препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом;
- разликује реченице по комуникативној функцији;
- доследно примењује правописну норму;
- користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи;
- употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;
- разликује и гради аугментативе и деминутиве;
- саставља обавештење, вест и кратак извештај;
- разуме основна значења књижевног и неуметничког текста;
- проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту;
- драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста;
- говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму;
- изражајно чита обрађене књижевне текстове.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	CJ.1.2.1. CJ.2.2.2. CJ.3.2.1. CJ.1.2.2. CJ.2.2.3 CJ.3.2.2. CJ.1.2.3. CJ.2.2.4 CJ.3.2.3. CJ.1.2.4. CJ.2.2.5. CJ.3.2.4. CJ.1.2.5. CJ.3.2.5.	58	47	11
2.	Језик	CJ.1.1.3. CJ.2.1.3. CJ.3.1.3. CJ.1.1.4 CJ.2.1.4 CJ.3.1.4 CJ.1.1.5 CJ.1.3.6. CJ.3.3.6. CJ.1.3.5.	55	23	32
3.	Језичка култура	CJ.1.3.1. CJ.2.3.1. CJ.3.3.1. CJ.1.3.2. CJ.2.3.2. CJ.3.3.2. CJ.1.3.3. CJ.2.3.3. CJ.3.3.3. CJ.3.3.5.	31	1	30
укупно:			144	71	73

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Анализа ликова из „Дечака Павлове улице“	Српски језик и књижевност	3

Начин реализације

ЈЕЗИК (граматика, правопис и ортоепија)

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писмену комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на језичка правила и граматичке норме, већ и на њихову функцију. На пример, реченица се не упознаје само као граматичка јединица (са становишта њене структуре), већ и као комуникативна јединица (са становишта њене функције у комуникацији).

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција. У И и ИИ разреду у оквиру вежби слушања, говорења, читања и писања ученици запажају језичке појаве без њиховог именовања, да би се од ИИИ до ВИИИ разреда у концентричним круговима и континуираним низовима граматички садржаји изучавали поступно и селективно у складу са узрастом ученика.

Поступност се обезбеђује самим избором и распоредом наставних садржаја, а конкретизација нивоа обраде, као врста упутства за наставну праксу у појединим разредима, назначена је описно формулисаним захтевима: запажање, уочавање, усвајање, појам, препознавање, разликовање, информативно, употреба, обнављање, систематизација и другима. Указивањем на ниво програмских захтева наставницима се помаже у њиховим настојањима да ученике не оптерете обимом и дубином обраде језичке грађе.

Селективност се остварује избором најосновнијих језичких законитости и информација о њима.

КЊИЖЕВНОСТ

Увођење ученика у свет књижевности, али и осталих, тзв. некњижевних текстова (популарних, информативних), представља изузетно одговоран наставни задатак. Управо на овом ступњу школовања стичу се основна и врло значајна знања, умења и навике од којих ће у доброј мери зависити не само ученичка књижевна култура, већ и његова општа култура на којој се темељи укупно образовање сваког школованог човека.

Лектира

Укинута је неприродна и непотребна подела на домаћу и школску лектиру, па тако извори за обраду текстова из лектире, поред читанки, постају књиге лектире за одређени узраст и сва остала приступачна литература.

Дата је лектира за одређен разред, разврстана по књижевним родовима - лирика, епика, драма, да би се кроз све програме могла пратити одговарајућа и разложна пропорција књижевних дела. Подела је извршена према основној разлици везаној за стих и прозу. Лектира је обogaћена избором научнопопуларних и информативних текстова.

Текстови из лектире представљају програмску окосницу. Наставник има начелну могућност да понуђене текстове прилагођава конкретним наставним потребама, али је обавезан и на слободан избор из наше народне књижевности и тзв. некњижевних текстова - према програмским захтевима.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе матерњег језика. Овај наставни процес, иако је програмски конституисан као посебно подручје, с посебним садржајима и облицима рада, мора се преносити како на обраду књижевног текста који је најбољи образац изражавања, тако и на граматичку с правописом, која нормира правила и дефинише језичке законе. Исто тако, у повратном смеру, обрада књижевног текста и рад на граматички и правопису књижевног језика, мора укључивати и садржаје за неговање културе усменог и писменог изражавања јер су својим већим делом том циљу и подређени. Рад на богаћењу језичке културе треба да се интегрише са свим видовима усмених и писмених облика изражавања.

У настави језика и културе изражавања ваља непрестано имати у виду заједнички основни циљ: развијање језичког мишљења и језичке свести уочавањем језичких законитости, па тек на основу такве свести прелазити на нормирање и дефинисање. Отуда језик као средство изражавања треба да буде предмет наставне пажње у свим његовим структурама.

Неопходно је да ученици уоче разлику између говорног и писаног језика. У говорном језику реченице су обично краће. Чести недостаци су незавршене и стилски неуређене реченице и употреба поштапалица.

Седми разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита;
- истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;
- чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом;
- разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста;
- разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;
- тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту;
- локализује књижевна дела из обавезног школског програма;
- разликује етапе драмске радње;
- разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
- разликује облике казивања (форме приповедања);
- идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију;
- анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;
- уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким;
- разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;
- критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став;
- доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста;
- препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;
- размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;
- препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
- упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;
- разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;
- одреди врсте непроменљивих речи у типичним случајевима;
- уочи делове именичке синтагме;
- разликује граматички и логички субјекат;
- разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
- препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
- идентификује врсте зависних реченица;
- искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;
- примени основна правила конгруенције у реченици;
- доследно примени правописну норму;
- разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;
- говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;
- разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;
- састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;
- напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице;
- користи технички и сугестивни опис у изражавању;
- препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;
- пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;
- напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила;

- примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.);
- састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални);
- правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
7.	Књижевност	Сј.1.4.1. Сј.1.4.2. Сј.1.4.4. Сј.1.4.5. Сј.1.4.6. Сј.1.4.7. Сј.1.4.8. Сј.1.4.9. Сј.2.4.1. Сј.2.4.2. Сј.2.4.4. Сј.2.4.5. Сј.2.4.6. Сј.2.4.7. Сј.2.4.8. Сј.2.4.9. Сј.3.4.1. Сј.3.4.2. Сј.3.4.3.	56	44	12
8.	Језик	Сј.1.3.4. Сј.1.3.6. Сј.1.3.8. Сј.1.3.10. Сј.2.3.1. Сј.2.3.5. Сј.2.3.6. Сј.3.3.5.	62	27	35
9.	Језичка култура	Сј.1.1.8. Сј.1.2.1. Сј.1.2.2. Сј.1.2.3. Сј.1.2.7. Сј.1.2.8. Сј.2.1.2. Сј.2.2.5. Сј.3.2.1. Сј.3.2.3. Сј.3.2.5.	26	4	22
укупно:			144	75	69

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Мали принц – Егзипери	Српски језик и књижевност	3
2.	Крвава бајка-Десанка Максимовић	Српски језик и књижевност	2

Начин реализације

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – лирика, епика, драма и обogaћена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту. Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ обраде дела у оквиру домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати преко распуста, чиме се подстиче развијање континуиране навике читања. Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Уз доминантан корпус текстова канонских писаца којим се утиче на формирање естетског укуса ученика, изграђује и богати свест о природи националне књижевности (и вредностима класика светске књижевности), али и културном и националном идентитету.

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању. Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у претходним разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодној прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. На овај начин се код ученика развија и свест о важности културе говора, која је неопходна за свакодневни живот као део опште културе, а не само као део наставног програма. Настава морфологије подразумева заокруживање знања о грађењу глаголских облика. Као нови садржаји усвајају се: грађење и значење футура II, императива и потенцијала; трпног глаголског придева, глаголског прилога садашњег и глаголског прилога прошлог.

Један од основних задатака наставе језичке културе односи се на усавршавање језичкоизражајних средстава код ученика, а њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени за успостављање квалитетне и сврсисходне комуникације. Иако је област језичке културе програмски конституисана као посебно подручје, предвиђено је да се у целокупној настави српског језика и књижевности повезује са другим двама областима: са књижевношћу и са језиком. Област Језичка култура обухвата усмено и писмено изражавање. Притом, једнаку пажњу би требало посветити усменом и писаном изражавању. На овом узрасту требало би разматрати специфичности два функционална стила: књижевноуметничког и публицистичког. Ученике би требало подстицати да у задатом наменски креираном мешовитом тексту проналазе и разврставају реченице с обзиром на то да ли припадају књижевноуметничком или публицистичком стилу. Потом, да пронађу реченицу написану публицистичким стилем у тексту који је написан књижевноуметничким стилем и обрнуто.

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- чита са разумевањем књижевноуметничке текстове и остале типове текстова, примењујући различите стратегије читања;
- тумачи значења, језичке, естетске и структурне особине уметничких текстова, користећи књижевне термине и појмове;
- критички промишља о стварности на основу прочитаних дела;
- истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;
- повеже писце и дела из обавезног дела програма од 5. до 8. разреда;
- издвоји основне одлике књижевног рода и врсте у конкретном тексту, као и језичко-стилске карактеристике текста у склопу интерпретације;
- уочи слојевитост књижевног дела и међужанровско прожимање;
- повеже књижевна дела са историјским или другим одговарајућим контекстом;
- одреди временски оквир у којем је писац стварао;
- разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
- препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину, поштујући особености сопственог народа и других народа;
- учествује у избору књижевних дела и начина њихове обраде и представљања;
- објасни настанак и развој српског књижевног језика;
- разуме значај књижевног језика за културу и историју српског народа;
- сврста српски језик у одговарајућу језичку групу у Европи;
- именује дијалекте српског језика;
- разуме постојеће језичке прилике у Србији;
- издвоји делове творенице и препозна основне моделе њиховог грађења;
- користи садржаје из граматике обрађене у претходним разредима и повеже их са новим градивом;
- доследно примени правописну норму;
- примени основна правила о распореду акцената;
- уочи разлику између научног, административног и разговорног функционалног стила;
- пише и говори поштујући карактеристике различитих функционалних стилова;
- уочи разлику између речи и лексеме;

- препозна метафору и метонимију као лексичке механизме и разуме значење вишезначних речи карактеристичних за свакодневну комуникацију;
- разуме значење застарелих речи и неологизама;
- користи речник, енциклопедију и лексикон;
- уочи манипулацију у пропагандним текстовима;
- напише приказ, расправу и краћи есеј;
- разликује делове текста и књиге – укључујући индекс, појмовник, библиографију – и уме да их користи;
- повезује информације и идеје изнесене у тексту, уочава јасно

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	Сј.1.4.1. Сј.1.4.2. Сј.1.4.4. Сј.1.4.5. Сј.1.4.6. Сј.1.4.7. Сј.1.4.8. Сј.1.4.9. Сј.2.4.1. Сј.2.4.2. Сј.2.4.4. Сј.2.4.5. Сј.2.4.6. Сј.2.4.7. Сј.2.4.8. Сј.2.4.9. Сј.3.4.1. Сј.3.4.2. Сј.3.4.3.	52	40	12
2.	Језик	Сј.1.3.4. Сј.1.3.6. Сј.1.3.8. Сј.1.3.10. Сј.2.3.1. Сј.2.3.5. Сј.2.3.6. Сј.3.3.5.	48	15	33
3.	Језичка култура	Сј.1.1.8. Сј.1.2.1. Сј.1.2.2. Сј.1.2.3. Сј.1.2.7. Сј.1.2.8. Сј.2.1.2. Сј.2.2.5. Сј.3.2.1. Сј.3.2.3.	36	4	32

		Cj.3.2.5.			
укупно:			136	59	77

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Горски вијенац – Петар Петровић Његош	Српски језик и књижевност	3

Начин реализације

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – лирика, епика, драма, лирско-епска дела и обogaћена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део лек- тире састоји се, углавном, од дела која припадају канонском корпу-

су дела националне и светске књижевности и обogaћен је актуел- ним делима. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту.

Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати у слободно време, чиме се подстиче развијање конти- нуиране навике читања.

Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у до- стизању исхода.

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању.

Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у претходним разредима, подразуме- мева се да се степен усвојености и способност примене раније об- рађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Област Језичка култура програмски је конституисана као по- себно подручје, али је неопходно да се повезује са другим двама областима: са књижевношћу и са језиком. Језичка култура обухва- та усмено и писмено изражавање и једнаку пажњу би требало по- светити и једном и другом начину изражавања. Крајњи циљ наста- ве језичке културе односи се на то да ученици буду оспособљени за успостављање квалитетне и сврсисходне комуникације.

У осмом разреду наставља се са разматрањем специфич- ности функционалних стилова. Са ученицима треба поновити функционалне стилове који су обрађени у седмом разреду: књи- жевноуметнички и новинарски, а потом их упознати са одликама административног, научног и разговорног стила. Карактеристи- ке административног стила – стандардизација и унификација

– требало би да буду предочене, између осталог, кроз подстица- ње ученика да напишу нпр. молбу, жалбу, радну биографију или да попуне одређене обрасце. Такође, уз административни стил би

требало издвојити негативне карактеристике бирократског језика и показати их на примерима. Објективно сагледавање стварности и заснованост на појмовном мишљењу научног стила требало би ученицима представити кроз корелацију са другим наставним предметима, а посебно би им требало указати на употребу и зна- чење термина, односно на терминолошку лексику. Чињеница да одређена језичка конструкција не мора

увек представљати огреше- ње о језичку и стилску норму, уколико се не намеће као једини на- чин изражавања, можда би се ученицима најбоље могла објаснити уз разговорни стил и његове одлике.

СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања исамостално, учење истог или другог страног језика.

Пети разред

Исходи

Ученик ће моћи да:

- разуме краће дијалоге (до 7 реплика / питања и одговора), приче и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених текстова после 2- 3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру или неку групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.);
- разуме краће текстове (до 80 речи), који садрже велики проценат познатих језичких елемената, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом.
- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; поред информација о себи и свом окружењу описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених
- текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове (допадање, недопадање, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).
- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд).

- пише реченице и краће текстове (до 50 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).
- изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума).
- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компезационе стратегије и то тако што: усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме; покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд);
- обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe
- у писаним текстовима;
- обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима);
- покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил
- уместо возило);
- покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;
- уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења
- (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер)

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Лични идентитет	ПСТ1.1.1. ПСТ1.1.2.	2	0	0
2.	Живот у градовима	ПСТ1.1.3. ПСТ1.1.4. ПСТ1.1.5.	6	3	3
3.	Слободно време – забава, разонода, хобији	ПСТ1.1.6. ПСТ1.1.7. ПСТ1.1.8. ПСТ1.1.9.	5	3	3
4.	Временско искуство и доживљај времена	ПСТ1.1.10. ПСТ1.1.11. ПСТ1.1.12. ПСТ1.1.13. ПСТ1.1.14.	8	2	2
5.	Живи свет - природа	ПСТ1.1.15. ПСТ1.1.16. ПСТ1.1.17.	5	3	3
6.	Школа	ПСТ1.1.18. ПСТ1.1.19. ПСТ1.1.20.	4	3	3
7.	Исхрана – гастрономске навике	ПСТ1.1.21. ПСТ1.1.22. ПСТ1.1.23.	7	2	2
8.	Спорт	ПСТ1.2.1. ПСТ1.2.2. ПСТ1.2.3.	4	2	2

9.	Емоције	ПСТ1.2.4. ПСТ1.3.1. ПСТ1.3.2. ПСТ1.3.3. ПСТ1.3.4. ПСТ 2.1.1. ПСТ 2.1.2. ПСТ 2.1.3. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.6. ПСТ 2.1.7. ПСТ 2.1.8. ПСТ 2.1.12. ПСТ 2.1.13. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.15. ПСТ 2.1.16. ПСТ 2.1.17. ПСТ 2.1.18. ПСТ 2.1.19. ПСТ 2.1.20. ПСТ 2.1.22. ПСТ 2.1.23. ПСТ 2.1.24. ПСТ 2.1.25. ПСТ 2.1.26. ПСТ 2.2.1. ПСТ 2.2.2. ПСТ 2.2.3. ПСТ 2.2.4. ПСТ 2.3.1. ПСТ 2.3.2. ПСТ 2.3.4.	4	1	1
10.			5	3	3
укупно:			72	24	48

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	A Class Blog – writing about peoples' interests and hobbies	Српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, географија	4
2.	A Photo Album	Српски језик и књижевност, историја	3
3.	An outdoor activity map	Српски језик и књижевност, физичко и здравствено васпитање, рачунарство и информатика, географија	4

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалoшка метода, дискусија, метода демонстрације, метода графичких радова, истраживачка метода, ИКТ метода. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Шести разред

Исходи

Ученик ће моћи да:

- Разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење, опише географски положај и карактеристике места
- Разуме и формулише једноставније исказе који се односе на описивање особина личности
- Упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места
- Постави и одговори на једноставнија питања личне природе, изрази мишљење (слагање и неслагање) користећи једноставнија језичка средства
- Упути једноставан предлог
- Разуме и формулише једноставније исказе који се односе на изражавање планова, намера и предвиђања;
- Тражи и нуди помоћ користећи једноставнија језичка средства
- Разуме и формулише једноставније исказе који се односе на описивање искустава из прошлости чије су последице важне у садашњости
- У неколико једноставнијих, везаних исказа саопшти и образложи своја осећања
- Бити у стању да активно учествује у тимском раду
- Користити усвојен вокабулар
- Бити упознат са интересовањима и хобијима других ученика
- Моћи да напише свој блог
- Моћи да направи свој фотоалбум и опише своја искуства из прошлости
- Моћи да опише географски положај и карактеристике места
- Моћи да опише најпопуларнија места за одмор и рекреацију у Шкотској
- Бити у стању да истражи, мапира и опише најпопуларнија места за одмор и рекреацију у Србији

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	ЛИЧНИ ИДЕНТИТЕТ	ПСТ1.1.1. ПСТ1.1.2. ПСТ1.1.3.	2		
2.	ЖИВОТ У ГРАДОВИМА	ПСТ1.1.4. ПСТ1.1.5. ПСТ1.1.6.	6		
3.	СЛОБОДНО ВРЕМЕ – ЗАБАВА, РАЗОНОДА, ХОБИЈИ	ПСТ1.1.7. ПСТ1.1.8. ПСТ1.1.9.	10		
4.	ВРЕМЕНСКО ИСКУСТВО И ДОЖИВЉАЈ ВРЕМЕНА	ПСТ1.1.10. ПСТ1.1.11. ПСТ1.1.12.	16		
5.	ЖИВИ СВЕТ - ПРИРОДА	ПСТ1.1.13. ПСТ1.1.14. ПСТ1.1.15.	10		
6.	ШКОЛА	ПСТ1.1.16. ПСТ1.1.17. ПСТ1.1.18.	2		
7.	ИСХРАНА – ГАСТРОНОМСКЕ НАВИКЕ	ПСТ1.1.19. ПСТ1.1.20. ПСТ1.1.21.	4		
8.	СПОРТ	ПСТ1.1.22. ПСТ1.1.23. ПСТ1.2.1.	10		
9.	ЕМОЦИЈЕ	ПСТ1.2.2. ПСТ1.2.3. ПСТ1.2.4.	12		

		ПСТ1.3.1. ПСТ1.3.2. ПСТ1.3.3. ПСТ1.3.4. ПСТ 2.1.1. ПСТ 2.1.2. ПСТ 2.1.3. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.6. ПСТ 2.1.7. ПСТ 2.1.8. ПСТ 2.1.12. ПСТ 2.1.13. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.15. ПСТ 2.1.16. ПСТ 2.1.17. ПСТ 2.1.18. ПСТ 2.1.19. ПСТ 2.1.20. ПСТ 2.1.22. ПСТ 2.1.23. ПСТ 2.1.24. ПСТ 2.1.25. ПСТ 2.1.26. ПСТ 2.2.1. ПСТ 2.2.2. ПСТ 2.2.3. ПСТ 2.2.4. ПСТ 2.3.1. ПСТ 2.3.2. ПСТ 2.3.4.			
		укупно:	72		

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	A Class Blog – writing about peoples' interests and hobbies	Српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, географија	4
2.	A Photo Album	Српски језик и књижевност, историја	3
3.	An outdoor activity map	Српски језик и књижевност, физичко и здравствено васпитање, рачунарство и информатика, географија	4

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалoшка метода, дискусија, метода демонстрације, метода графичких радова, истраживачка метода, ИКТ метода. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Седми разред

Исходи

Ученици ће моћи да:

- разумеју једноставније текстове у којима се описују радње у садшњости и прошлости;
- размене појединачне информације и/или неколико информација које се односе на радње у садшњости и прошлости; опишу радње у садашњости и прошлости користећи неколико везаних исказа;
- разумеју и описују сличности и разлике у свакодневним активностима тинејџера у земљама циљне културе и код нас.
- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање интересовања, допадања и недопадања; размене информације које се односе на интересовања, допадање и недопадање;
- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања, недопадања и препорука;
- размене информације које се односе на допадање, недопадање и препоруке;

- разумеју и упуте позив на заједничку активност и реагују на њега уз одговарајуће образложење;
- разумеју једноставније текстове који описују искуство које је почело у прошлости и још увек траје;
- опишу искуство које је почело у прошлости и још увек траје користећи једноставнија језичка средства;
- разумеју једноставније текстове који се односе на појава, радњи, стања и збивања;
- опишу појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
- поштују правила учтиве комуникације.
- разумеју једноставније текстове који се односе на опис места;
- опишу место користећи једноставнија језичка средства;
- опишу познату личност из циљне културе.
- изразе мишљење, слагање и неслагање и дају кратко образложење;
- разумеју једноставније текстове који се односе на опис предмета;
- упореде и опишу предмете користећи једноставнија језичка средства;
- разумеју једноставније исказе који се односе на количне, димензије и цене;
- размене информације у вези са количинама, димензијама и ценама;
- разумеју и објасне сличности и разлике у потрошачким навикама људи у циљној култури и код нас.
- разумеју и опишу сличности и разлике у еколошким навикама у циљној култури и код нас.
- разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање претпоставки, могућности, и исказивање обећања, планова и намера у будућности;
- размене једноставније исказе који се односе на изражавање претпоставки, могућности, обећања, планова и намера у будућности;
- саопште шта они или неко други планира, намерава, предвиђа;
- разумеју и саопште своје или туђе мишљење или предлог и реагују на њих;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Starter unit	Пст1.1.1. Пст1.1.2.	2	0	2
2.	Unit 1 - fads and fashion	Пст1.1.3. Пст1.1.4. Пст1.1.5.	7	4	3
3.	Test 1	Пст1.1.6. Пст1.1.7. Пст1.1.8.	2	0	2
4.	Unit 2 - sensations	Пст1.1.9. Пст1.1.10. Пст1.1.11.	10	4	6
5.	Unit 3 - adventure	Пст1.1.12. Пст1.1.13. Пст1.1.14. Пст1.1.15.	7	3	4
6.	The first written test	Пст1.1.16. Пст1.1.17. Пст1.1.18.	3	0	3
7.	Unit 4 - material world	Пст1.1.19. Пст1.1.20. Пст1.1.21.	10	4	6
8.	Unit 5 - years ahead	Пст1.1.22. Пст1.1.23.	7	3	4
9.	Unit 6 - learn	Пст1.2.1. Пст1.2.2. Пст1.2.3.	7	3	4
10.	Test 2	Пст1.2.4. Пст1.3.1. Пст1.3.2.	2	0	2

11.	Unit 7 - big ideas	Пст1.3.3. Пст1.3.4. Пст 2.1.1. Пст 2.1.2. Пст 2.1.3. Пст 2.1.14. Пст 2.1.6. Пст 2.1.7. Пст 2.1.8. Пст 2.1.12. Пст 2.1.13. Пст 2.1.14. Пст 2.1.15. Пст 2.1.16. Пст 2.1.17. Пст 2.1.18. Пст 2.1.19. Пст 2.1.20. Пст 2.1.22. Пст 2.1.23. Пст 2.1.24. Пст 2.1.25. Пст 2.1.26. Пст 2.2.1. Пст 2.2.2. Пст 2.2.3. Пст 2.2.4. Пст 2.3.1. Пст 2.3.2. Пст 2.3.4.	5	2	3
12.	The second written test		3	0	3
13.	Unit 8 - on screen		7	3	4
укупно:			72	26	46

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	A Class Blog – writing about famous person	Српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, географија	4
2.	A Photo Album – fashion during time	Српски језик и књижевност, историја	3

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

Дијалoшка метода, дискусија, метода демонстрације, метода графичких радова, истраживачка метода, ИКТ метода. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Осми разред

Исходи

Ученик ће моћи да:

- разуме општи смисао и главне информације из уобичајених текстова који се односе на представљање и тражење/ давање информација личне природе;
- тражи, саопшти, пренесе информације личне природе или податке о себи и другима;
- у неколико повезаних исказа представи себе, своју ужу/ширу породицу и пријатеље користећи једноставнија језичка средства;

- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;
- размени информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;
- повеже неколико исказа у краћи текст којим се описују и пореде бића, предмети, места, појаве, радње, стања и збивања;
- разуме краће низове исказа који се односе на предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
- упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
- затражи и пружи детаљније информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;
- разуме краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања и реагује на њих;
- саопшти краће низове обавештења, молби и захтева који се односе на потребе и интересовања;
- разуме и на прикладан начин одговори на честитку, захвалност и извињење;
- упути честитку, захвалност и извињење користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
- разуме и следи краће низове упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- тражи и пружи неколико везаних једноставнијих упутстава у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости;
- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање способности и умећа у садашњости;
- размени неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;
- опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;
- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, догађаја и способности у прошлости;
- размени неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;
- опише искуства, догађаје и способности из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину;
- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања у будућности;
- размени неколико исказа у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима у будућности;
- саопшти планове, намере и предвиђања;
- разуме општи смисао и главне информације из текстова који се односе на жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;
- размени неколико повезаних информација у вези са жељама, интересовањима, осетима и осећањима;
- искаже и образложи жеље, интересовања, потребе, осете и осећања;
- разуме краће низове исказа који описују просторне односе, оријентацију и правац кретања;
- затражи и пружи обавештења о просторним односима, оријентацији и правцу кретања;
- разуме једноставније текстове који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;
- размени неколико информација које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе;

- разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на поседовање и припадање;
- размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на поседовање и припадање;
- разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање допадања и недопадања;
- размени неколико краћих, везаних исказа који се односе на изражавање допадања и недопадања и даје кратка образложења;
- разуме општи смисао и главне информације из краћих текстова који се односе на изражавање мишљења;
- тражи и саопшти мишљење, слагање/ неслагање и даје кратка образложења;
- разуме краће низове исказа који се односе на количину, димензије и цене;
- размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Starter unit	пст1.1.1. Пст1.1.2. Пст1.1.3.	2	0	2
2.	Unit 1 – lost and found	Пст1.1.4. Пст1.1.5. Пст1.1.6.	7	4	3
3.	Test 1	Пст1.1.7. Пст1.1.8. Пст1.1.9.	2	0	2
4.	Unit 2 - choices	Пст1.1.10. Пст1.1.11. Пст1.1.12.	10	4	6
5.	Unit 3 – what's it worth	Пст1.1.13. Пст1.1.14. Пст1.1.15.	7	3	4
6.	The first written test	Пст1.1.16. Пст1.1.17. Пст1.1.18.	3	0	3
7.	Unit 4 - feelings	Пст1.1.19. Пст1.1.20. Пст1.1.21.	8	3	5
8.	Unit 5 - discovery	Пст1.1.22. Пст1.1.23. Пст1.2.1.	7	3	4
9.	Unit 6 – about me	Пст1.2.2. Пст1.2.3. Пст1.2.4.	6	3	3
10.	Test 2	Пст1.3.1. Пст1.3.2. Пст1.3.3.	2	0	2
11.	Unit 7 - on the streets	Пст1.3.4. Пст 2.1.1. Пст 2.1.2. Пст 2.1.3. Пст 2.1.4. Пст 2.1.6. Пст 2.1.7. Пст 2.1.8. Пст 2.1.12. Пст 2.1.13.	5	2	3
12.	The second written test	Пст 2.1.14. Пст 2.1.15. Пст 2.1.16. Пст 2.1.17. Пст	3	0	3
13.	Unit 8 – the law		6	3	3

		2.1.18. Пст 2.1.19. Пст 2.1.20. Пст 2.1.22. Пст 2.1.23. Пст 2.1.24. Пст 2.1.25. Пст 2.1.26. Пст 2.2.1. Пст 2.2.2. Пст 2.2.3. Пст 2.2.4. Пст 2.3.1. Пст 2.3.2. Пст 2.3.4.			
		укупно:	68	26	42

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	1. A Class Blog – Biology: Vaccines (the use and purpose of vaccines)	Биологија, рачунарство и информатика, географија	4
2.	A Survey – Shop less, live more (consumer behavior)	Грађанско васпитање, историја	3

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалoшка метода, дискусија, метода демонстрације, метода графичких радова, истраживачка метода, ИКТ метода. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме оспособи за решавање проблема и визуелну комуникацију, као и друге врсте комуникације. Ученик треба да изгради позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Пети разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да :

- препозна ритам и разуме појам ритма у ликовној уметности и свакодневном животу.
- примењује ритам у ликовном изражавању.
- схвата ритам као принцип компоновања у ликовној уметности и користи га у својим радовима.
- анализира улогу и својства ритма у свом и у радовима других ученика.
- разуме својства линија.
- ствара линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и начин примене материјала.
- разуме улогу контурне, структурне и текстурне линије.

- црта разноврсним материјалима и прибором изражавајући своју машту, идеју, утиске и памћење опаженог.
- користи одабране садржаје за стварање оригиналних цртежа.
- обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком.
- гради апстрактне и фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад.
- обликује предмет који се користи у свакодневне сврхе.
- преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност.
- комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену.
- анализира цртеже и различите вредности линија.
- пореди облике из природе, окружења и уметничких дела.
- искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност.
- искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно.
- тумачи једноставне визуелне информације.
- обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, облику, боји и материјалу.
- упоређује различите начине комуницирања од преисторије до данас.
- објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе.
- разматра у групи шта и како је учио о облицима и где та знања примењује.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Визуелно споразумевање	Л.К.2.2.2. Л.К.3.2.1. Л.К.3.3.4.	16	10	6
2.	Ритам	Л.К.3.1.1. Л.К.3.2.1. Л.К.3.2.2. Л.К.1.3.3.	12	7	5
3.	Линија	Л.К.3.1.1. Л.К.3.2.2. Л.К.2.2.1 Л.К.1.3.1.	14	6	8
4.	Облик	Л.К.2.2.1. Л.К.2.3.1. Л.К.3.1.1. Л.К.3.2.1. Л.К.3.2.2. Л.К.3.2.3. Л.К.3.2.4. Л.К.1.3.2. Л.К.1.3.4. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.4.	30	15	15
укупно:			72	38	34

Пројектна настава

Р. бр.	Предмети	број
--------	----------	------

наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА		часова по теми
1.	Уметност и култура кроз историју	Ликовна култура Историја Географија Музичка култура Техника и технологија	12

Начин реализације

Часови Ликовне културе су конципирани тако да се свака наставна тема конкретизује кроз различите практичне задатке. Задатак представља реализацију одређене наставне јединице, чешће групе наставних јединица кроз које се обрађује и увежбава наставни садржај. Кроз израду задатка и изражавање мишљења о свом раду и радовима других ученик долази до исхода и потребних компетенција. На почетку сваког задатка обрађује се наставна јединица кроз дискусију са ученицима у којој је увек присутна илустративна метода помоћу различитих наставних средстава од којих су најчешћа илустрације уметничких дела као и радови ученика из школске збирке. Када ученици усвоје нове садржаје и разумеју шта се тражи у задатку прелазе на практичан рад (метода сазнавања кроз праксу) у коме је увек на почетку присутна брејн-сторминг метода како би се створили услови за индивидуално и креативно решавање задатка. Сходно томе наставник прати индивидуално сваког ученика. Методом сазнавања кроз праксу ученици уопштавају, понављају и вежбају усвојена знања и усавршавају вештине и навике како би се оспособили за самосталан рад. То подразумева експериментисање ликовним материјалима, при чему ученици опробавају, истражују, откривају, стичу искуство које касније могу успешно да примењују у ликовном изражавању. Неретко се у изради задатка користи хеуристички приступ како би се појаве и процеси схватили и савладали темељно и у потпуности.

У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање тј активну улогу ученика у сопственом развоју. На крају сваког задатка одвија се естетска анализа радова и од стране наставника и од стране ученика, развија се критичко мишљење и повезују наставни садржаји предмета са другим садржајима, изводе се закључци како би се дошло до циљева предмета и компетенција. После сваког задатка ради се евалуација.

Шести разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- изрази своје замисли и позитивне поруке одабраном ликовном техником.
- користи изражајна својства боја у ликовном раду и свакодневном животу.
- прави разноврсне текстуре на подлогама, облицима или у апликативном програму.
- обликује самостално или у срадњи са другима, употребне предмете од материјала за рециклажу.
- користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад.
- опише свој рад, естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела.
- идентификује теме у одабраним уметничким делима и циљеве једноставних визуелних порука.
- повезује карактеристичан експонат и одговарајући музеј.
- разматра са другима шта и како је учио и где та знања може применити.

Садржај програма

Р. бр.	стандарди	број	број часова
--------	-----------	------	-------------

наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ		часова по теми	обrade	осталих типова
1.	Комуникација	Л.К.З.2.3. Л.К.З.3.3.	6	4	2
2.	Текстура	Л.К.З.1.1. Л.К.З.1.2. Л.К.З.2.2.	8	3	5
3.	Боја	Л.К.З.1.1. Л.К.З.2.2. Л.К.З.2.3. Л.К.З.3.1. Л.К.З.2.4.	14	7	7
4.	Уобразиља	Л.К.З.2.1. Л.К.З.2.2. Л.К.З.2.4. Л.К.З.3.1.	4	1	3
5.	Простор	Л.К.З.2.1. Л.К.З.2.2. Л.К.З.2.4. Л.К.З.3.2. Л.К.З.3.4.	4	2	2
укупно:			36	17	19

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Мртва природа	Ликовна култура Историја Техника и технологија	15

Начин реализације:

Часови Ликовне културе су конципирани тако се свака наставна тема конкретизује кроз различите практичне задатке. Задатак представља реализацију одређене наставне јединице, чешће групе наставних јединица кроз које се обрађује и увежбава наставни садржај. Кроз израду задатка и изражавање мишљења о свом раду и радовима других ученик долази до исхода и потребних компетенција. На почетку сваког задатка обрађује се наставна јединица кроз дискусију са ученицима у којој је увек присутна илустративна метода помоћу различитих наставних средстава од којих су најчешћа илустрације уметничких дела као и радови ученика из школске збирке. Када ученици усвоје нове садржаје и разумеју шта се тражи у задатку прелазе на практичан рад (метода сазнавања кроз праксу) у коме је увек на почетку присутна брејн-сторминг метода како би се створили услови за индивидуално и креативно решавање задатка. Сходно томе наставник прати индивидуално сваког ученика. Методом сазнавања кроз праксу ученици уопштавају, понављају и вежбају усвојена знања и усавршавају вештине и навике како би се оспособили за самосталан рад. То подразумева експериментисање ликовним материјалима, при чему ученици опробавају, истражују, откривају, стичу искуство које касније могу успешно да примењују у ликовном изражавању. Неретко се у изради задатка користи хеуристички приступ како би се појаве и процеси схватили и савладали темељно и у потпуности.

У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање тј активну улогу ученика у

сопственом развоју. На крају сваког задатка одвија се естетска анализа радова и од стране наставника и од стране ученика, развија се критичко мишљење и повезују наставни садржаји предмета са другим садржајима, изводе се закључци како би се дошло до циљева предмета и компетенција. После сваког задатка ради се евалуација.

Седми разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања. обликује
- композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи.
- изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију.
- учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију.
- уважава себе и друге када снима, обрађује дигиталне фотографије.
- користи, сам или у сарадњи са другима, податке, информације и одабране изворе, као подстицај за стваралачки рад.
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха.
- прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације.
- представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно.
- предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе.
- разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Простор и композиција	Л.К.3.1.2. Л.К.3.2.2. Л.К.3.2.3. Л.К.3.2.4. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	18	8	10
2.	Комуникација	Л.К.3.2.1. Л.К.3.2.2. Л.К.3.2.3. Л.К.3.2.4. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	14	7	7
3.	Уметност око нас	Л.К.3.2.3. Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	4	2	2

укупно:	36	17	19
----------------	----	----	----

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	ПРЕУРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА	Ликовна култура Техника и технологија Географија	12

Начин реализације:

Часови Ликовне културе су конципирани тако се свака наставна тема конкретизује кроз различите практичне задатке. Задатак представља реализацију одређене наставне јединице, чешће групе наставних јединица кроз које се обрађује и увежбава наставни садржај. Кроз израду задатка и изражавање мишљења о свом раду и радовима других ученик долази до исхода и потребних компетенција. На почетку сваког задатка обрађује се наставна јединица кроз дискусију са ученицима у којој је увек присутна илустративна метода помоћу различитих наставних средстава од којих су најчешћа илустрације уметничких дела као и радови ученика из школске збирке. Када ученици усвоје нове садржаје и разумеју шта се тражи у задатку прелазе на практичан рад (метода сазнавања кроз праксу) у коме је увек на почетку присутна брејн-сторминг метода како би се створили услови за индивидуално и креативно решавање задатка. Сходно томе наставник прати индивидуално сваког ученика. Методом сазнавања кроз праксу ученици уопштавају, понављају и вежбају усвојена знања и усавршавају вештине и навике како би се оспособили за самосталан рад. То подразумева експериментисање ликовним материјалима, при чему ученици опробавају, истражују, откривају, стичу искуство које касније могу успешно да примењују у ликовном изражавању. Неретко се у изради задатка користи хеуристички приступ како би се појаве и процеси схватили и савладали темељно и у потпуности.

У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање тј активну улогу ученика у сопственом развоју. На крају сваког задатка одвија се естетска анализа радова и од стране наставника и од стране ученика, развија се критичко мишљење и повезују наставни садржаји предмета са другим садржајима, изводе се закључци како би се дошло до циљева предмета и компетенција. После сваког задатка ради се евалуација.

Осми разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеја, имагинације, емоција, ставова и порука;
- примењује знања о елементима и принципима компоновања у стваралачком раду и свакодневном животу;
- реализује једноставне ликовне пројекте, самостално и у сарадњи са другима;
- дискутује аргументовано о својим и радовима других, уважавајући различита мишљења;
- прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације;
- користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад;

- тумачи садржаје одабраних уметничких дела и одабрану визуелну метафорику; разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Композиција	Л.К.3.2.2. Л.К.3.1.1. Л.К.3.2.1. Л.К.3.2.3. Л.К.3.2.4. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	22	10	12
2.	Наслеђе	Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	6	3	3
3.	Комуникација	Л.К.3.2.1. Л.К.3.2.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4.	6	3	3
укупно:			34		

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Појекат „Креативност у свакој прилици“	Ликовна култура Биологија Математика Техника и технологија	10

Начин реализације:

Часови Ликовне културе су конципирани тако се свака наставна тема конкретизује кроз различите практичне задатке. Задатак представља реализацију одређене наставне јединице, чешће групе наставних јединица кроз које се обрађује и увежбава наставни садржај. Кроз израду задатка и изражавање мишљења о свом раду и радовима других ученик долази до исхода и потребних компетенција. На почетку сваког задатка обрађује се наставна јединица кроз дискусију са ученицима у којој је увек присутна илустративна метода помоћу различитих наставних средстава од којих су најчешћа илустрације уметничких дела као и радови ученика из школске збирке. Када ученици усвоје нове садржаје и разумеју шта се тражи у задатку прелазе на практичан рад (метода сазнавања кроз праксу) у коме је увек на почетку присутна брејн-сторминг метода како би се створили услови за индивидуално и креативно решавање задатака. Сходно томе, наставник прати индивидуално сваког ученика. Методом сазнавања кроз праксу ученици уопштавају, понављају и вежбају усвојена знања и усавршавају вештине и навике како би се оспособили за самосталан рад. То подразумева експериментисање ликовним материјалима, при чему ученици пробају, истражују, откривају, стичу искуство које касније могу успешно да примењују у ликовном изражавању и животу уопште. Неретко се у изради задатка користи хеуристички приступ како би се појаве и процеси схватили и савладали темељно и у потпуности.

У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање-ученик треба да има активну улогу у сопственом развоју.

На крају сваког задатка одвија се естетска анализа радова и од стране наставника и од стране ученика, развија се критичко мишљење и повезују наставни садржаји предмета са другим садржајима, изводе се закључци како би се дошло до циљева предмета и компетенција. После сваког задатка ради се евалуација.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу;
- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;
- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;
- реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма ;
- идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.)
- класификује инструменте по начину настанка звука;
- опише основне карактеристике удараљки;

- препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи;
- изражава се покретима за време слушања музике;
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима
- различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- пева и свира самостално и у групи;
- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);
- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;
- користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;
- искаже своја осећања у току извођења музике;
- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;

- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике и извођење;
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
- изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина;
- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;
- учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Човек и музика	М.К.1.1.1 М.К.1.1.2. М.К.2.1.1. М.К.2.1.2.	12	10	2
2.	Музички инструменти	М.К.1.1.1. М.К.1.1.2. М.К.2.1.1.	8	6	2
3.	Слушање музике	МК.1.2.1. М.К.1.2.2 МК.1.2.3. МК.1.2.4.	21	9	12
4.	Извођење музике	МК.1.3.1. МК.1.3.2.	26	10	16
5.	Музичко стваралаштво	МК.1.4.1. МК 1.4.2. МК.1.4.3. МК.1.4.4. МК.3.4.2.	5		5
укупно:			72	35	37

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Народна традиција		4
2.	Школски концерт		2

Начин реализације

Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. У том смислу основни методски приступ је од звука ка теорији.

Да би постигао очекиване исходе васпитно-образовног процеса, наставник остварује наставу и учење користећи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијених модела мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања и коришћења информација (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања.

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали
- наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе
- опише улогу музике у средњовековној Србији
- одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку
- разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Човек и музика	М.К.1.1.2. М.К.2.1.1. М.К. 3.1.3.	7	5	2
2.	Музички инструменти	М.К.1.1.2. М.К.2.1.1.	3	2	1
3.	Слушање музике	М.К. 1.2.2. М. К. 1.2.3.	9	3	6
4.	Извођење музике	М.К. 1.3.1.	13	6	7
5.	Музичко стваралаштво	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2.	4	1	3
укупно:			36	17	19

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Школски концерт		2

Начин реализације

Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир.

Искусствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. У том смислу основни методски приступ је од звука ка теорији.

Да би постигао очекиване исходе васпитно-образовног процеса, наставник остварује наставу и учење користећи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијених модела мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања и коришћења информација (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања.

Седми разред

Исходи

- Ученик ће да:
- препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку;
- опише начин добијања тона код жичаних инструмената;
- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
- наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма;
- уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму;
- препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;
- објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмента);
- разликује музичке форме барока и класицизма;
- идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма;
- идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба;
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи;
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
- комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;
- учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;
- изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност);
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;
- критички просуђује утицај музике на здравље;
- користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Човек и музика	М.К.1.1.1 М.К.1.1.2. М.К.2.1.1. М.К.2.1.2.	8	8	2
2.	Музички инструменти	М.К.1.1.1. М.К.1.1.2. М.К.2.1.1.	5	5	2
3.	Слушање музике	МК.1.2.1.	13	3	10

		М.К.1.2.2 МК.1.2.3. МК.1.2.4.			
4.	Извођење музике	МК.1.3.1. МК.1.3.2.	6	2	4
5.	Музичко стваралаштво	МК.1.4.1. МК 1.4.2. МК.1.4.3. МК.1.4.4. МК.3.4.2.	4		4
укупно:			36	19	32

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Школски концет		6

Начин реализације

Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. У том смислу основни методски приступ је од звука ка теорији.

Да би постигао очекиване исходе васпитно-образовног процеса, наставник остварује наставу и учење користећи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијених модела мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања и коришћења информација (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања.

Осми разред

Исходи

Ученик ће да:

- препозна основне елементе музичке писмености – опише основне карактеристике:
- музичких инструмената;
- историјско-стилских периода;
- музичких жанрова;
- народног стваралаштва.

Ученик уме да анализира повезаност:

- музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком;
- изражајности (нпр. брз темпо са живахним карактером);
- структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми);
- облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.

- Ученик:
 - зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела; разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора;
 - критички и аргументовано образлаже свој суд; уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом).
- Ученици умеју да:
 - препознају теме из познатих композиција домаћих и страних аутора;
 - упознају музику различитих жанрова ;
 - буду ангажовани у свим музичким активностима и сами стварају музику; активно учествују у припремању програма за такмичења и јавне наступе; стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других музичких дела.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Човек и музика	М.К.1.1.2. М.К.2.1.2. М.К.2.1.3. М.К.3.3.1.	23	16	7
2.	Музички инструменти	М.К. 1.1.2 М.К. 1.2.3	4	3	1
3.	Слушање музике	М.К. 1.1.2 М.К. 1.2.3	24	16	8
4.	Извођење музике	М.К. 1.1.2 М.К. 1.2.3 М.К. 2.2.2. М.К. 3.1.3.	9	4	5
5.	Музичко стваралаштво	М.К.1.4.2. М.К.1.4.4., М.К.3.4.2. М.К.3.4.3.	4		4
укупно:			34	23	11

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Школски концерт		6

Начин реализације

Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика и музичко стваралаштво у оквиру којих ученик користи теоријска знања као средства за партиципацију у музици. У том смислу основни методски приступ је од звука ка теорији.

Да би постигао очекиване исходе васпитно-образовног процеса, наставник остварује наставу и учење користећи глас и покрет, музичке инструменте, елементе информационих технологија као и развијених модела мултимедијалне наставе. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне пројектне предлоге у којим ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати вештине приступања и коришћења информација (интернет, књиге...), сараднички рад у групама, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања.

ИСТОРИЈА

Циљ: Циљ изучавања наставног предмета *Историја* је да ученик изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развија вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- разликовати основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру)
- лоцирати одређену временску одредницу на временској ленти
- разликовати начине рачунања времена у прошлости и садашњости
- израчунати временску удаљеност између појединих догађаја;
- именовати историјске периоде и навести њихове граничне догађаје
- разврставати историјске изворе према њиховој основној подели и повезати врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека)
- разликовати основне одлике праисторије и старог века
- лоцирати на историјској карти најважније цивилизације и државе старог века
- разликовати и поредити друштвену структуру и начин живота људи у старом веку
- идентификовати узроке и последице најважнијих догађаја у периоду старог века
- истражи основна обележја и значај религија народа старог века (грчка и римска религија)
- користити основне историјске појмове;
- разликовати легенде и митове од историјских чињеница
- илустроваће примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког света на савремени свет;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Основи проучавања прошлости	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.;	4	3	1

		2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.			
2.	Праисторија	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.	3	2	1
3.	Стари Исток	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.	5	3	2
4.	Античка Грчка	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.	12	6	6
5.	Антички Рим	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.	12	6	6
укупно:			36	20	16

Пројектна настава

Р. бр.	Предмети	број
--------	----------	------

наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА		часова по теми
1.	Историјски извори су свуда око нас	Историја	2
2.	Видео сам локалитет ...	Историја, географија	2

Начин реализације *

На часовима редовне наставе уз примену ИКТ примењујући раду малим и великим групама.

Шести разред

Исходи

Ученици ће

- образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;
- пореди историјске појаве;
- наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;
- на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава);
- сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена;
- на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку;
- идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века;
- изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице;
- пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку;
- разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем и раном новом веку;
- на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;
- образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег и раног новог века;
- идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;
- илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација;
- разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини;
- илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву;
- користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;
- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни);

- учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.
- образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;
- наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем и раном новом веку;
- сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку;
- изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице;
- пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку;
- на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности;
- идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку;
- илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација;
- разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини;
- користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе;
- учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Основи проучавања прошлости		3	2	1
2.	Европа, средоземље и српске земље у раном средњем веку		18	10	8
3.	Европа, средоземље и српске земље у позном средњем веку		36	19	17
4.	Европа, свет и српске земље у раном новом веку		15	8	7
укупно:			72	39	33

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми

1.	Цркве и манастири мог краја	Историја, ТиТ, географија, верска настава	2
2.	Средњовековна културна баштина	Историја, географија ликовна култура, верска настава	2

Начин реализације На часовима редовне наставе уз коришћење ИКТ применом рада у малм и великим групама.

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима;
- изводи закључак о повезаности националне историје са регио-налном и европском, на основу датих примера;
- уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;
- сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку;
- препознаје основне карактеристике различитих идеологија;
- анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике;
- уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости
- уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву;
- препознаје историјску подлогу савремених институција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност);-
- анализирајући дате примере, уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу;
- пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба;
- приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку;
- уочава историјске промене, поређењем политичке карте савременог света са историјским картама других епоха;-
- пореди информације приказане на историјској карти са информацијама датим у другим симболичким модалитетима;
- повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни
- пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности;
- анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја;

- уочава специфичности у тумачењу одређених историјских догађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла;
- уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора;
- употреби податке из графикана и табела у елементарном истраживању;
- презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ;
- упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других
- пр– раздваја битно од небитног у историјској наративи;
- епознаје смисао и сврху неговања сећања на важне лично сти и догађаје из историје државе и друштва;-
- идентификује историјске споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.-

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Основи проучавања прошлости	1.1.1.; 1.1.4.; 1.1.6.; 1.2.1.; 1.2.2.; 2.1.1.; 2.2.1. 3.1.1.; 3.2.1.	6	2	4
2.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. века)	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3.2.5.	22	14	8
3.	Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. века	1.1.4.;1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.8.;1.1.9.; 1.1.19.; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.5. 2.1.1.; 2.1.3.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.3.; 3.1.1.; 3.1.2.; 3.2.3.3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.3.; 3.2.5.; 3.2.6. 3.2.7.	30	21	9
4.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку 20. века	1.1.4.; 1.1.6.; 1.1.7.;	14	8	6

		1.1.9.;1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.8. 2.1.1., 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.5.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3.; 3.1.1., 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.2.1.; 3.2.4.			
укупно:			72	45	27

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Култура сећања време озградње државе	историја	2
2.	Уметност епохе	Историја. Ликовна култура	2

Начин реализације

Приступ настави заснован на процесу и исходима учења под- разумева да ученици развијају не само основна знања, већ да их искористе у развоју вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности. Програм наставе и учења, у том смислу, нуди садржински оквир, а наставник има могућност да изабере и неке додатне садржаје уколико сматра да су примерени средини у којој

ученици живе, или да одговарају њиховим интересовањима (про- грам се, на пример, може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о исто- ријској и културној баштини у њиховом крају – археолошка нала- зишта, музејске збирке). Сви садржаји су дефинисани тако да буду у функцији остваривања исхода предвиђених програмом. Настав- ник има значајан простор за избор и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика.

Важна карактеристика наставе и учења усмерених на оства- ривање исхода је та да су фокусирани на учење у школи. Ученик треба да учи:

- смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Историје и других предмета;
- проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

Оми разред

Ученици ће:

- смешта кључне догађаје, појаве и процесе из савремене историје на временској ленти;
- уочи динамику различитих историјских појава и промена на историјској карти;
- пореди различите историјске изворе и рангира их на основу њихове сазнајне вредности;

- анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја;
- поредећи различите изворе о истој историјској појави или догађају, анализира позицију аутора;
- доведе у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима;
- наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група у историјском периоду савременог доба;
- образложи значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту;
- уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности;
- изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера;
- образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено друштво;
- идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту;
- препозна, на примерима из савремене историје, важност поштовања људских права;
- наведе примере како су идеје о родној, верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;
- пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених група у историјском периоду савременог доба;
- илуструје примерима утицај научно-технолошког развоја на промене у друштву, економији и природном окружењу;
- образложи утицај различитих друштвено-економских система на свакодневни живот људи, анализирајући дате примере;
- препозна како су културне интеракције, и сарадња различитих етничких и социјалних група утицали на политички, друштвени и привредни живот;
- наведе примере утицаја спортских и уметничких достигнућа на обликовање савременог друштва;
- идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта;
- објасни значење појмова геноцид и Холокауст;
- изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајне вредности;
- изрази ставове, засноване на историјским аргументима, уважавајући мишљење саговорника;
- препозна пропаганду, стереотипе и идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији;
- критички се односи према информацијама из медија користећи се историјским знањима и вештинама;
- анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног изворног материјала;
- осмисли, спроведе и презентује резултате истраживања заснованог на одабраним историјским изворима и литератури, користећи ИКТ;

- образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба;
- истражи меморијалне споменике у локалној средини и учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања;
- покаже одговоран однос према културно-историјском наслеђу сопственог и других народа;
- уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима;
- препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Основи проучавања прошлости	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.7.; 1.2.8. 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3.; 2.2.4.; 2.2.5.; 3.1.1.; 3.1.2.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.2.1.; 3.2.2.; 3.2.4.; 3.2.5.; 3.2.7.	3	2	1
2.	Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата	1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.7.; 1.2.8. 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.5.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.4.; 2.2.5. 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.2., 3.2.4.; 3.2.5.; 3.2.6.; 3.2.7	15	10	5
3.	Други светски рат	1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10.; 1.2.1.;	18	12	6

		1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.7.; 1.2.8. 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.5.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.4.; 2.2.5. 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.2., 3.2.4.; 3.2.5.; 3.2.6.; 3.2.7.			
4.	Свет, европа и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата	1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.7.; 1.2.8. 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.5.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.4.; 2.2.5. 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.2., 3.2.4.; 3.2.5.; 3.2.6.; 3.2.7.	18	12	6
5.	Свет, европа, српска држава и народ у савременим процесима	1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.7.; 1.2.8. 2.1.1.; 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.4.; 2.1.5.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.4.; 2.2.5. 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.2., 3.2.4.; 3.2.5.; 3.2.6.; 3.2.7.	14	10	4
укупно:			68	46	22

Пројектна настава

Р. бр.	Предмети	број
--------	----------	------

наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА		часова по теми
1.	Култура сећања на Други светски рат у Београду	историја	2
2.	Србе које памтимо	Историја	2

Начин реализације

Приступ настави заснован на процесу и исходима учења под-разумева да ученици развијају не само основна знања, већ да их искористе у развоју вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности. Програм наставе и учења, у том смислу, нуди садржински оквир, а наставник има могућност да изабере и неке додатне садржаје уколико сматра да су примерени средини у којој

ученици живе, или да одговарају њиховим интересовањима (про-грам се, на пример, може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о историјској и културној баштини у њиховом крају – археолошка налазишта, музејске збирке). Сви садржаји су дефинисани тако да буду у функцији остваривања исхода предвиђених програмом. Наставник има значајан простор за избор и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика.

Важна карактеристика наставе и учења усмерених на остваривање исхода је та да су фокусирани на учење у школи. Ученик треба да учи:

– *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Историје и других предмета;

– *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;

ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у свету уз неговање вредности мултикултуралности..

Пети разред

Исходи

По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком;
- повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом;
- на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека;
- разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на Земљи.
- разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља;
- објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему;
- разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике;
- одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене.
- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику;

- помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана;
- примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;
- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице;
- повеже смер ротације са сменом дана и ноћи;
- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице;
- повеже смер ротације са сменом дана и ноћи;
- одређује стране света на основу привидног кретања Сунца;
- повеже нагнутост Земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље;
- повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;
- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице;
- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље);
- разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље;
- помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоче (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање);
- разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији;
- наведе поступке које ће предузети за време земљотреса;
- опише процес вулканске ерупције и њене последице;
- разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље;
- помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена;
- описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење;
- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље)
- наводи спољашње силе Земље (вода и ветар);
- помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину;
- наведе спољашње силе Земље;
- разликује ерозивне и акумулативне процесе;
- наведе примере деловања човека на промене у рељефу (броне, насипи, копови);
- опише структуру атмосфере;
- наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...);
- разликује појам времена од појма климе;
- користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима;
- графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ;
- наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања;
- наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);
- помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;
- наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току);
- уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе;
- наведе и опише својства морске воде;
- помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива;
- наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току);
- разликује типове језерских басена према начину постанка;
- помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи;
- помоћу карте наводе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима;
- опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста;
- наведе примере за заштиту живог света на Земљи.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Човек и географија	ГЕ.1.2.3.	2	2	-
2.	Васиона	ГЕ.1.2.1. ГЕ.1.2.2.	3	2	1
3.	Планета Земља	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.1.2.2. ГЕ.1.2.3. ГЕ.2.2.1. ГЕ.2.2.2. ГЕ.3.2.1. ГЕ.3.2.2.	31	19	12
укупно:			36	23	13

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Вулканизам/ сеизмизам	географија	3
2.	Пројекат 2		

Начин реализације :

- наставник уводи ученике у наставни предмет, односно, упознаје ученике са циљевима и задацима, поделом и значајем географије; на овом часу потребно је упознати ученике са садржајем наставног програма и дати им јасна упутства за рад..

-наставну тему Васиона и Земља чине најосновнија астрономска и математичкогеографска знања о васиони, Сунчевом систему, облику и величини Земље, њеном положају у васиони и о небеским телима Сунчевог система (посебно о Земљином најближем суседу - Месецу); кроз ову наставну тему потребно је информисати ученике о основним особинама осталих небеских тела; посебан значај има обрада садржаја који се односе на постанак, облик, величину Земље, распоред континената и океана; ови садржаји најбоље могу да се објасне демонстративно- илустративним методама и методама експеримента уз употребу модела Земље-глобуса; препоручује се наставнику да са ученицима посети Планетаријум и Народну опсерваторију у Београду и да за време ведрих ноћи у локалној средини покаже ученицима видљива сазвежђа и оријентацију помоћу звезде Северњаче;

- тему Планета Земља чине садржаји

- Кретања Земље ; за ученике овог узраста посебно може бити тешко разумевање Земљине ротације, револуције и последица ових кретања; због тога је потребно посебну пажњу посветити обради и утврђивању ових садржаја; наставнику се препоручује примена очигледних наставних средстава (глобус, батеријска лампа, телуријум, видео записи...) и демонстративно-илустративне методе и методе експеримента како би се могао постићи висок степен разумевања и адекватног прихватања садржаја; то ће бити предуслов за касније усвајање низа других појмова везаних за смену обданице и ноћи, годишњих доба, климатских појасава, односно свих појмова везаних за време и климу и уопште, појаве и процесе у атмосфери..

- систем знања о Унутрашњој грађи и рељефу Земље и о ваздушном омотачу Земље. ова знања систематизована су по Земљиним сферама у оквиру којих ученици упознају објекте, појаве и процесе, гранске и међугранске везе, као и посебне физичкогеографске законитости.; када се обрађују географски процеси потребно је нарочито указати на ток географских квантитативних промена и њихов карактер и упозорити како такве промене могу у

одређеним тренуцима да утичу на квалитативни преображај, односно на развој.. у току обраде сваке сфере појединачно треба водити рачуна да ученици што боље схвате и прихвате суштину гранских веза или веза у оквиру једне сфере; најбољи начин је када се указује на принципе веза, да би се упоредо с тим, на основу појединих примера, показало како те везе функционишу у већем броју варијанти или случајева; тиме ће ученицима бити омогућено да боље схвате законитости веза, њихове типичности, али и атипичности; пошто су атипичности географских гранских веза доста честе, потребно их је што више презентовати јер ће се тиме пружити могућност да ученици схвате суштину географске логике.

-препоручује се обрада само основних појмова, појава и процеса уз обилато коришћење дидактичког материјала и разноврсних метода рада (експеримент), које доприносе очигледности и трајности знања и умења; на овај начин истовремено се стичу знања, умења и вештине које ће ученицима омогућити даље учење.. једна од основних вештина, која се препоручује, је правилно географско посматрање и уочавање природних објеката, појава и процеса у локалној средини чиме се подстиче природна радозналост деце, самостално истраживање и њихова правилна интерпретација..

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- упознати предмет проучавања, поделу и значај друштвене географије..
- стећи основна знања и вештине из картографије, и оспособити се за коришћење географске карте као извора информација и оријентације..
- стећи основна знања и појмове из географије становништва и насеља, и схватити улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство..
- стећи основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја..
- упознати најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и у свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој..
- упознати најважније природне, друштвене и економско-географске одлике Европе
- и специфичности њених регија и држава..
- развити географско мишљење засновано на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену..
- развити естетска опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1	Друштво и географија	ГЕ. 1.3.1. ГЕ. 3.3.1. ГЕ. 3.3.2	2	1	1
2	Географска карта	ГЕ. 1.1.1. ГЕ. 1.1.2. ГЕ. 1.2.3. ГЕ. 2.1.1. ГЕ. 2.1.2. ГЕ. 2.1.3. ГЕ. 2.1.4. ГЕ. 3.1.1	16	9	7

3	Становништво	Г Е. 1.3.1. Г Е. 2.3.1. ГЕ.3.3.1	12	7	5
4	Насеља	Г Е. 1.3.1. Г Е. 2.3.1. ГЕ.3.3.1	6	4	2
5	Привреда	ГЕ. 1.3.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ.3.3.2	13	8	5
6	Држава и интеграциони процеси	ГЕ 1.1.3. ГЕ 2.1.2. ГЕ 3.4.3. ГЕ 2.3.2. ГЕ 2.1.3.	9	5	4
7	Географија европе	ГЕ. 1.4.1. ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.4.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ. 2.1.4. ГЕ.3.4.2	14	7	7
укупно:			72	41	31

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Терцијарни сектор привреде..	географија	3

Начин реализације :

-перспективе развоја географске науке, а примерен је интересовањима и потребама ученика; стечена знања и вештине ученици ће примењивати у истраживању и анализирању одређених географских појава и процеса, који се односе на наставне садржаје предвиђене програмом; неопходно је заинтересовати ученике да, у складу са својим узрасним способностима, истражују и локалну средину, да проналазе и користе различите изворе информација и да се оспособљавају за самостално учење.

-програм је конципиран тако да се заснива на: постепеном увођењу и развијању географских појмова, појава и процеса у оквиру програмских садржаја спирално распоређених у другом образовном циклусу, значајних за успешније разумевање укупних садржаја који су неопходни у процесу даљег учења;

-на првом наставном часу наставник упознаје ученике са циљевима, задацима и програмским садржајима географије за шести разред и даје им јасна упутства за рад, посебно наглашава зашто и како се обрађују садржаји опште физичке и друштвене географије и истиче њихов значај за успешну обраду регионалне географије европског континента и његових држава и света у целини..

- наставна тема Географска карта чини скуп знања и практичних вештина којима ученици треба да овладају у настави географије и односе се на познавање оријентације у простору, практично коришћење и познавање географске карте; у том погледу географска настава пружа могућност ученицима да у континуираном раду са географским картама савладају вештину од једноставнијег до сложенијих облика читања карата; сталном употребом географске карте знање се проширује и продубљује, упознају се различити аспекти карте и усавршава се њена практична примена.. наставни садржаји из картографије имају велики образовни значај јер чине основу за разумевање свих аспеката географске науке и наставе, али имају и општеобразовни значај због потребе

коришћења карата скоро у свим областима човекове делатности... обрада картографских садржаја на најбољи начин се може реализовати кроз посматрање, мерење, бележење, цртање, вежбање на часу у учионици или на терену; важну улогу имају наставни објекти и средства као што су поједини наставни модели и глобуси.

-наставна тема Становништво и насеља на Земљи конципирана је тако да се њеном обрадом укаже на најважније демографске и демогеографске проблеме човечанства; тежиште треба да буде на основним одликама становништва, врстама и типовима насеља; препорука је да се статистички подаци приказују само илустративно (табеле, дијаграми, старосна пирамида) или компаративно, а да се не инсистира на њиховом запамћивању..

-у оквиру регионалне географије предвиђена је обрада Европе у целини, која треба да пружи могућност сагледавања општих одлика континента да би се на основу тога јасније могле уочити особености појединих регионалних целина и појединих држава Европе, разматрајући их и са аспекта привреде, привредних сектора и перспективе истих....приликом обраде регија потребно је да се, на основу познавања континента као целине, истакну њихове битне физичкогеографске одлике и њихов утицај на производњу и размештај становништва; сваки чинилац треба да буде истакнут тако да се одмах могу уочити специфичности сваке регије; кроз политичку поделу треба истаћи како је до ње дошло ради бољег разумевања данашњег стања; приликом обраде ових садржаја могућа је корелација са садржајима из наставног предмета историје... потребно је, такође, указати на постојеће разлике у степену развијености привреде држава Европе, као и на противуречности које постоје између природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде. При излагању садржаја о државама треба указати на неопходност сарадње земаља и на интеграцијске процесе у региону, Европи и свету, као и на потребу уважавања различитости и толеранци

Седми разред

Исходи

По завршетку наставне теме ученик ће бити у стању да:

- -разуме принципе на основу којих се издвајају географске регије
- -опису различите начине издвајања географских регија
- - схвати да се регије разликују по величини и хијерархији
- -уочава да се државе разликују по вредности БДП
- -издваја најсиромашније и најбогатије државе света
- - правилно користи разноврсне изворе географских података
- -међусобно упоређује географске податке за различите државе
- -користи интернет као извор информација и података
- -издвоји и на карти покаже географске регије Европе и ваневропских континената
- - објасни утицај географског положаја на основне географске одлике појединих регија Европе и ваневропских континената
- -издвоји и на карти покаже основне рељефне целине географских регија Европе и ваневропских континената
- -издваја типове климе појединих регија и, уочи њихове одлике и распрострањење
- -анализира клима-дијаграме и међусобно их пореди
- -укаже на густину насељености, природни прираштај, миграције и специфичне структуре становништва појединих регија Европе и одабраних држава
- -у одређеним изворима проналази, обрађује и пореди податке о становништву регија и одабраних држава
- - истакне културно-цивилизацијске тековине појединих регија и одабраних држава Европе
- - разуме утицај природних ресурса на степен и специфичности економске развијености појединих регија и одабраних држава Европе и ваневропских континената
- -уочи и на карти Европе покаже државе појединих регија и ваневропских континената

- -уочи специфичности географског положаја, природних и друштвених одлика појединих регија Европе
- -упореди географске одлике појединих регија Европе и ваневропских континената
- -разуме географске специфичности одабраних држава Европе и међусобно их пореди
- -препозн негативне примере човековог утицаја на животну средину специфичне за поједине регије Европе и ваневропских континената
- -анализира позитивне примере човековог утицаја на животну средину у појединим регијама Европе и ваневропских континената
- -разуме утицај Европске уније на демографске, економске и политичке процесе у Европи и свету
- -на неким картама црта тематске карте географских регија Европе и одабраних држава и издваја њихове географске специфичности

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Регионална географија	ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.4.2.	3	2	1
2.	Европа	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3ГЕ.2.1.4ГЕ.2.4.2.; ГЕ.3.1.1 ГЕ. 3.4.2. ГЕ.3.4.3.	23	14	9
3.	Азија		15	8	7
4.	Африка		13	7	6
5.	Америка		10	6	4
6.	Аустралија и Океанија		5	3	2
7.	Поларне области		3	2	1
укупно:			72	41	31

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Свет као целина	географија	3

Начин реализације :

-перспективе развоја географске науке, а примерен је интересовањима и потребама ученика; стечена знања и вештине ученици ће примењивати у истраживању и анализирању одређених географских појава и процеса, који се односе на наставне садржаје предвиђене програмом; неопходно је заинтересовати ученике да, у складу са својим узрасним способностима, истражују и локалну средину, да проналазе и користе различите изворе информација и да се оспособљавају за самостално учење.

-програм је конципиран тако да се заснива на: постепеном увођењу и развијању географских појмова, појава и процеса у оквиру програмских садржаја спирално распоређених у другом образовном циклусу, значајних за успешније разумевање укупних садржаја који су неопходни у процесу даљег учења;

-на првом наставном часу наставник упознаје ученике са циљевима, задацима и програмским садржајима географије за седми разред и даје им јасна упутства за рад, посебно наглашава зашто и како се обрађују садржаји опште физичке и друштвене географије и истиче њихов значај за успешну обраду регионалне географије ваневропских континената и њихових држава -као и света у целини..

- наставна тема Ваневропски континенти чини скуп знања и практичних вештина којима ученици треба да овладају у настави географије, при чему ће се оспособити за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и о њиховом доприносу у општем развоју човечанства..

-у оквиру регионалне географије предвиђена је обрада континенталне целине – Европа, и ваневропских континената - Азије, Африке, Северне и Јужне Америке, Аустралије и Океаније, Поларних области и Света као целине – што пружа могућност сагледавања општих одлика континента да би се на основу тога јасније могле уочити особености појединих регионалних целина и појединих држава унутар њих , разматрајући их и са аспекта привреде, привредних сектора и перспективе истих....приликом обраде регија потребно је да се, на основу познавања континента као целине, истакну њихове битне физичкогеографске одлике и њихов утицај на производњу и размештај становништва; сваки чинилац треба да буде истакнут тако да се одмах могу уочити специфичности сваке регије; кроз политичку поделу треба истаћи како је до ње дошло ради бољег разумевања данашњег стања; приликом обраде ових садржаја могућа је корелација са садржајима из наставног предмета историје... потребно је, такође, указати на постојеће разлике у степену развијености привреде држава ваневропских континената као и на противуречности које постоје између природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде. .при излагању садржаја о државама треба указати на неопходност сарадње земаља и на интеграцијске процесе – глобално , као и на потребу уважавања различитости и толеранције на свим нивоима.

Осми разред

Исходи

- По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
- учествује у предлагању и реализацији истраживачког пројекта у локалној средини;
- анализира тематске карте и статистичке податке и графички их приказује;
- одреди географски положај Србије и доведе га у везу са историјско-географским развојем;
- анализира карактеристике граница и пограничних крајева Србије;
- опише узроке и последице геотектонских процеса на територији Србије;
- класификује облике рељефа на територији Србије и именује репрезентативне;
- анализира утицај климатских фактора и климатских елемената на климу Србије;
- класификује и описује својства водних објеката користећи карту Србије;
- наводи начине коришћења вода Србије;
- препознаје ефекте утицаја физичко-географских процеса на човека и адекватно реагује у случају природних непогода;
- доведи у везу распрострањеност биљних и животињских врста и физичко-географске карактеристике простора;
- објашњава популациону динамику становништва Србије: кретање броја становника, природни прираштај и миграције;
- изводи закључке о утицају популационе динамике на структуре становништва у нашој земљи;
- изводи закључке о важности предузимања мера популационе политике;
- израђује и анализира графичке приказе структура становништва;
- објашњава утицај природних и друштвених фактора на настанак, развој и трансформацију насеља у нашој земљи;

- уз помоћ карте Србије и других izvora информација анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности у нашој земљи;
- доводи у везу размештај привредних делатности са квалитетом животне средине у нашој земљи;
- препознаје ефекте производње и коришћења различитих izvora енергије на квалитет животне средине;
- описује репрезентативне објекте природне и културне баштине и означава их на карти;
- процењује важност очувања природне и културне баштине Србије;
- објашњава утицај историјских и савремених миграција на размештај Срба у свету.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
	Географски положај, границе и величина територије Србије	ГЕ.1.1.1. ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.1.	5	3	2
2.	Физичко-географске одлике Србије	ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.4.2. ГЕ.1.4.3. ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.2.4.3. ГЕ.2.4.4. ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.4.2.	29	19	10
3.	Друштвено-географске одлике Србије	ГЕ.1.4.1. ГЕ.1.4.2. ГЕ.1.4.3. ГЕ.2.4.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.2.4.3. ГЕ.3.4.1. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3. ГЕ.3.4.4. ГЕ.3.4.5. ГЕ.3.4.6.	25	17	8
4.	Природна и културна баштина Србије	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.1.	3	2	1
5.	Географија завичаја	Г.Е.1.1.3. Г.Е.1.3.1.	3	2	1

		Г.Е.2.1.3. Г.Е.2.3.1. Г.Е.3.1.1. Г.Е.3.4.1.			
6.	Срби у региону и дијаспори	Г.Е.1.1.3. Г.Е.1.3.1. Г.Е.2.1.3. Г.Е.2.1.4. Г.Е.2.3.1. Г.Е.2.3.2. Г.Е.3.1.1. Г.Е. 3.4.1.	3	2	1
укупно:			68	45	23

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Географија завичаја	географија	3

Начин реализације

Начин реализације Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин... (Почетак реченице може да се мења, наведен је као пример. Потребно је да у овом делу образложите које наставне методе, облике рада, активности, наставна средства ће бити примењени у оставривању постављених исхода. Немојте сва копирати из наставног плана) У остваривању циљева и исхода примењиваће се фронтални, индивидуални, групни, као и рад у пару ученика. На часу ће се користити вербална, метода разговора, илустративно-демонстрациона метода, метода практичног рада, усменог излагања. Ученици ће одговарати усмено, радиће практичне радове у виду пројекта и реферата, вршиће се вежбе на немим картама. У раду ће ученици користити своје уџбенике, неме карте Србије, атласе карата, свеске, Интернет и информационе технологије.

МАТЕМАТИКА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмоми примени стечена знања и вештине удаљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и формира основ за даљи развој математичких појмова.

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза;
- реши једноставну линеарну једначину у скупу N ;
- реши једноставну линеарну неједначину у скупу N ;
- направи математички модел датог проблема;

- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;
- одреди количник и остатак при дељењу два природна броја;
- испита да ли је један број дељив другим;
- одреди делиоце и првих неколико садржалаца датог броја;
- примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама.
- разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце
- одреди и примени НЗС и НЗД;
- изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;
- правилно користи речи *и*, *или*, *не*, *сваки* у математичко-логичком смислу;
- анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом;
- опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;
- нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;
- упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски;
- преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом;
- уочава и конструише једнаке векторе;
- правилно користи геометријски прибор;
- идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;
- нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;
- измери дати угао и нацрта угао задате мере;
- упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно;
- - реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);
- прочита, запише, упореди и представи разломке на бројевној полуправој;
- разликује праве, неправе и привидне разломке;
- неправе разломке записује у облику мешовитог броја и обрнуто;
- скраћује и проширује разломке;
- упоређује разломке и уочава једнаке разломке;
- прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;
- одреди месну вредност цифре у запису децималног броја;
- заокружи број и процени грешку заокругљивања;
- сабира и одузима разломке;
- сабира и одузима децималне бројеве;
- реши једноставну линеарну једначину и неједначину користећи особине сабирања и одузимања;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;

- множи разломке облика $\frac{a}{b}$;

зна и користи својства рачунских операција с разломцима;

- одређује реципрочну вредност броја;

- дели разломке облика $\frac{a}{b}$;

- множи децималне бројеве;

- дели децималне бројеве;
- упрости једноставнији израз;
 - - упрости двојни разломак;
 - идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије;
 - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;
 - симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;
 - конструише симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства;
 - конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој;
 - реши једноставније једначине коришћењем особина множења и дељења;
 - реши једноставније неједначине коришћењем особина множења и дељења;
 - реши једноставније проблеме из живота користећи се једначинама и неједначинама;
 - одреди проценат дате величине;
 - реши једноставније проблеме из живота користећи особине процената;
- примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;
- примени аритметичку средину датих бројева;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природни бројеви и дељивост	МА.1.1.1 МА.2.1.4 МА.3.1.3 МА.3.5.2 МА.1.1.5 МА.2.1.3 МА.3.1.2	34	16	18
2.	Основни појмови геометрије	МА.1.3.1 МА.1.3.3	17	7	10
3.	Угао	МА.3.3.1 МА.2.3.1	17	7	10
4.	Разломци	МА.3.1.1 МА.1.1.2 МА.3.1.3 МА.2.1.4 МА.1.2.1. МА.3.4.1. МА.3.4.2. МА.2.4.3. МА.1.4.4.	55	23	32
5.	Осна симетрија	МА.1.3.1. МА.2.3.6.	13	5	8
6.	Писмени задаци		8	16	18
укупно:			144	58	78

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Зелена симетрија	математика, биологија, информатика, ликовна и култура	15

Начин реализације

ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ-Поновити, проширити и продубити знања из скупа природних бројева. Кроз разноврсне задатке са изразима, једначинама и неједначинама из свакодневног живота, наставити са изграђивањем појмова бројевни израз, променљива, израз с променљивом и придруживање, користећи при томе и термине израз, формула, исказ. Код једначина и неједначина задржати се на једноставнијим облицима, у циљу усвајања концепта решавања датог проблема.

Уочавати примере једноставнијих (функцијских) зависности у разним областима (придруживање по датом правилу бројева – броје- вима, бројева – дужима, бројева – површинама и др.). При томе је важно коришћење дијаграма и табела (дијаграм тока алгоритма, табела резултата неког пребројавања или мерења и др). У овом делу треба користити и примере са геометријским облицима, у којима се поја- вљује зависност међу величинама. У делу који се односи на дељивост, подсетити ученике да дељење у скупу природних бројева без остатка није увек могуће. Увести дељење са остатком, једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$ и скуп могућих остатака. Истаћи својства дељивости и анализирати дељивост збира, раз- лике и производа.

Правила дељивости декадним јединицама и бројевима 2, 5, 4 и 25 увести тако да ученици сами откривају законитости и активно се укључују у процес истраживања и учења, док за правила дељивости са 3 и 9 треба ученике добро изабраним примерима водити до пра- вила. Такође, ученици треба да уоче и везе између ових правила (нпр. ако је број дељив са 10, дељив је и са 2 и са 5). На овом узрасту, нагласак треба да буде на примени, а не на формалном начину излагања.

На конкретним примерима подскупова \mathbb{N}_0 , увести различите начине записивања скупова уз увођење појма празног скупа и бесконач- ног скупа. Увести основне појмове о скуповима и математичком изражавању: скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп, са одговарајућим знацима; скуповне операције: унија, пресек, разлика и одговарајуће ознаке. Коришћењем примера из текућих садржаја, посебно аритметичких и касније геометријских, даље осмишљавати појам скупа, изграђивати математички језик и уносити прецизност у изражавању. На подесним примерима илустровати математичко-логичку употребу речи: сваки, неки, или, и, не, следи (ако...онда). Скупов- не операције над два скупа треба илустровати разноврсним примерима са природним бројевима, уз коришћење Венових дијаграма и без њих. Поред тога, ученици треба да решавају задатке у којима се скуповне операције примењују на скупове делилаца, односно садржалаца бројева, што представља добар увод за увођење појмова највећи заједнички делилац и најмањи заједнички садржалац.

Увести појмове простог и сложеног броја, објаснити поступак Ератостеновог сита и поступак растављања природних бројева на просте чиниоце и одређивања највећег заједничког делиоца и најмањег заједничког садржаоца, Еуклидов алгоритам (на конкретним при- мерима) и везу између НЗД и НЗС, и оспособити ученике за њихови примену у проблемским задацима.

Основни појмови геометрије – Главни циљ теме јесте да успостави природни прелаз на више нивое разумевања геометрије, са нивоа визуелизације (на коме су базирани садржаји геометрије у првом циклусу), на нивое анализирања и апстракције (одн. неформалне дедукције). Нови ниво подразумева описивање и репрезентације геометријских објеката на природном и формалном језику, анализирање односа међу објектима. Ученици усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно закључивање, правилно коришћење везника и, или, а нарочито ако...онда). Садржаје треба да прате задаци у којима се истиче правилно изражавање, до- говорено означавање, коректно цртање, и којима се подстиче логичко-комбинаторно размишљање.

Полазећи од појмова тачке и праве и односа припадања и распореда увести појам дужи и појам полуправе и начине њиховог обеле- жавања. Неформално истаћи очигледне истине које се односе на наведене појмове и односе.

Разматрати однос две праве у равни; формулисати као очигледну истину да за сваку праву и тачку ван ње

постоји јединствена права која пролази кроз дату тачку и паралелна је датој правој; заједно са овом чињеницом показати цртање (обичним и троугаоним лењиром) праве паралелне датој правој кроз тачку која јој не припада. Кроз задатке истаћи симетричност и транзитивност паралелности (без уво-ђења тих појмова), као и области на које је подељена раван задатим правима. Као посебно важне области (заједно са границом) истаћи троуглове и паралелограме и начине њиховог означавања.

Објаснити практичан значај стандарних јединица мере и потребу за деловима јединице мере. Изражавати дужине вишеименованим бројевима и истаћи претварање у једноимене најнижих јединица. Једнакост дужи увести као једнакост њихових дужина (уз истицање да се једнакост не односи на једнакост дужи као скупова тачака).

Увести појмове: кружница, круг, центар, полупречник, пречник, лук, тетива и тангента. Однос две кружнице, односно два круга раз-матрати на конкретним примерима и задацима.

Користити шестар као геометријски инструмент за цртање кружница, упоређивање дужи и операције над њима.

Конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање дужи повезати са мерењем. У задацима користити изломљене линије (отворене и затворене) без експлицитне дефиниције и увести појам обима затворене изломљене линије.

Централном симетријом пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике. Истаћи основне особине централне симетрије и повезати их са особинама паралелограма.

Увести појмове усмерених дужи и вектора (интензитет, правац, смер). Транслацијом („паралелним преношењем“) пресликавати тачке, дужи, кружнице, троуглове, квадрате и правоугаонике и остале једноставне фигуре, користећи при томе геометријски прибор. Истаћи основне особине транслагације и повезати их са особинама паралелограма.

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису);
- одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја;
- израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева;
- реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;
- примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама;
- прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм);
- тумачи податке приказане табелом и графички;
- класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава;
- конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова;
- уочи одговарајуће елементе подударних троуглова;
- утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности;
- конструише троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла);
- примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима;
- сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама;
- одреди центар описане и уписане кружнице троугла;
- примењује особине централне и осне симетрије и транслагације у једноставнијим задацима;
- израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цели бројеви	МА.1.1.1. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.1.6. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3.	24	9	15
2.	Рационални бројеви	МА.1.1.1. МА.1.1.2 МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.1.2.1. МА.1.5.4. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.2.2.5. МА.2.5.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3. МА.3.5.4. МА.3.4.2.	24	9	15
3.	Троугао	МА.1.3.2. МА.2.3.2. МА.3.3.2. МА.3.3.6.	24	9	15
4.	Четвороугао	МА.1.3.2. МА.2.3.2. МА.3.3.2. МА.3.3.6.	22	8	14
5.	Површина троугла и четвороугла	МА.1.3.2. МА.2.3.6. МА.3.3.6. МА.3.3.2.	16	6	10
6.	Писмени задаци		8		8
укупно:			144	50	94

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми

5.	Кредит	математика	5
6.	Колач	математика, енглески језик	5

Начин реализације Цели бројеви

Проширивањем система N_0 , природних бројева са нулом, настаје систем целих бројева Z , као скуп који је допуњен негативним целим бројевима и на који се, са N_0 , такође проширује значење операција и релација..

Први корак у овом проширењу чини додавање негативних целих бројева скупу N_0 , а природни бројеви у том ширем скупу слове као позитивни цели бројеви. Уз то треба истаћи значење тих бројева које они имају на разним скалама (термометарској, табли лифта, приказивању прихода и расхода...), пожељно је, на конкретним примерима, на разним скалама приказати неке позитивне и негативне температуре, нека позитивна и негативна финансијска стања, надморску висину...

Поређење целих бројева ослања се интуитивно на њиховом представљању тачкама на бројевној правој и прати представу о распореду тих тачака. Уз ту представу иде и она о усмереној дужи као „ходу“ од тачке нула до тачке која представља тај број. Треба нагласити да, када се бројевна права позитивно оријентише, кретање у супротном смеру генерише негативне бројеве. (координатне) нуле.

Сабирање у скупу Z интерпретира се као настављање „ходова“ тј. надовезивање усмерених дужи, у смислу да $3 + 5$ представљање наставак „кретања“ у истом смеру, а да $3 + (-5)$ представља кретање за 3 јединице у позитивном смеру и потом 5 јединица у негативном смеру. После рада са конкретним примерима (који би били систематски груписани и записивани, као на пример, $7 + 5$, $7 + (-5)$, $(-7) + 5$, $(-7) + (-5)$) треба прећи на формалну дефиницију збира целих бројева. Особине сабирања целих бројева (комутативност и асоцијативност) такође треба приказати кроз конкретне примере. Једноставно треба показати да $7 + (-5)$ има једнаку вредност као и $(-5) + 7$, тј. да је потпуно свеједно да ли се „крећемо“ прво у позитивном смеру за 7 јединичних дужи или у негативном смеру за 5 јединичних дужи.

Одузимање у скупу Z дефинише се као сабирање са супротним бројем, па је потребно истаћи да је у скупу Z та операција увек изводљива, тј. да више није неопходно да умањеник буде већи или једнак од умањеоца.

Приликом увођења множења у скупу Z , први корак је опет интуитиван. Кроз низ примера долазимо до правила за множење позитивног и негативног целог броја као и важних последица:

$$n \cdot (-1) = (-1) \cdot n = 1 \cdot (-n) = (-n) \cdot 1 = -n. \quad \text{тј. да је} \quad n \cdot (-m) = n \cdot (-1) \cdot m = -n \cdot m.$$

Објаснити случај множења два негативна цела броја

Свуда прво долазе конкретни примери множења, па се после њих дају опште формулације. Својства комутативности и асоцијативности множења илуструју се прво на конкретним примерима, а тек потом се и формално изводе на основу дефиниције множења. На сличан начин, преко примера и кроз задатке, треба илустровати и својство дистрибутивности. Кроз примере треба и показати да скуп Z није затворен за дељење, тј. да количник два цела броја није увек цео број.

Наративно изражавање дефиниција и својстава је дидактички врло оправдано, али тек када ученици стекну искуство кроз примере и задатке треба дати прецизну математичку формулацију (а не да се прво искажу правила, а потом да се на основу датих правила решавају задаци).

На крају ове теме треба дати преглед основних својстава операција у скупу Z користећи a , b , c итд. као ознаке за променљиве (а не оне којима се истиче знак целог броја).

Рационални бројеви

Проширивање скупа ненегативних рационалних бројева тече на потпуно аналоган начин као и проширивање скупа N_0 , при чему се треба позивати на одговарајуће поступке примењене у случају конструкције система Z и тиме скраћивати излагање. Када је $r \in Q^+$, негативне рационалне бројеве треба означавати пишући $-r$ и избегавати непотребно нагомилавање заграда. Дељење у систему рационалних бројева Q осмишљава се

као множење реципрочним бројем, па треба истаћи да је сад та операција увек изводљива (сем дељења нулом, кад треба рећи да такво дељење нема смисла). На крају, систематизују се основна својства операција у скупу Q .

Решавање линеарних једначина и неједначина обрађивати после проширења бројевних система до скупа Q рационалних бројева. Тек у овом скупу је то решавање изводљиво без познатих ограничења. Позната правила решавања једначина и неједначина наведеног облика треба повезати и објаснити одговарајућим особинама операција у скупу Q : ако је $a = b$, онда је $a + c = b + c$, ако је $a < b$ онда је $a + c < b + c$ итд. На пример, неједначина $5 - 3x < 6$ се може решавати следећим корацима: $5 < 6 + 3x$ (обе стране додато $3x$), $-1 < 3x$ (обе стране додато -6), $3x > -1$, $x > -\frac{1}{3}$ (обе стране помножене са $\frac{1}{3}$). Пожељно је приликом објашњавања користити модел теразија. Кад се бирају нешто сложенији примери једначина и неједначина, непозната треба да фигурише само једанпут (на пример, $3 \cdot (7x - 4) = 25$). Решавајући текстуалне проблеме састављањем и решавањем одговарајућих једначина и неједначина, утврђују се научени поступци и сагледава њихова примена.

У делу који се односи на примену, најпре увести појам координатног система (апсцисна и ординатна оса, јединична дуж, квадранти), као и појам координата као уређеног пара који одређује положај тачке у координатној равни. У овом делу постоји могућност за понављање појмова из претходне године, одређивање осно и централно симетричних тачака и објеката у координатном систему у односу на координатне осе и координатни почетак, као и транслације тачака или познатих геометријских објеката за задати вектор. Обрадити одређивање растојања између две тачке само када оне имају једнаке вредности апсциса или ордината, а одређивање средишта дате дужи у координатном систему повезати са појмом аритметичке средине из петог разреда.

Након усвајања основних појмова, ученици могу да прошире знања из петог разреда и приказују податке о зависним величинама табелама, тачкастим, линијским или стубичастим дијаграмима (и са вишеструким стубићима). Важно је да се ученици оспособе да „читају“ графиконе и уочавају зависности међу величинама и у случајевима када оне нису приказане директно на графикону или табели (пређени пут – брзина, број килограма – цена и сл). У овом делу ученици би на једном делу часова, када савладају основне појмове, могли да се оспособе за елементарно коришћење неког од бесплатних динамичких софтвера за приказивање објеката у координатном систему и за цртање дијаграма.

Након понављања о појму размере из претходног разреда, увести појам пропорције и коефицијента пропорционалности. Обраду овог градива подредити практичном циљу, уз повезивање са већ познатим садржајима Математике (проценти) и других предмета (Физика, Географија, Биологија, Информатика) у циљу израчунавања непознатог члана пропорције.

Кроз практичне примере, увести појам директне и обрнуте пропорционалности уз приказ зависности директне пропорционалности у координатном систему. Директну пропорционалност приказивати графички у координатном систему и условом $y = kx$, при чему се не уводи општи појам функције, а може се поменути назив график линеарне функције. График линеарне функције повезати са практичним примерима из свакодневног живота и других предмета.

Троугао

Основни циљ наставе геометрије је да се настави прелаз, започет у петом разреду, са нивоа визуелизације на ниво анализирања и апстракције са првим корацима према дедукцији. Због тога треба инсистирати на правилним формулацијама, закључивању, коришћењу логичких везника (и, или, ако...онда), али не треба претеривати у строгости код појединих дефиниција и доказа. Изузетно је значајно да се садржаји повезују са познатим појмовима и тврђењима из претходних разреда. У неким једноставнијим ситуацијама дати потпуне доказе тврђења.

Појам троугла повезати са познатим појмом затворене изломљене линије, а обим троугла повезати са збиром дужина дужи.

Повезати тврђење о збиру унутрашњих углова троугла са познатим својствима трансверзалних углова и анализирати својства спољашњих углова троугла. Ученике навикавати да систематски и прецизно користе одговарајуће ознаке при обележавању страница, темена и углова троугла. Инсистирати да класификацију троуглова на оштроугле, правоугле и тупоугле усвоје сви ученици.

Појмове једнакокраког и једнакостраничног троугла повезати са осном симетријом и инсистирати да ученици прихвате да се наспрам једнаких углова у троуглу налазе једнаке странице и обрнуто.

Објаснити чињеницу да се наспрам дуже странице у троуглу налази већи угао и обрнуто, као и теорему о неједнакости троугла.

Увести висину троугла као дуж која садржи теме троугла и нормална је на праву одређену наспрамном страницом, али не помињати ортоцентар, који је предвиђен за седми разред. Конструкције висине лењиром и шестаром повезати са знањима из петог разреда – конструкцијом нормале из тачке на праву.

Јасно истаћи да је у (геометријским) конструкцијама дозвољена употреба само обичног лењира и шестара. Важно је са ученицима поновити конструкције нормале на праву из дате тачке и паралеле дате праве кроз тачку која не припада тој правој.

Након претходних уводних садржаја о троуглу, обрадити основне конструкције троуглова: (СУС) (УСУ) (ССС) (ССУ). Сваку од основних конструкција треба да прати одговарајуће тврђење о одређености страница и углова троугла. На примерима илустровати ситуације када није могуће конструисати одговарајући троугао. На часовима вежбања, кроз задатке истицати специфичности у вези са конструкцијама једнакокраких, једнакостраничних и правоуглих троуглова. Обрада појма подударности међу троугловима природно се дели на три фазе. У првој фази увести појам подударности ослањајући се на визуелну перцепцију и геометријску интуицију ученика. Два троугла сматрамо подударним ако се један од њих може пренети тако да потпуно поклопи други, односно ако се ти троуглови разликују само по свом положају (у равни) и осим тога не постоји било каква друга разлика међу њима (по облику и димензијама). У овој фази, најважније је да ученици уочавају парове одговарајућих страница и парове одговарајућих углова два подударна троугла. Друга фаза је упознавање са ставовима подударности. Треба се ограничити искључиво на задатке:

- у којима су дата (нацртана или описана) два троугла за које се непосредно (са слике или из текста) могу уочити једнакости из услова неког става;
- у којима се захтева од ученика да уочи који став се може применити и да одреди једнакост осталих парова одговарајућих страница, односно углова.

Четвороугао

У овој области треба обрадити дефиниције и основна својства четвороуглова: паралелограма, квадрата, правоугаоника, ромба, трапеза и делтоида. Истицати и логичку повезаност ових фигура (квадрат је правоугаоник, правоугаоник је паралелограм, ромб је паралелограм). Посебно је важно нагласити да све особине паралелограма задовољавају и квадрат, правоугаоник и ромб, али да и сваки од њих има своје специфичне особине.

Запазити да се четвороугао разлаже на два троугла (дијагоналном), ослањајући се на теореме о угловима троуглова доћи до одговарајуће теореме о угловима четвороуглова. Паралелограму посветити највећу пажњу и обновити научено о паралелограму у петом разреду. Важно је доказати својства паралелограма. Нагласити да су тачни и обрати неких теорема у вези са паралелограмом.

Треба се ослањати на карактеристична (и изведена) својства при извођењу једноставнијих конструкција поменутих геометријских фигура и конструкције са њима повезаним елементима (дужима, угловима и дијагоналама).

Обновити појам усмерених дужи и вектора (интезитет, правац, смер, једнакост вектора). Увести појам супротног вектора и множења вектора бројем. Објаснити поступак сабирања вектора надовезивањем вектора. Повезати сабирање вектора са паралелограмом, дијагоналном паралелограма. Одузимање вектора увести као сабирање вектора при чему се један вектор сабира са супротним вектором другог вектора.

Трапез дефинисати као четвороугао који има тачно један пар паралелних страница. Разлагањем трапеза на паралелограм и троугао или паралелограм и два троугла проучити његова својства. Такође, иста разлагања применити приликом конструкције трапеза и тако извођење конструкције трапеза свести на оне конструкције које су ученицима већ познате. Код увођења појма средње линије троугла и трапеза и њихових својстава треба се ослонити на знања о векторима.

Увести појам и особине делтоида. Није предвиђена конструкција делтоида.

Површина четвороугла и троугла

Појам површине, којој је посвећено доста пажње, ученици су упознали у првом циклусу. Важно је обновити јединице које се користе за мерење површине. Показати и израчунавање површине неких једноставнијих фигура нацртаних у квадратној мрежи, при чему је један квадрат те мреже изабран за јединицу мере. Једначење површина геометријских фигура осмишљава се на класични начин, ослањајући се на појмове разложиве једнакости. При томе се узима да су површине подударних троуглова једнаке.

Полазећи од формуле за површину правоугаоника, допуњавањем и разлагањем, изводе се формуле за површину паралелограма, троугла и трапеза. Обрадити израчунавање површине четвороуглова са нормалним дијагоналама: квадрат, ромб, делтоид, као и израчунавање површине произвољног четвороугла разлагањем на познате геометријске фигуре. Укључити практичне примене рачунања површина реалних објеката, и кроз ту примену константно обнављати јединице за мерење дужине и површине. Обрадити и ситуације у којима се рачуна површина фигура задатих у координатном систему.

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција;
- одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима;
- на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима;
- одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку;
- нацрта график функције $y = kx$, $k \in \mathbb{R} \setminus \{0\}$;
- примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама;
- примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима;
- трансформише збир, разлику и производ полинома;
- примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома;
- растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата);
- примени трансформације полинома на решавање једначина;
- примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;
- израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост;
- конструише ортоцентар и тежиште троугла;
- примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;
- примени својства централног и периферијског угла у кругу;
- израчуна обим и површину круга и његових делова;
- преслика дати геометријски објекат ротацијом;
- одређује средњу вредност, медијану и мод.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	СТАНДАРДИ	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Реални бројеви	Ma.3.1.1 Ma.3.1.3 Ma.3.2.2	21	8	13

		Ma.3.4.2 Ma.2.1.2. Ma.2.1.4. Ma.1.2.1. Ma.2.4.3. Ma.3.2.4			
2.	Питагорина теорема Пројектна настава • Питагорино дрво	Ma.3.3.2 Ma.3.2.2	20	6	14
3.	Цели алгебарски изрази	Ma.3.2.3 Ma.3.2.2 Ma.2.2.5.	48	16	32
4.	Многоугао	Ma.3.3.2	21	9	12
5.	Круг	Ma.3.3.3	18	8	10
6.	Обрада података	Ma.3.5.1 Ma.3.5.2 Ma.2.4.2. Ma.3.5.3 Ma.3.5.4	5	2	3
7.	Писмени задаци, иницијални тест, годишњи тест		11		11
укупно:			144	49	95

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Питагорина теорема Питагорино дрво	МАТЕМАТИКА	4
2.	Обрада података	МАТЕМАТИКА ,ИНФОРМАТИКА	5

Начин реализација

Реални бројеви – Увести појам квадрата рационалног броја p/q и илустровати га површином квадрата чија је страница управо p/q , на основу чега ученици треба да закључе да је квадрат прои- звољног рационалног броја ненегативан број.

При израчунавању квадрата рационалних бројева равнопра- ван статус треба дати квадрирању бројева у запису p/q и у деци- малном запису.

Код решавања једначина облика $x^2 = a$, ученици уз наставни- кову помоћ изводе следеће закључке: дата једначина се може све- сти на једначину $x^2 = a = b^2$ и може имати једно ($a = 0$) или два решења ($a > 0$), али може бити и без решења ($a < 0$), показати да неке једначине облика $x^2 = a$ немају решења у скупу рационалних бројева,. На тај начин мотивисати увођење ирационалних бројева, јер из претходног следи да осим

рационалних бројева треба имати на располагању и неке дру- ге бројеве (на пример оне чији квадратни корен није рационалан број). Тада се уводи скуп реалних бројева као унија два дисјунктна скупа – скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.

На конкретним примерима ученици треба да уоче да сваки рационалан број има коначну или бесконачну периодичну децималну репрезентацију, а ирационални бројеви бесконачну непериодичну репрезентацију и обратно (ове чињенице не треба до- казивати у општем случају). При израчунавању вредности корена и рачунања са коренима, када су њихове вредности ирационални бројеви, користити калкулатор или расположиве софтвере.

За све реалне бројеве без обзира да ли имају коначну или бесконачну децималну репрезентацију увести појам приближне вредности и појам апсолутне грешке. Правила заокружљивања реалних бројева увести на следећи начин: на конкретним примерима, посматрањем могућих граница (интервала)

Основна својства операција сабирања и множења реалних бројева посматрати и анализирати у поређењу с одговарајућим својствима у скупу рационалних бројева. Основна својства операције кореновања у R^+ треба такође реализовати на примерима при чему се посебно третирају збир, разлика, производ и количник корена и њихови односи са кореном збира, разлике, производа и ко- личника. При том посебну пажњу обратити на једнакост $\sqrt{a^2} = |a|$ и њено тумачење.

Функција директне пропорционалности $y = kx$ коју треба увести на конкретним примерима блиским искуству ученика продужена пропорција треба, такође, реализовати на конкретним примерима (подела дате суме у датом размери, одређивање углова троугла ако је дат њихов однос, присуство метала у легурама ...). Посебну пажњу поклонити вези продужене пропорције са класичном двојном пропорцијом

Питагорина теорема – На примеру египатског троугла експериментом са конопцем, цртежом или симулацијом на неком од динамичких софтвера упознати ученике са теоремом, а затим је и исказати и дати комплетан доказ. Током вежбања инсистирати на различитим ознакама катета и хипотенузе, као и различитим положајима самог правоуглог троугла, како би се ученици оспособили да Питагорину теорему користе касније у образовању у различитим задацима из планиметрије, стереометрије и триго- нометрије. Упознати ученике са карактеристичним Питагориним тројкама кроз примере и напоменути да таквих тројки има беско- начно много. Формулисати обрат Питагорине теореме и примени- ти га у задацима.

Примена Питагорине теореме на конструкције дужи чији је мерни број дужине ирационалан број и примену на квадрат, правоугаоник, једнакокраки и једнакостранични троугао, ромб и правоугли и једнакокраки трапез. Ученици треба да примењују Питагорину теорему и на једнакокрако правоугли троугао, правоугли троугао са углом од 30° и одређивање растојања двеју тачака у координатном систему.

Цели алгебарски изрази – У првом делу ове теме уводи се појам степена променљиве природним бројем и изводе се основна својства те операције (множење и дељење степена једнаких основа, степеновање степена, као и правила за степен производа и количника). уводи се појам степена са изложивоцем који је нула или негативан цео број, али само у случају основе која је декадна јединица. Примери обухватају краће записивање врло малих рационалних бројева (примене у физици), као и канонско представљање рационалних бројева у децималном запису.

Уводи се појам полинома и увежба израчунавање вредности таквог израза за конкретне вредности променљивих који у њему учествују. Затим се дефинишу основне операције са полиномима (сабирање, одузимање и множење) и увежбава довођење полинома на сређени облик. Притом се, по потреби, користи дистрибутивни закон (у облику $(a + b)(x + y) = ax + ay + bx + by$) и формула за квадрат бинома (у облику $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$).

Многоугао – Многоугао увести као део равни ограничен многоугаоном линијом. Нагласити разлику између конвексних и неконвексних многоуглова, али даља разматрања ограничити само на конвексне многоуглове. Ученике треба наводити да уоче зависност броја дијагонала, као и зависност збира унутрашњих углова од броја темена многоугла. Приликом увођења правилних многоуглова, ученици треба да уоче да постоје многоуглови који нису правилни иако су све њихове странице једнаке, као и да постоје многоуглови који нису правилни иако су сви њихови углови једнаки. Посебно истаћи осну симетричност правилног многоугла и број оса симетрије, као и чињенице да се око правилног многоугла може описати круг и да се у њега може уписати круг. Из одговарајућих формула за једнакостранични троугао, ученици, уз помоћ наставника ако је потребно, изводе формуле

којима се у правил- ном шестоуглу успостављају везе између странице, дуже дијаго- нале, краће дијагонале, полупречника уписаног и описаног круга.

Кроз разноврсне примере и задатке (који се односе на тро глове, четвороуглове и правилне многоуглове) истицати примену ставова подударности троуглова и поступно развијати код учени- ка вештину доказивања. Доказати најважније особине троуглова и паралелограма. Увести појмове ортоцентар, тежишна дуж и тежиште троугла, и навести њихове особине. Примену ставова по- дударности и њихових последица проширити и на конструктивне задатке. Истаћи разлику између цртања и конструкције. Посебно треба издвојити 1) конструкције троуглова које поред датих стра- ница/углова одређује и једна висина, односно тежишна дуж; 2) конструкције паралелограма и трапеза које поред датих страница/ углова одређује и висина; 3) конструкције делтоида; 4) конструк- ције правилних многоуглова са 3, 4, 6, 8 или 12 темена које одре- ђује страница, односно полупречник описаног/уписаног круга. На примерима илустровати ситуације када конструктивни задатак има више решења или нема решења, али не инсистирати на ова- квим задацима. Израчунавање обима и површине многоугла илустровати разноврсним примерима и задацима.

Приликом израчунавања површине користити разлагање мно- гоуглова на троуглове и четвороуглове. Посебну пажњу посветити израчунавању површине правилног шестоугла.

Круг – Полазећи од раније стечених знања и дефиниција кру- жне линије и кружне површи, треба размотрити могуће положаје и односе круга и праве, а такође и два круга у равни. Ученике треба подсетити на дефиниције тангенте и тетиве круга и искористити Питагорину терему за успостављање везе између полупречника круга, тетиве и централног одстојања тетиве. Централне теме су увођење појмова централног и периферијског угла, уочавање идо- казивање тврђења о њиховом међусобном односу, као и одређива- ње обима и површине круга. Ученици би требало да експериментално утврде сталност односа обима и пречника кружнице. Када се уведе број π , ученике треба информативно упознати са његовом ирационалном природом. После обраде обима и површине круга, треба извести формуле за дужину кружног лука, површину кру- жног исечка и кружног прстена. У практичним израчунавањима користити приближну вредност 3,14 али повремено радити и са проценама 3,142; 22/7; 3,1.

Објаснити ученицима позитиван и негативан смер ротације и урадити неколико примера ротације у координатном систему. Важно је да ученици уоче да се дужине дужи и величине углова не мењају при ротацији.

Обрада података – Ову тему реализовати као пројектни за- датак. Циљ пројектног задатка је да ученици овладају појмовима средња вредност, медијана и мод и истовремено се увере у применљивост обраде података у свакодневной пракси. Препорука је да се пројектни задатак реализује на конкретним примерима и предлог је да у седмом разреду то буде прикупљање, обрада и анализа података добијених анкетом. Теме се могу одабрати из часова реализује по следећем плану: животног окружења и њихов садржај би требало да буде близак узрасту ученика (на пример: коришћење ИКТ од стране ученика, расподела слободног времена ученика, еколошка свест младих ...). Број питања у анкети не мора бити велики, највише 5-6, а истраживање треба реализовати тако да узорак не буде премали, али ни превелик и да се може реализовати у најближем окружењу .

Осми разред

Исходи

Ученици ће по завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту;
- примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту;
- анализира односе тачака, правих и равни у простору и запише те односе математичким писмом;
- представља цртежом односе геометријских објеката у равни и простору и користи их приликом решавања задатака;
- уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему у геометријским задацима и реалном контексту;

- реши линеарну једначину, неједначину и систем линеарних једначина са две непознате;
- реши реалне проблеме користећи линеарну једначину, неједначину или систем линеарних једначина са две непознате;
- израчуна површину и запремину праве призме и четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде;
- израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте;
- примени обрасце за површину и запремину тела у реалним ситуацијама;
- нацрта и анализира график линеарне функције;
- учествује у избору истраживачког пројекта и начина рада.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Обнављање, иницијални тест и анализа иницијалног теста		4		4
2.	Сличност	МА.1.3.1. МА.1.3.2. МА.3.3.6.	13	5	8
3.	Тачка, права и раван	МА.1.3.1. МА.1.3.2	12	6	6
4.	Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	МА.1.2.1. МА.1.2.3. МА.2.2.1. МА.2.2.3. МА.2.2.5. МА.3.2.1. МА.3.2.5. МА.3.2.3.	18	7	11
5.	Призма	МА.1.3.4. МА.1.3.2. МА.1.3.6. МА.2.3.4. МА.2.3.2. МА.3.3.4.	13	5	8
6.	Пирамида	МА.1.3.2. МА.2.3.4. МА.3.3.4	15	5	10
7.	Линеарна функција	МА.1.2.4. МА.1.5.3. МА.2.5.1. МА.3.5.1.	12	6	6
8.	Пројектни задатак		5		5
9.	Системи линеарних једначина с две непознате	МА.1.2.1. МА.1.2.3. МА.2.2.1. МА.2.2.3.	11	6	5

		МА.2.2.5. МА.3.2.1. МА.3.2.5. МА.3.2.3.			
10	Ваљак, купа и лопта	МА.1.3.3. МА.1.3.5. МА.2.3.5. МА.3.3.5.	25	9	16
11.	Писмени задаци		8	4	4
укупно:			136	53	83

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Обрада података	Математика, информатика	5

Начин реализације

Сличност – Користећи географске карте разних размера (стоне, зидне ...) поновити размеру дужи и израчунавања растојања на основу дате размере и измереног растојања на карти. Извршити уопштавање појма размере и на конкретним примерима показати како се израчунава четврта пропорционала (ако су три дужи дате нумерички);ако се знају три дужи, како одредити четврту геометријску пропорционалу. На примерима објаснити и појам самерљивих дужи и несамерљивих дужи

Навести да исправно формулишу исказ Талесове теореме. Обрат Талесове теореме се може (али и не мора) доказати. Увежбавања везана за примену Талесове (и обратне) теореме организовати поступно тако да се и нумерички и конструктивно размотре могући случајеви примене. Посебну пажњу посветити конструктивној подели дужи на једнаке делове.

Сличност фигура показати на разним примерима из свакодневног живота. Дефиницију сличности троуглова и појам коефицијента сличности увести природно, разматрањем разних ситуација. За извођење тврђења о пропорционалности страница сличних троуглова (и обратне теореме), као и за формулацију ставова сличности искористити Талесову теорему. Увежбавања везана за сличност троуглова реализовати на примерима одређивања страница и углова сличних троуглова.

Примену сличности троуглова реализовати на примерима из историје математике, практичним примерима примене .

Тачка, права и раван – Обраду међусобних односа тачака, правих и равни у простору засновати на посматрању и анализи објеката у окружењу, користећи математичку терминологију и одговарајуће ознаке. Посебну пажњу треба посветити односима паралелно и нормално (између две праве, између праве и равни, од носно између две равни). Однос између праве и равни повезати са одговарајућим односом између праве и њене ортогоналне пројекције на раван. Угао између праве и равни (када оне нису нормалне или паралелне) увести као угао између праве и њене ортогоналне пројекције на ту раван. Обновити Питагорину теорему и илустрirati њену примену примерима и задацима у вези са ортогоналним пројектовањем дужи на раван. Полиедар увести као део простора ограничен многоугловима. Користећи основне примере полиедара (посебно оне који одговарају познатим реалним објектима) анализирати облик и број страна полиедара. Обновити својства коцке и квадрата и кроз разноврсне примере и задатке повезати их са осталим садржајима ове наставне теме.

Предвиђене садржаје прате задаци којима се подстиче оријентација у простору, просторна визуелизација,

мисаоно сагледавање простора и сл. Веома је важно да ученици коректно употребљавају пуне и испрекидане линије за приказивање видљивих и невидљивих ивица просторне фигуре у односу на изабрани правац посматрања, као и да уочавају елементе (пре свега праве углове) просторне фигуре који нису веродостојно приказани на равnoj слици.

Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом –

На конкретним примерима показати да линеарна једначина

$$ax = b:$$

- у случају да је $a \neq 0$ и $b \in R$ има јединствено решење,
- у случају да је $a = 0$ и $b \neq 0$ нема решења (скуп решења једначине је празан) и
- у случају да је $a = 0$ и $b = 0$ има бесконачно много решења (сваки реалан број је решење).

У осмом разреду није предвиђено да се решавају једначине са параметрима.

Ученици треба да овладају техникама помоћу којих се неке једначине могу еквивалентним трансформацијама свести на једначину облика $ax = b$

Укључивати и примере једначина које се свode на линеарне, а помоћу којих се обнављају и користе стечена знања о:

- апсолутној вредности (само случај $|ax + bu| = c$),
- формулама за квадрат бинома и разлику квадрата (случајеви када се квадратни чланови анулирају),
- условима под којима су производ, односно количник једначина нули.

На сличан начин приступати и решавању линеарне неједначине уз истицање разлика (у случају множења негативним бројем мења се смисао неједнакости). Решења неједначина приказивати на бројевној правој и у одговарајућем скуповном запису.

Решавајући текстуалне проблеме, укључујући оне из сродних предмета, као и из реалног контекста, ученици увиђају потребу за састављањем одговарајућих једначина и неједначина, при чему утврђују научене формалне поступке, сагледавају потребу за њиховом применом и умеју да образложе добијено решење.

Призма и пирамида – Да би ученици што лакше упознали геометријска тела призму и пирамиду, њихове елементе, уочавали дијагоналне пресеке и научили да израчунавају површине и запремине ових тела, треба користити њихове моделе, мреже, скице и слике. Препоручљиво је да и сами ученици цртају мреже и израђују моделе проучаваних тела.

Предвиђено је израчунавање површине и запремине следећих тела: праве тростране и четворостране призме, правилне шестостране призме, четворостране пирамиде (основа правоугаоник), правилне тростране и шестостране пирамиде. Приликом решавања задатака инсистирати на што прецизнијем цртању скице геометријског тела, водећи рачуна о цртању видљивих ивица пуном линијом и невидљивих испрекиданом линијом. Извођење формуле за запремину призме везивати за прихваћену формулу за запремину квадрата. Рачунати површине и запремине помоћу основних елемената и зависних елемената (бочне висине, полупречника описаног или уписаног круга, дијагонала ...). Приликом израде задатака треба полазити од општих формула и анализирањем конкретног случаја решавати задатак. Посебно размотрити примере једнакоивичних тела.

На часовима систематизације применити знања о површини и запремини призме и пирамиде и у ситуацијама из свакодневног живота.

Линеарна функција – Најпре поновити појам функције директне пропорционалности и њеног приказивања у координатном систему који је обрађиван у седмом разреду. Увести затим појам линеарне функције једне реалне променљиве ($y = kx + n$), не помињући општи појам функције. Показати да је график те функције права, уз посебно разматрање случајева $k = 0$, $k > 0$, $k < 0$, као и $n = 0$, $n > 0$, $n < 0$. Увести појмове: нула функције, знак функције, растућа и опадајућа функција и објаснити како се они илуструју на графику и како зависе од вредности коефицијената k и n . Ученици треба у потпуности да овладају поступком цртања графика линеарне функције и његовог анализирања, тј. „читања“ својстава те функције када јој је график задат. Обрадити својства линеарне функције када је она задата имплицитном релацијом $ax + by = c$.

Системи линеарних једначина с две непознате – Ученици треба да се упознају са линеарном једначином с две непознате облика $ax + by = c$, да разумеју да је график ове једначине (када је бар један од бројева a или b различит од нуле) права и да умеју да нацртају тај график.

Уводи се и појам система две линеарне једначине с две непознате, као и појам решења система као уређеног пара бројева. Системе линеарних једначина решавају се методама замене и супротних коефицијената. Пажњу треба посветити и графичкој интерпретацији система две линеарне једначине с две непознате.

Решавајући разне проблеме из геометрије, физике, хемије и свакодневног живота, ученици увиђају потребу за састављањем одговарајућих система линеарних једначина, при чему утврђују научене формалне поступке, сагледавају потребу за њиховом применом и умеју да образложе добијено решење.

Ваљак, купа и лопта –Истаћи да су ваљак, купа и лопта ротациона тела. Као и код призме и пирамиде, ради бољег уочавања елемената и осних пресека ваљка и купе, као и пресека лопте (сфере) и равни, користити моделе тела. Оспособити ученике за цртање мреже ваљка и купе, израду њихових модела као и што прецизнијих скица приликом решавања задатака.

При обради ове теме, ваљак и купу повезати са призмом и пирамидом и указивати на аналогии између призме и ваљка, односно пирамиде и купе. Ту аналогију користити за образложење формула за површину и запремину ваљка и купе. Приликом извођења формуле за површину купе, повезати површину омотача са површином кружног исечка, а обим базе са дужином кружног лука.

Пре дефинисања сфере, односно лопте потребно је подсетити се дефиниција кружнице и круга. Формуле за површину и запремину лопте се наводе без доказивања. На часовима систематизације применити знања о површини и запремини ваљка, купе и лопте у ситуацијама из свакодневног живота.

ФИЗИКА

Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основне научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Шести

Исходи

Ученик уме да:

- Разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину;
- Објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање).
- Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама Међународног система јединица (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)
- Објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање).
- Разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела.
- Демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу.
- Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама Међународног система јединица (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).

- Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама Међународног система јединица (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).
- Процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења).
- Мери тежину, дужину, време, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак.
- Одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења.
- Повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблемске ситуације).
- Демонстрира појаву инерције тела, деформације тела под дејством силе, узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности.
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)
- Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама Међународног система јединица (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).
Разликује преношење притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...)
- Познаје примену хидростатичког притиска (принцип рада водовода, фонтане ...)
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности...)
- Мери тежину, дужину, време, запремину и масу и на основу мерених вредности одређује густину и притисак.
- Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама Међународног система јединица (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило, мега).
- **ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК**
 - сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка.
 - креира, уређује и структурира материјал и формира пројектни задатак.
 - креира рачунарске задатке у вези пројектног задатка
 - креира експерименте у вези пројектног задатка.
 - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ / ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод у физику	Основни 1.4.2.	4	2	2
2.	Кретање	Основни 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3; 1.4.4.	14	6	8

		Средњи 2.2.1, 2.2.2; 2.4.1; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1. Напредни 3.2.1; 3.4.1; 3.7.1, 3.7.2.			
3.	Сила	Основни 1.1.1, 1.1.2. Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1. Напредни 3.7.1, 3.7.2.	14	7	7
4.	Мерење	Основни 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.5, 1.4.6; 1.7.1, 1.7.2. Средњи 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4; 2.7.3. Напредни 3.4.1, 3.4.3; 3.7.1, 3.7.2.	13	7	6
	Пројектни задатак Мерење				
5.	Маса и густина	Основни 1.1.1, 1.1.2. Средњи 2.1.1, 2.1.2; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1, 2.6.2, 2.6.3; 2.7.1. Напредни 3.7.1, 3.7.2.	15	6	9
6.	Притисак	Основни 1.1.3; 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3. Средњи	12	5	7

		2.1.1, 2.1.5, 2.1.6; 2.4.1, 2.4.3; 2.6.1. Напредни 3.1.3, 3.1.4.			
укупно:			72	28	44

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Мерење	физика	13

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

- реализује се у кабинету за физику;
- препознавањем специфичности учења ученика наставник ће прилагођавати наставне активности
- наставне активности укључују практичан рад (лабораторијске вежбе), повезивање различитих садржаја из других тема унутар самог предмета, као и других предмета
- планиране активности ученика прати сажето и јасно упутство за реализацију задатака, уз претходну демонстрацију поступка да стране наставника
- кроз дискусију са ученицима бирају се адекватни алати, концепти и стратегија за реализацију одређених активности
- у току реализације активности успостављају се и негују се навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском раду
- поред уџбеника и збирке задатака ученици се упућују на коршћење и других извора информација
- настава се реализује комбиновањем различитих метода (монолошко-дијалогска, демонстрациона, практичан рад, рад на тексту, рад на пројекту) и облика рада (индивидуални, у пару, групни и фронтални)
- настава се реализује уз коришћење расположивих ИКТ наставних средстава, одговарајућег софтвера, уџбеника, наставних филмова, презентација, слика, приручника.

Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализује се са ученицима један пројектни задатак који обухвата тему Мерење (коју ученици могу уједно повезати са другим предметима – математика ...)

Седми разред

Исходи

Ученик ће умети да:

- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички;

- Анализира зависност пређеног пута и брзине од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем;
- Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења;
- Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање;
- Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења, сила акције и реакције на примерима из окружења;
- Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;
- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички;
- Анализира зависност пређеног пута и брзине од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем;
- Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења;
- Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање;
- Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења, сила акције и реакције на примерима из окружења;
- Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинematика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);
- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина;
- Покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења;
- Наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу;
- Прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води;
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинematика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);
- Повеже појмове: Механички рад, Енергија и Снага и израчуна рад силе теже и силе трења;
- Разликује Кинетичку и Потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом;
- Демонстрира важење Закона одржања енергије на примерима из окружења;
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинematика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);
- Разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго;
- Анализира промене стања тела (димензија, запремине, агрегатно стање) приликом грејања или хлађења;
- Наведи меоде добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.
-

Садржај

програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Сила и кретање	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1. 1.6.2. 1.6.3. Средњи: 2.1.1; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3.	25	9	16

		Напредни: 3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.			
2.	Кретање тела под дејством силе теже, силе трења	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1. 1.6.2. 1.6.3. Средњи: 2.1.1, 2.1.2; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3. Напредни:	12	6	6
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК Кретање тела под дејством силе теже, силе трења	3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.			
3.	Равнотежа тела	Основни: 1.1.2; 1.1.3 . Средњи: 2.1.1, 2.1.2; 2.1.4; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.1.	11	6	5
4.	Механички рад и енергија. Снага	Основни: 1.1.3; 1.6.3. Средњи: 2.1.5; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3. Напредни: 3.1.2; 3.1.3.	15	6	9
5.	Топлотне појаве	Основни: 1.2.1; 1.2.2. Средњи: 2.2.1, 2.2.2.	9	4	5
	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК Топлотне појаве	Напредни: 3.2.1, 3.2.2; 3.2.3.			
укупно:			72	31	41

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Топлотне појаве	физика	9

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

- раализује се у кабинету за физику;
- препознавањем специфичности учења ученика наставник ће прилагођавати наставне активности
- наставне активности укључују практичан рад (лабораторијске вежбе), повезивање различитих садржаја из других тема унутар самог предмета, као и других предмета
- планиране активности ученика прати сажето и јасно упутство за реализацију задатака, уз претходну демонстрацију поступка да стране наставника
- кроз дискусију са ученицима бирају се адекватни алати, концепти и стратегија за реализацију одређених активности
- у току рализације активности успостављају се и негују се навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском раду
- поред уџбеника и збирке задатака ученици се упућују на коршћење и других извора информација
- настава се реализује комбиновањем различитих метода (монолошко-дијалоска, демонстрациона, практичан рад, рад на тексту, рад на пројекту) и облика рада (индивидуални, у пару, групни и фронтални)
- настава се реализује уз коришћење расположивих ИКТ наставних средстава, одговарајућег софтвера, уџбеника, наставних филмова, презентација, слика, приручника.

Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализује се са ученицима један пројектни задатак који

Осми разред

Исходи:

Ученици ће знати да:

- повезују физичке величине које описују осцилације и таласе;
- описују карактеристике звука, ултразвука и инфразвука и наводе примере примене ултразвука;
- демонстрирају и објасне: осциловање куглице клатна и тела обешеног о опругу, осциловање жица и ваздушних стубова;
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- анализирају примере одбијања и преламања светлости, тоталне рефлексије (огледала, сочива) и користе лупу и микроскоп;
- демонстрирају и објасне: појаву сенке, функционисање ока и корекцију вида;
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- демонстрирају узајамно деловање наелектрисаних тела и објасне од чега оно зависи;
- прикажу и опишу електрично поље, израчунају силу којом поље делује на наелектрисање и повеже електрични напон и јачину електричног поља;
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- објасне провођење струје кроз метале, течности и гасове и упореде отпорности металних проводника на основу њихових карактеристика;
- наводе и користе различите изворе електричне струје (EMS) и знају да их разврстају ради рециклаже;
- познају основне елементе електричног кола и умеју да их повежу, изабери одговарајући опсег мерног инструмента и мере јачину струје и напона, одређују вредност отпорности редно и паралелно везаних отпорника и резултате прикажу табеларно и графички;
- описују ефекте који се испољавају при протицању електричне струје;
- описују узајамно деловање два паралелна проводника са струјом, деловање магнетног поља на струјни проводник и принцип рада електромагнета и електромотора;
- препознају основна својства наизменичне струје, израчунају потрошњу електричне енергије у домаћинству и да се придржавају основних правила безбедности при коришћењу електричних уређаја у свакодневном животу;
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- објасне принцип рада компаса и природу Земљиног магнетног поља;
- користе компас и апликације за паметне телефона за оријентацију у природи;
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- објасне структуру атомског језгра и нуклеарне силе;
- опишу радиоактивност, врсте зрачења, радиоактивне изотопе, познају њихово дејство, примену и мере заштите;
- разликују фисију и фузију и наводе могућности њихове примене.
- решавају квалитативне, квантитативне и графичке задатке из наведене области;
- примењују превентивне мере заштите од буке и од прекомерног излагања Сунчевом зрачењу;

Садржај програма:

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

1.	Осцилаторно и таласно кретање	ФИ.1.2.1 ФИ.2.2.3 ФИ.3.2.2 ФИ.1.7.1 ФИ.3.2.3 ФИ.1.7.2 ФИ.3.2.4 ФИ.3.2.5 ФИ.3.7.1 ФИ.3.7.2	8	5	3
2.	Светлосне појаве	ФИ.1.7.1 ФИ.2.7.1 ФИ.3.2.5 ФИ.1.7.2 ФИ.2.7.2 ФИ.3.2.6 ФИ.2.7.3 ФИ.3.7.1 ФИ.3.7.2	15	8	7
3.	Електрично поље	ФИ.1.1.2 ФИ.2.6.1 ФИ.3.4.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.6.2 ФИ.1.7.2	10	5	5
4.	Електрична струја	ФИ.1.3.1 ФИ.2.3.1 ФИ.3.3.1 ФИ.1.4.1 ФИ.2.3.2 ФИ.3.4.2 ФИ.1.4.2 ФИ.2.3.3 ФИ.3.4.3 ФИ.2.3.4 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.3.5 ФИ.3.7.2 ФИ.1.7.2 ФИ.2.3.6 ФИ.2.4.1 ФИ.2.4.3 ФИ.2.4.6 ФИ.2.5.2 ФИ.2.6.1 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2	19	9	10

		ФИ.2.7.3			
5.	Магнетно поље	ФИ.1.1.2 ФИ.3.7.2 ФИ.1.3.2 ФИ.2.6.1 ФИ.1.7.1 ФИ.1.7.2	6	4	2
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике		8	5	3
7.	Физика и савремени свет		2	2	-
укупно:			68	38	30

Пројектна настава:

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	ПРОЈЕКАТ 1: Осцилаторно и таласно кретање – „Математичко клатно“	Математика, техника и технологија, информатика и рачунарство	1
2.	ПРОЈЕКАТ 2: Електрична струја – „Моје струјно коло“	Техника и технологија, информатика и рачунарство	1

Начин

реализације:

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

- раализује се у кабинету за физику;
 - препознавањем специфичности учења ученика наставник ће прилагођавати наставне активности
 - наставне активности укључују практичан рад (лабораторијске вежбе), повезивање различитих садржаја из других тема унутар самог предмета, као и других предмета
 - планиране активности ученика прати сажето и јасно упутство за реализацију задатака, уз претходну демонстрацију поступка да стране наставника
 - кроз дискују са ученицима бирају се адекватни алати, концепти и стратегија за реализацију одређених активности
 - у току рализације активности успостављају се и негују се навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском раду
 - поред уџбеника и збирке задатака ученици се упућују на коришћење и других извора информација
 - настава се реализује комбиновањем различитих метода (монолошко-дијалоска, демонстрациона, практичан рад, рад на тексту, рад на пројекту) и облика рада (индивидуални, у пару, групни и фронтални)
 - настава се реализује уз коришћење расположивих ИКТ наставних средстава, одговарајућег софтвера, уџбеника, наставних филмова, презентација, слика, приручника.
- Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализују се са ученицима два пројектна задатка која обухватају теме: Осилаторно и таласно кретање – Математичко клатно (коју ученици могу уједно повезати са другим предметима – математика, техника и технологија, информатика и рачунарство ...) и Електрична струја – Струјно коло (коју ученици могу уједно повезати са другим предметима – математика, техника и технологија, информатика и рачунарство ...)

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака, лабораторијских вежби, и пројеката... Наставник континуирано проверава и вреднује компетенције (знања, вештине и ставове) ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, тестова на крају већих целина, контролних вежби и провером експерименталних вештина. Ученици треба да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама.

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе *биологије* је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и да разуме значај биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Пети разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада
- групише жива бића према њиховим заједничким особинама
- одабира макро-морфолошке особине важне за класификацију
- идентификује основне прилагођености грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањање
- једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означава кључне детаље
- прикупља податке о варијабилности организама у оквиру исте врсте, табеларно или графички их представи и изводи једноставне закључке
- разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота
- поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате
- користи доступне ИКТ и опрему у истраживању, обради податке и прикаже резултате
- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући и утицај човека) са губитком разноврсности живог света на Земљи
- направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу
- предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин
- илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава
- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Порекло и разноврсност живота	БИ.1.1.4. БИ.2.1.3. БИ.3.1.4. БИ.1.1.5. БИ.2.1.4. БИ.3.1.5. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.10. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3.	38	17	21
2.	Јединство грађе и функције као основа живота	БИ. 1.4.2. БИ.1.4.4. БИ.2.1.2. БИ. 2.4.1	8	3	5
3.	Наслеђивање и еволуција	БИ.1.4.3. БИ.1.4.4. БИ.1.6.1. БИ.1.6.3. БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.2.6.1. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2.	6	2	4
4.	Живот у екосистему	БИ.1.5.3. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.1. БИ.2.6.2. БИ.3.5.4 БИ.3.6.2.	12	6	6
5.	Човек и здравље	БИ.1.5.3. БИ.2.5.3.	8	4	4

		БИ.2.5.4. БИ.3.5.5.			
укупно:			72	32	40

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Израда тематског хербаријума	Биологија географија	2
2.	Састављање јеловника ужине	Биологија Физичко васпитање	2

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин

- користити примере из непосредног окружења о живим бићима
- оспособити ученике да самостално користе лупу користећи ћелије које су крупне и које су им доступне
- особине живих бића упоредо обрадити и при обради користити једноставне огледе, макро-морфолошке карактеристике истицати користећи слике или природни материјал
- истраживачке радове је потребно планирати у пару
- класификацију живих бића обрадити истицањем хијерархијских атрибута и морфологије
- визуелизацију треба цртежом представљати и обележавати карактеристичне делове
- користити истраживања ученика о спољашњим особинама живих бића у непосредном окружењу и њиховом односу према условима спољашње средине
- давање ученицима одговарајућих упутстава за истраживања
- проширити градиво према заинтересованости ученика, навести их да гледају поједине научно популарне канале, развијати дискусију
- часове утврђивања спровести кроз радионичарски рад, резултате приказати цртежом или у виду табела
- прикупљање података о варијабилности (сличности и разлика између организама) и табеларно их представити
- постављање једноставних хипотеза о варијабилности и развијање дискусије
- користити ИКТ технологију за прикупљање и обраду података
- повезивање варијабилности са примерима из свакодневног живота везаним за људе, разлике у физичком изгледу, способностима, талентима - поштовање различитости и толеранција
- стил живота и варијабилност - запажања у савременом друштву
- рад на часу - у виду графика приказати варијабилност особина код ученика у одељењу према упутству из уџбеника
- повезивање тема наслеђивање и утицај средине кроз разговор и дискусију, варијабилност и утицај средине
- уочавање негативног утицаја човека на разноврсност живог света данас - користити различите изворе за податке
- развијање потребе за очување здраве животне средине, развијање одговорности на примерима шта појединац може да уради у свакодневном животу
- користити школско двориште, делове насеља у којима ученици живе за реализацију пројеката о одговорном и неодговорном понашању људи
- навођење ученика да процене сопствене животне навике (хигијена, исхрана)
- организовати час у сарадњи са стручним лицем за реализацију теме о пубертету и репродуктивном здрављу

-развијање дискусије, дијалога о негативном утицају алкохола, дувана ,енергетских пића користећи ИКТ технологију или писану литературу
 -радом у пару ученици треба да саставе листу корисних и мање киричних намирница користећи пирамиду исхране уз образложење о избору намирница, повезати са појавом гојазности

Шести разред

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма;
- повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма;
- одреди положај органа човека и њихову улогу;
- цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама;
- користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата;
- хумано поступа према организмима које истражује;
- направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише;
- размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима;
- илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином;
- истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода;
- идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији;
- повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом;
- групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи;
- одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама;
- прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања;
- одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција;
- доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;
- збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;
- повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине;
- користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;
- табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;
- – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

1.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	БИ.3.2.2. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2.	34	14	20
2.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	БИ.3.4.2. БИ.3.4.4. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2.	15	8	7
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	БИ.3.3.1. БИ.3.3.3. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2.	5	2	3
4.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРНОСТ ЖИВОГ СВЕТА	БИ.3.1.1. БИ.3.1.2. БИ.3.1.3. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2.	6	3	3
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	БИ.3.5.4. БИ.3.5.5. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2.	6	3	3
6.	Пројектна настава				
	• Посматрање делова цвета		2	1	1
	• Варијабилност у школском дворишту		2	1	1
	• Детективска прича о бактеријама		2	1	1
укупно:			72	33	39

Начин реализације

Користити примере и упоређивања у грађи биљака, животиња и бактерија помоћу слика. Хијерархијским низом од ћелије до организма обрадити грађу људског тела, помоћу модела представити положај органа и њихову улогу. Цртежом представити грађу ћелије, једноћелијских организама и разлике између бактеријске, биљне и животињске ћелије. Особине живих бића упоредо обрадити и при обради користити једноставне огледе, макро-морфолошке карактеристике истицати користећи слике или природни материјал.

Одабрати познате примере вишећелијских организама (гљива, биљака и животиња) истаћи разлике у грађи, начину функционисања као и одвијање животних процеса у њима.

Са ученицима заједно правити микроскопске препарате и оспособити их да користе микроскоп

Повезати живу и неживу природу, користити примере, слике, интернет за прављење разлике између појмова популације, станишта биоценозе, екосистема, еколошке нише, повезаност организама ланцима исхране, међусобан утицај организама. Подстицати коришћење очигледних примера из окружења за усвајање знања о еколошким факторима и различитим облицима загађења и последицама. Прикупити податке о варијабилности (сличности и разлика између организама исте врсте) и табеларно их представити.

Постављање једноставних хипотеза о варијабилности и развијање дискусије.

На одабраним примерима / текст или илустрација/ ученици треба да повежу еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом.

Повезивање претходно стеченог знања за дређивање непознате врсте на "дрвету живота" - организовањем кратког квиза. Упоредивањем сложености груписати организме према особинама које указују на заједничко порекло на Земљи. Навођење ученика да процене сопствене животне навике (хигијена, исхрана)

Организовати час у сарадњи са стручним лицем о негативном утицају психоактивних супстанци и алкохола

Развијање дискусије, дијалога о првој помоћи при повреди коже, убоду инсекта, сунчаници, тровању храном користећи лична искуства, народну медицину и сазнања савремене медицине

Прикупљање података из различитих извора о обољењима и њиховим изазивачима и начинима преношења и мерама заштите, ученици износе своје позитивно или негативно искуство. Радом у пару ученици треба да саставе један оброк користећи пирамиду исхране уз образложење о избору намирница.

Седми разред

ИСХОДИ

1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА:

- одреди положај организма на дрвету живота на основу прику- пљених и анализираних информација о његовој грађи;
 - упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе;

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА:

- користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;
- разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева;
- повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА:

- прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења;
- упореди бесполно и полно размножавање;
- идентификује разлике између митозе и мејозе на основу промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији;
- одреди однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији;
- шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;
- одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи;
- упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота” према начину на који обављају животне процесе;

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ:

- идентификује основне односе у биоценози на задатим приме- рима;
- илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције;
- упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима;
- повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају;
- анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције;
- идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране;
- предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ:

- анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране;
- идентификује поремећаје исхране на основу типичних симп- тома (гојазност, анорексија, булимија);

- планира време за рад, одмор и рекреацију;
- доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;
- аргументује предности вакцинације;
- примени поступке збрињавања лакших облика крварења;
- расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
10.	Наслеђивање и еволуција	БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.4. БИ.3.2.4. БИ.3.2.5. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	9	4	3
11.	Јединство грађе и функције као основа живота	БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4. БИ.3.4.5. БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	29	14	13
12.	Порекло и разноврсност живота	БИ.3.3.1. БИ.3.3.3. БИ.3.3.4. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	7	3	4
13.	Живот у екосистему	БИ.3.1.5. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6.	17	7	8

		БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3			
14.	Човек и здравље	БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	10	4	6
15.	Пројектна настава <ul style="list-style-type: none"> • Доминантно-рецесивно наслеђивање • Утицај буђи на бактерије • Последице загађивања животне средине 				2 2 2
укупно:			72	32	40

Начин реализације

Треба повезати знања ученика о појмовима гена и ДНК и њиховом положају у ћелији прокариота и еукариота. У овом разреду треба увести појам хромозома, (од чега се састоје, како изгледају у деоби и ван ње, улога хромозома у контроли метаболизма ћелије, при чему је појам метаболизма познат из претходног разреда). На примеру људског кариограма, објаснити парове хромозома и да хромозоми једног пара се називају хомологни хромозоми (навести њихово порекло – од оца и мајке). Последњи пар хромозома на кариограму чине полни хромозоми и да су код жена исти а код мушкараца различити. Остали хромозоми, осим полних, се називају телесни. На основу модела митозе и мејозе ученик може да опише ток сваке деобе, да их упореди и да направи табелу разлика митозе и мејозе (расподела наследног материјала, генетичка различитост и број ћелија које настају по завршетку деобе). Приликом описа ћелијских деоба не треба наводити имена појединачних фаза у де-обама, већ је потребно фокусирати се на сам процес и његов резултат. Модел може да прикаже чак и комбиновање хромозома на почетку мејозе (што је важно за разумевање стварања разноврсних комбинација гена код потомака као извора варијабилности), што је суштински значај мејозе (и полног размножавања).

Важно је надовезати садржај о размножавању на садржај који се односи на ћелијске деобе. Бесполно размножавање треба повезати са митозом и настанком идентичних ћелија, због чега су и потомци генетички идентични свом једином родитељу. Потребно је дати примере бесполног размножавања код биљака и животиња. Полно размножавање треба повезати са мејозом, деобом у којој настају гамети, чијим спајањем ће се гени родитеља искомбиновати, у јединствену комбинацију коју свака јединка (настала полным размножавањем) носи. Ученици би требало да на примерима уоче предности и недостатке бесполног размножавања. На пример, у случају гајења биљних култура је боље да нема варијација, јер се гаје на одређеним местима за која биљке морају бити добро адаптиране, али у случају промене услова средине све јединке би биле елиминисане. Варијабилност која се постиже полным размножавањем, треба повезати са еволуционим механизмом – природном селекцијом и са еволуционим предностима које има популација организама која је генетички разноврсна, у смислу већег потенцијала за адаптирање на промене у животној средини. То се може односити, на пример, на отпорност према новим болестима. Треба се надовезати на процес настајања гамета у мејози, чиме се количина наследног материјала преполови, а оплођењем се поново успоставља диплоидност

код организама. Ток развића вишећелијских организама треба објаснити на моделу човека, а ученици самосталним истраживањем треба да дођу до података о животним циклусима животиња из непосредног окружења или да анализирају податке сакупљене на интернету (веза са области Јединство грађе и функције као основа живота).

Област: Јединство грађе и функције као основа живота

Акцент треба да буде на ученичком истраживању основних принципа организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Симетричност тела треба обрадити као особину која се јавља у свим групама живих организама (једноћелијских и вишећелијских), са типичним примерима. Цефализацију код животиња би требало описати као груписање главних органа за пријем и спровођење информација у предњем делу тела, јер овај део тела први ступа у контакт са спољашњом средином (краћи пут/бржа реакција). Сегментираност тела треба обрадити на типичним, методски одабраним примерима биљака и животиња, са нагласком на биолошки значај појве сегментације за живот у воденој и копненој средини. Важно је да ученик кроз вежбање на различитим примерима што више самостално успоставља везу између типа симетрије и начина живота (брзина, покретљивост...) одређене јединке у датим условима спољашње средине. Такође, у оквиру одговарајућих наставних јединица, треба обрадити и ћелије са специфичним функцијама, нпр. мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице и др. За изучавање грађе ћелија и ткива треба користити школски микроскоп. У складу са могућностима, потребно је фаворизовати индивидуални ангажман ученика у изради микроскопских препарата и микроскопирању.

Главне групе једноћелијских еукариотских организама треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и сличности/разлике основних животних функција код једноћелијске алге, амебе, бичара, трепљара. Не ићи у детаљније систематске поделе у оквиру групе Протиста.

При обради теме транспорта воде и супстанци кроз биљку, обрадити и појам ћелија затварачица, као пример ћелија са специфичном функцијом у биљци.

Компаративни преглед грађе и функције животиња треба реализовати кроз обраду на методски одабраним представницима, који су од раније били познати ученицима:

1) Заштита тела (кроз упоредни преглед грађе и функције телесног покривача (интегумент, кожа) на методски одабраним представницима главних група животиња. Овде се могу обрадити и неке ћелије са специфичном функцијом, нпр. жарне ћелије.

2) Потпора и покретљивост. Упоредни преглед телесних структура које обезбеђују потпору и покретљивост главних група животиња на методски одабраним представницима. Обрадити спољашњи и унутрашњи скелет животиња. Поменути да код животиња (нарочито оних без присуства чврстог скелета) и течност у телу може играти улогу скелета (хидроскелет). Обрадити мишићне ћелије као ћелије са специфичном функцијом, које својим радом делују на скелет, односно заједно са скелетом омогућавају покретљивост појединих делова тела/целог организма.

3) Пријем дражи и реаговање на дражи обрадити на посебним часовима, кроз упоредни преглед главних чула и упоредни преглед нервног система на методски одабраним представницима главних група животиња. При обради нервног система треба обрадити ћелије са специфичном грађом и функцијом – нервне ћелије, које омогућавају реаговање на дражи из спољашње и унутрашње средине. Такође, ученицима скренути пажњу да се код већине група животиња врши груписање нервних ћелија у појединим деловима тела (ганглије, мозак – повезати са предностима оваквог груписања и са цефализацијом), док се ређе појединачне нервне ћелије повезују у мреже (нпр. код медузе, што има везе са симетријом).

4) Обезбеђивање енергије за организам – врши се захваљујући исхрани и дисању. Иако се, због обимности, исхрана и дисање обрађују на посебним часовима, треба нагласити њихову нераскидиву улогу у обезбеђивању енергије за све животне функције. Кроз упоредни преглед треба обрадити разноврсност грађе органа за варење главних група животиња, у односу на њихов начин исхране (нпр. дужина црева код типичног карнивора/хербивора/омнивора, грађа кљуна, вољка и бубац, слепо црево...). Органе за дисање обрадити на типичним примерима водених и копнених животиња, као и кроз израду различитих модела/шема/стрипа...

5) Транспорт супстанци кроз тело приказати кроз упоредни преглед грађе и функције система органа за циркулацију главних група животиња, на методски одабраним представницима. Напоменути да и спољашња

средина (вода) може бити у функцији транспортног медијума, као и да постоје посебне телесне течности (крв, лимфа, хемолимфа).

6) Излучивање треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и функције органа за излучивање, у контексту живота у води/на копну (проблем/решење), главних група животиња, на методски одабраним представницима водених и копнених органи-зама.

7) Размножавање треба обрадити кроз упоредни преглед начина размножавања главних група животиња на методски одабраним представницима, са примерима животиња одвојених полова и хермафродита. Треба обрадити значај и улогу полног размножавања и поређење животних циклуса (потпуно и непотпуно развиће, спољашње и унутрашње оплођење, појам ларве) само на примерима инсеката и водоземаца (веза са оквиру области Наслеђивање и еволуција).

Област: Порекло и разноврсност живог света

Неопходно је ослањати се на област Јединство грађе и функције, будући да ученици треба да се баве системом класификације живих бића, који је заснован на еволуционом пореклу.

Знања из упоредне грађе/телесне организације главних група биљака, гљива и животиња (из области Јединство грађе и функције), треба да представљају основ за разврставање организама према задатим критеријумима, применом дихотомих кључева, након обраде сваке од ових група.

Основне принципе систематике, кроз порекло и диверзификацију група организама од заједничког претка, треба илустровати приказом прелазних фосила. На овај начин, ученици ће стећи увид у променљивост живог света, као и у чињеницу да садашња флора и фауна, које могу проучавати и класификовати, представљају резултат еволуције живог света током милијарди година на планети Земљи. Другим речима, живи свет пре више милиона година није изгледао као данас, нити живи свет пре 500 милиона година, итд. Ова знања су важна и за сагледавање будућности биодиверзитета на Земљи – последица антропогеног деловања, климатских промена, тектонских промена, и других процеса.

Област: Живот у екосистему

За достизање исхода ове области акценат је на односима организама у биоценози и популацијама (природни прираштај и ми-грације) и еколошким факторима као факторима природне селекције.

У достизању исхода пореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима, препорука је да се користе теренска истраживања у паровима/групи.

Исход – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране представља проширивање и продубљивање знања о трофичким односима и ланцима ихране.

За достизање исхода повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају потребно је обрадити комплекс еколошких фактора који одређују распрострањење 8 основних животних области на копну (тундре, тајге, лишћарске листопадне шуме, медитеранске шуме и макије, саване, кишне тропске шуме степе, пустиње) и обрадити комплекс еколошких фактора који одређују услове живота у воденим биомима (морима и океанима). Препорука је да час утврђивања буде истовремено и вежба.

Исход – на примерима конвергенције и дивергенције анализира разлику између сличности и сродности организама је у вези са исходима области Порекло и разноврсност и Наслеђивање и еволуција. Ученици се могу и у оквиру тих тема упознати са појмовима конвергенције и дивергенције, а на карактеристичним примерима увиде да сличност не подразумева увек и сродност и обрнуто.

Област: Човек и здравље

Обрадити особине и грађу вируса, као и начине преношења и превенције најчешћих вирусних болести. Пожељно је да то буду болести против којих постоји вакцина. Истовремено, то је прилика да се ученици подсети путева преношења и начина превенције најчешћих бактеријских болести (6. разред). При обради имунитета и вакцинације требало би се задржати на основном објашњењу настанка имунитета без дубљег залажења у

механизме настанка антитела (једна врста белих крвних зрнаца учествује у стварању имунитета, повезати са раније обрађиваним ћелијама крви у Јединство грађе и функције).

Стицање умења прављења плана дневних и недељних активности које ће посветити раду, одмору и рекреацији, а које се може обрађивати и кроз вршњачку едукацију.

Потребно је да ученик зна да коришћење психоактивних супстанци доводи до физичке и психичке зависности, у којој мери је то штетно за појединца, породицу и друштво, као и да зна коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- Да повежу грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије;
- повежу однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција;
- идентификују регулаторне механизме у одржавању хомеостазе;
- илуструју примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини;
- одговорно се односе према свом здрављу;
- изразе критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиловима живота;
- повежу промене настале у пубертету са деловањем хормона;
- идентификују поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;
- доведу у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети;
- истраже давно нестале екосистеме;
- повежу промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена;
- повежу промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције;
- установе узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране;
критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи;
- повежу утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије;
- истраже присуство инвазивних врста у својој околини и вероватне путеве насељавања;
- истраже разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
6.	Јединство грађе и функције као основа живота	БИ.1.2.1; БИ.1.2.2; БИ.1.2.3; БИ.1.2.4; БИ.1.2.5; БИ.1.2.6; БИ.1.2.7; БИ.2.1.1;	26	14	12

		БИ.2.1.2; БИ.2.2.1; БИ.2.2.4; БИ.2.2.7; БИ.2.2.8; БИ.2.2.9; БИ.3.2.6; БИ.3.2.7; БИ.3.1.1; БИ.3.1.2; БИ.3.2.4; БИ.3.3.2.			
7.	Човек и здравље	БИ.1.5.1; БИ.1.5.2; БИ.1.5.4; БИ.1.5.5; БИ.1.5.6; БИ.1.5.7; БИ.1.5.8; БИ.1.5.9; БИ.1.5.10; БИ.1.5.11; БИ.1.5.13; БИ.2.1.4; БИ.3.2.8; БИ.3.5.1; БИ.3.5.2; БИ.3.5.3; БИ.3.5.4; БИ.3.5.5; БИ.3.5.6; БИ.3.5.8.	9	4	5
8.	Порекло и разноврсност живота	БИ.1.1.1; БИ.1.1.2; БИ.1.1.3; БИ.2.3.5.	7	3	4
9.	Наслеђивање и еволуција	БИ.1.1.5; БИ.1.3.8; БИ.1.3.9; БИ.1.3.10; БИ.2.3.6; БИ.2.5.4; БИ.3.1.5; БИ.3.2.3; БИ.3.2.5; БИ.3.3.5; БИ.3.3.6.	7	4	3
10.	Живот у екосистему	БИ.1.4.1; БИ.1.4.2;	19	9	10

		БИ.1.4.3; БИ.1.4.4; БИ.1.4.5; БИ.1.4.6; БИ.1.4.7; БИ.1.4.8; БИ.2.4.3; БИ.2.4.4; БИ.2.4.5; БИ.2.5.6; БИ.2.4.8; БИ.2.4.9; БИ.3.4.1; БИ.3.4.2; БИ.3.4.3; БИ.3.4.4; БИ.3.4.5; БИ.3.4.6; БИ.3.4.7; БИ.3.4.8.			
укупно:			68	34	34

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Резултати лабораторијских анализа крви и урина	Биологија хемија	2
2.	Циклус кружења воде у природи	Биологија	2

Начин реализације

Програм наставе и учења биологије оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи биологију. Они омогућавају да се циљ наставе биологије достигне у складу са предметним и међупредметним компетенцијама и стандардима постигнућа. Исходи представљају ученичка постигнућа и као такви су основна водила наставнику који креира наставу и учење. Програм наставе и учења биологије је тематски конципиран. За сваку област/тему предложени су садржаји. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода биологије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи: – смислено: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из биологије и других предмета; – проблемски: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема; – дивергентно: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине; – критички: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената; – кооперативно: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

У настави биологије предвиђено је 68 часова редовне наставе.

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати уз подстицање

подстицати радозналости, инсистирање на аргументовању, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима, уважавање и прихватање различитости. Кад год је могуће даваће се предност ИКТ решењима, групном начину рада и раду у пару. Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака ће се практиковати у ситуацијама када се прикупљају подаци.

ХЕМИЈА

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Седми разред

Исходи

Ученици ће по завршетку разреда бити у стању да:

- идентификују и објашњавају појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;
- правилно рукују лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показују одговоран однос према здрављу и животној средини;
- експериментално појединачно и у групи испитају, опишу и објасне физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци;
- повезују физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;
- налазе потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;
- објашњавају основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознају примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;
- објашњавају по чему се разликују чисте супстанце од меша и илуструју то примерима;
- разликују хомогене и хетерогене меше, наводе примере из свакодневног живота и раздвајају састојке меша;
- представљају структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;
- повезују распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;
- разликују хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула;
- разликују типове хемијских веза, препознају тип хемијске везе у супстанцама и повезују са својствима тих супстанци;
- објасне процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце;
- изводе израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора;
- напишу једначине хемијских реакција и објасне њихово квалитативно и квантитативно значење;
- квантитативно тумаче хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;
- опишу и објасне физичка и хемијска својства водоника и кисеоника;
- разликују оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опишу основна својства ових класа једињења;
- индикаторима испитају и на рН скали процене киселост раствора;

- тумаче ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.5.1; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8.	3	2	1
2.	Хемијска лабораторија	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.9; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.5.1; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.1; ХЕ.2.1.5; ХЕ.2.1.7; ХЕ.2.6.1; ХЕ.2.6.2; ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8; ХЕ.3.6.1; ХЕ.3.6.2; ХЕ.3.6.3; ХЕ.3.6.4.	7	3	4
3.	Атоми и хемијски елементи	ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.4.	10	5	5
4.	МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.1; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4; ХЕ.2.2.1; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.3; ХЕ.3.1.4.	9	4	5

5.	Хомогене и хетерогене смеше	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.3; XE.1.1.4; XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.7; XE.1.1.8; XE.1.1.9; XE.1.1.10; XE.1.1.11; XE.1.1.12; XE.1.2.10; XE.1.6.1; XE.2.1.2; XE.2.1.3; XE.2.1.5; XE.2.1.6; XE.2.1.9; XE.2.1.10; XE.3.1.1; XE.3.1.3; XE.3.1.4; XE.3.1.5; XE.3.1.7; XE.3.1.8; XE.3.1.9.	11	6	5
6.	Хемијске реакције и хемијске једначине	XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.8; XE.2.1.2; XE.2.1.4; XE.2.2.1; XE.2.2.2; XE.3.1.4.	8	3	5
7.	Израчунавања у хемији	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.4; XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.7; XE.1.1.8; XE.1.1.10; XE.1.1.12; XE.1.6.1; XE.1.6.2; XE.2.1.8; XE.2.1.9; XE.2.1.10; XE.2.6.1; XE.2.6.2; XE.2.6.3; XE.3.1.1; XE.3.1.2; XE.3.1.3; XE.3.1.5; XE.3.1.9; XE.3.6.1; XE.3.6.2; XE.3.6.3; XE.3.6.4.	12	5	7
8.	Водоник и кисеоник и њихова једињења. Соли	XE.1.1.1; XE.1.1.2; XE.1.1.4;	12	6	6

		XE.1.1.5; XE.1.1.6; XE.1.1.7; XE.1.1.8; XE.1.2.1; XE.1.2.2; XE.1.2.3; XE.1.2.4; XE.1.2.5; XE.1.2.6; XE.1.2.7; XE.1.2.8; XE.2.1.2; XE.2.1.4; XE.2.2.1; XE.2.2.3; XE.2.2.4; XE.3.1.2; XE.3.1.8; XE.3.2.1; XE.3.2.2; XE.3.2.3; XE.3.2.4; XE.3.2.5; XE.3.2.6.			
	Пројектна настава • Пројекат 1: Представи ме!				
укупно:			72	34	38

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Пројекат 1: Представи ме!		

Начин реализације

Програм наставе и учења Хемије првенствено је оријентисан на процес учења и остваривање исхода. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода Хемије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Формирање појмова треба базирати на демонстрационим огледима и лабораторијским вежбама. Учећи, ученици могу користити слике, тродимензионалне и анимиране моделе атома доступне преко савремених информационо комуникационих технологија ИКТ. Настава се реализује комбиновањем различитих метода и облика рада. Током реализације активности, успостављају се и негују навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском

раду.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- бити у стању да правилно рукују лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показиваће одговоран однос према здрављу и животној средини;
- бити у стању да изведу експеримент према датом упутству, табеларно и графички прикажу податке, формулишу објашњења и изведу закључке;
- бити у стању да наведу заступљеност метала и неметала, неорганских и органских једињења у живој и неживој природи;
- бити у стању да испитају и опишу физичка својства метала и неметала, и повежу их с њиховом практичном применом;
- бити у стању да испитају и опишу хемијска својства метала и неметала, и објасне их на основу структуре атома и положаја елемената у Периодном систему;
- бити у стању да напишу формуле и именује оксиде, киселине, базе и соли;
- бити у стању да испитају, опишу и објасне својства оксида, неорганских киселина, база и соли, препознају на основу формуле или назива представнике ових једињења у свакодневном животу и повежу њихова својства са практичном применом;
- бити у стању да напишу и тумаче једначине хемијских реакција метала и неметала;
- бити у стању да разликују својства неорганских и органских супстанци и објашњавају разлику на основу њихових структура;
- бити у стању да препознају физичке и хемијске промене неорганских и органских супстанци у окружењу, и представе хемијске промене хемијским једначинама;
- бити у стању да напишу формуле и именује представнике класа органских једињења имајући у виду структурну изомерију;
- бити у стању да разликују органске супстанце са аспекта чиста супстанца и смеша, величину молекула, структуру, порекло и то повезују са њиховом улогом и применом;
- бити у стању да испитају, опишу и објасне физичка и хемијска својства представника класа органских једињења и повежу својства једињења са њиховом практичном применом;
- бити у стању да објасне и хемијским једначинама представе хемијске промене карактеристичне за поједине класе органских једињења;
- бити у стању да опишу физичка својства: агрегатно стање и растворљивост масти и уља, угљених хидрата, протеина и растворљивост витамина;
- бити у стању да опишу основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине;
- бити у стању да објасне сапонификацију триацилглицерола и хидрогенизацију незасићених триацилглицерола, наведу производе хидролизе дисахарида и полисахарида и опишу услове под којима долази до денатурације протеина;
- бити у стању да наведу заступљеност у природи и улоге масти и уља, угљених хидрата, протеина и витамина у живим организмима и доведу их у везу са здрављем и правилном исхраном људи;
- бити у стању да изведу стехиометријска израчунавања и израчунају масену процентну заступљеност супстанци;

- бити у стању да рукују супстанцама и комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржавају се правила о начину чувања производа и одлагању отпада;
- бити у стању да наведу загађујуће супстанце ваздуха, воде и земљишта и опишу њихов утицај на животну средину;
- бити у стању да критички процене последице људских активности које доводе до загађивања воде, земљишта и ваздуха;
- бити у стању да објасне значај планирања и решавања проблема заштите животне средине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Метали, оксиди и хидроксиди	Х.Е.1.1.6. Х.Е.1.2.1. Х.Е.1.2.2. Х.Е.1.2.3. Х.Е.1.2.4. Х.Е.1.2.5. Х.Е.1.2.6. Х.Е.1.2.7. Х.Е.1.2.8. Х.Е.2.2.1. Х.Е.2.2.2. Х.Е.2.2.3. Х.Е.2.2.4. Х.Е.3.2.1. Х.Е.3.2.2.	10	4	6
2.	Неметали, оксиди и киселине	Х.Е.1.1.6. Х.Е.1.2.1. Х.Е.1.2.2. Х.Е.1.2.4. Х.Е.1.2.5. Х.Е.1.2.6. Х.Е.1.2.7. Х.Е.1.2.8. Х.Е.2.1.6. Х.Е.2.1.8. Х.Е.2.1.9. Х.Е.2.2.1. Х.Е.2.2.2. Х.Е.2.2.3. Х.Е.3.2.1. Х.Е.3.2.2.	10	4	6
3.	Соли	Х.Е.1.1.6. Х.Е.1.2.4. Х.Е.1.2.5. Х.Е.1.2.6.	8	4	4

		X.E.1.2.9. X.E.1.2.10 X.E.2.1.8. X.E.2.2.1. X.E.2.2.4. X.E.3.2.2. X.E.3.2.3. X.E.3.2.4. X.E.3.2.5. X.E.3.2.6.			
4.	Органска једињења и њихова општа својства	X.E.1.3.1.	2	1	1
5.	Угљоводоници	X.E.1.1.6. X.E.1.3.1. X.E.1.3.2. X.E.1.3.3. X.E.2.1.2. X.E.2.1.4. X.E.2.1.8. X.E.2.3.1. X.E.3.3.1. X.E.3.3.2. X.E.3.3.3.	12	6	6
6.	Органска једињења са кисеоником	X.E.1.1.6. X.E.1.3.1. X.E.1.3.2. X.E.1.3.3. X.E.2.1.2. X.E.2.1.4. X.E.2.1.8. X.E.2.3.1. X.E.3.3.1. X.E.3.3.2. X.E.3.3.3.	8	5	3
7.	Биолошки важна органска једињења	X.E.1.4.1. X.E.1.4.2. X.E.2.4.1. X.E.3.1.5. X.E.3.1.6. X.E.3.1.9. X.E.3.4.1. X.E.3.4.2.	12	6	6
8.	Заштита животне средине и зелена хемија	X.E.1.5.1.	6	2	4
укупно:			68	32	36

Пројектна настава

Р. бр.	Предмети	број
--------	----------	------

наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА		часова по теми
1.	Зелена патрола	биологија, географија, техника и технологија, информатика и рачунарство	6

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати тако да ученици смислено повезују знања са ситуацијама из живота и са стеченим знањима из других предмета. Током процеса учења, ученици ће сарађивати са наставником и другим ученицима и развијаће критичко мишљење. Ученици треба да се оспособе да самостално прикупљају и обрађују податке и информације на основу којих ће моћи изводити закључке или предлагати нова решења. Пројектни задатак треба ученицима да помогне да максимално развију критичко мишљење и изнедре нове идеје за решавање актуелних проблема у оквиру заштите животне средине. Програм наставе и учења ће се реализовати кроз осам наставних тема са укупно 68. часова. У склопу тога је предвиђено седам лабораторијских вежби и у првих седам области и демонстрациони огледи на којима ће се базирати формирање хемијских појмова. Процес учења и оствареност исхода ће се пратити континуирано. Праћење напредовања ученика требало би да обухвати све нивое презентовања хемијских садржаја: макроскопски, честични и симболички ниво.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ

Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Пети разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање
- разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју
- наводи занимања у области технике и технологије
- процењује сопствена интересовања у области технике и технологије
- организује радно окружење у кабинету
- правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу
- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја
- класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени
- наводи професије у подручју рада саобраћај
- направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија
- разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила
- правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају
- користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима
- аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник
- повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика

- одговорно се понаша као путник у возилу
- показује поштовање према другим учесницима у саобраћају
- анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла
- самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет
- правилно чита технички цртеж
- преноси податке између ИКТ уређаја
- примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару
- користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима
- користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима
- преузима одговорност за рад
- представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер
- повезује својства природних материјала са применом
- објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже
- сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета
- правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега)
- направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом
- самостално израђује једноставан модел
- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе
- одабира материјале и алате за израду предмета/модела
- мери и обележава предмет/модел
- ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате
- користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења
- самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ
- показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха
- планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова
- активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима
- пружи помоћ у раду другим ученицима
- процењује остварен резултат и развија предлог унапређења

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
16.	Животно и радно окружење		6	4	2
17.	Саобраћај		14	8	6
18.	Техничка и дигитална писменост		16	6	10
19.	Ресурси и производња		20	10	10

20.	Конструкторско моделовање		16	0	16
укупно:			72	28	44

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
7.	Конструкторско моделовање: Израда кућице за пса	ТиТ и Српски	8

Начин реализације ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ

Ученици у пети разред долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у оквиру предмета *свет око нас и природа и друштво*, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја и учествовања у саобраћају. На томе треба градити даље стицање знања, овладавање вештинама водећи рачуна да су изузетно важни исходи овог предмета формирање правилних ставова према техници и технологији где је човек лично одговоран за њихову употребу и злоупотребу, као и за заштиту животне средине. Код ученика узраста 11, 12 година постоји природна радозналост за технику и технологију, као и потреба да нешто сами стварају својим рукама. То треба искористити на прави начин и учинити реализацију овог предмета што више повезаним са свакодневним животом ученика. Реализацијом вежби ученици откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, упознају примену природних законитости у пракси, формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Они уочавају како на околину техника утиче позитивно, а како понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење чиме развијају свест о потреби, значају и начинима заштите животне средине.

Животно и радно окружење

Упознавање подручја човековог рада и производње, занимања и послова у области технике и технологије треба реализовати уз активну улогу ученика и примену одговарајућих медија. Омогућити ученицима да идентификују одређена занимања којима се људи баве и послове који се обављају у оквиру тих занимања као и техничка средства која се при томе користе. Тако ће упознати основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју и развити критички однос који укључује разматрање ширег контекста технике и њеног утицаја на човека и планету Земљу с еколошког, економског, културолошког и социолошког аспекта.

Упознати ученике са техником, техничким достигнућима и значајем технике и технологије. Указати на значај наставе технике и технологије у циљу стицања техничке културе, тј. техничке писмености и неопходност усвајања одређених знања о техничким уређајима који нас окружују, добробитима која доносе, начину рада, могућим опасностима, развијањем вештина које омогућују креативност и иновативност у дизајнирању и изради техничких средстава као и сигурно и правилно њихово коришћење. Тако ученици стичу и одређена сазнања о разним професијама што ће им касније помоћи при професионалном усмеравању и опредељивању.

С обзиром да се кабинет за технику и технологију и рад у њему разликује од других кабинета у школи, ученици треба да упознају специфичност рада, распоред и организацију радних места као и правила понашања и рада у кабинету. Посебну пажњу треба посветити безбедности на раду приликом коришћења алата и прибора. Указати на ситуације које могу због непоштовања правила понашања или неправилне употребе алата и прибора бити потенцијалне опасности, као и на примену мера заштите на раду.

Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу, ученици углавном упознају скоро свакодневно у својим домовима. Уз активну улогу ученика и примену мултимедија указивати на правилну употребу и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за коришћење и неисправности техничких апарата у домаћинству (усисивач, миксер, разне грејалице и др.).

Препоручени број часова за реализацију ове наставне теме је 6.

Саобраћај

Ова област је изузетно важна јер се ученици петог разреда осамостаљују и шире радијус свог кретања, а статистика говори да у нашој земљи још увек велики број деце страда у саобраћају. По природи њиховог узраста још увек нису довољно пажљиви у саобраћају где могу бити пешаци, путници, возачи бицикла и дечијих возила. Зато је тежиште исхода на безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају. Употреба заштитне опреме при вожњи бицикла и других дечијих возила, као и коришћење сигурносних појасева у возилу је најважнији исход који треба постићи. Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бициклиста у саобраћају, начинима регулисања саобраћаја и безбедном кретању од школе до куће, да упознају хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију. За реализацију ових наставних садржаја треба користити одговарајуће мултимедије, а за практично увежбавање могу се користити полигони у оквиру школе или саобраћајне макете које могу израдити и ученици на редовним часовима или у раду слободних активности, као и коришћењем рачунарске симулације.

Ученици имају прилику да упознају разне професије у области регулисања друмског саобраћаја и могућности и процене сопствених потенцијала и интересовања у вези са тим професијама.

Препоручени број часова за реализацију ове области је 14.

Техничка и дигитална писменост

Циљ наставне теме је да ученици овладају вештинама употребе информационо-комуникационих технологија у техници и схвате њихову природну повезаност. У оквиру препорученог броја часова планирано је да се ученици упознају са техничким цртежом и обрадом дигиталне слике на рачунару.

Техничко цртање представља универзални језик и основу техничке писмености у графичким комуникацијама у свим подручјима технике и свакодневном животу. Технички цртеж је средство размене информација у техници, од његовог настанка до производње тј. од идеје до реализације. Ученици развијају вештине читања и израде једноставнијих техничких цртежа и израду техничке документације. Ученике треба научити како се скицом може изразити идеја и како се применом правила (стандарда) израђује технички цртеж. Ученици треба да упознају формате папира и основни прибор за техничко цртање. Инсистирати на правилном коришћењу прибора за техничко цртање увежбавањем приликом геометријског цртања (паралелне линије, нормалне линије, кружнице). Потребно је да сваки ученик самостално нацрта једноставан технички цртеж у одређеној размери користећи одговарајуће врсте линија као и елементе котирања.

Планирани исходи у области употребе и примене информационо-комуникационих технологија у техници у петом разреду се првенствено односе на правилно и безбедно коришћење дигиталних уређаја (рачунар, лаптоп, таблет, мобилни телефон, тв, дигитални фотоапарат, веб камера) а потом и на овладавање вештинама обраде дигиталне слике на рачунару у циљу стицања одговарајућих компетенција које се односе на документовање и дизајн. Ово је једна од основних вештина које су неопходне у стицању општих предузетничких компетенција. Препоручује се наставницима да са ученицима у пару вежбају пренос података између рачунара и екстерних уређаја (мобилни телефон, фотоапарат) а да сваки ученик самостално реализује процедуре током рада на рачунару. Такође је препорука да сваки ученик (користећи знања и вештине које је стекао на часовима информатике и рачунарства) реализује једноставну вежбу уметања фотографије у одговарајући програм за обраду текста и уређивање документа. Где год је то могуће, треба користити Интернет претрагу и приступ online ресурсима. Препоручени број часова за реализацију ове области је 16.

Ресурси и производња

Ученике треба упознати са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања. Тежиште ове теме је на енергији и материјалима. Назначити основне изворе енергије као важан ресурс за живот људи, технолошке процесе и производњу без улажења у детаље. Упознати ученике са начином коришћења и претварања у неке корисне облике њима већ познатих извора енергије воде, ветра и Сунца.

Други важан ресурс су материјали. Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки). Врсте и својства материјала (физичка, хемијска и механичка): дрво, папир, текстил, кожа објаснити на елементарном нивоу. Начин обраде материјала (принципи деловања алата за механичку обраду материјала,

испитивање материјала). Припрема за обраду. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала, извођење операција и заштита на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равнање, брушење). Избор материјала, операција и алата и редоследа њихове примене. Рециклажа материјала и заштита животне средине. Поступно увођење ученика у рад са алатом при извођењу разних операција мења суштински карактер наставе технике и технологије – обрада материјала тако постаје средство креативног изражавања, а не циљ у настави технике и технологије. Програм се реализује у форми предавања (теоретска настава) и вежби. Приликом вежбања са алатима и при обради материјала потребно је да ученици своје идеје исказују самостално. Препорука је да ученици, на крају ове области, направе план израде и самостално израде најмање три једноставна модела. Препоручени број часова за реализацију ове области је 20.

Конструкторско моделовање

У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине из области обликовања и обраде материјала, употребе ИКТ-а у техници и техничког цртања. Циљ наставне теме је постављање циљева и приоритета, планирање, доношење одлука, тимски рад, комуникацијске вештине, као и развијање упорности, позитивног односа према раду, способностима решавања проблема, самопроцењивања и критичког мишљења.

Препорука је да се пројекти реализују у паровима или малим групама.

Наставник упознаје ученике са правилима рада у групи, поделом посла и одговорностима, са динамиком и роковима за реализацију пројектних активности. Ученици се сами опредељују за одређену активност у оквиру групе. Пружа им се могућност да реализују своју идеју која је у складу са њиховим интересовањима и способностима при чему се постиже потпуна диференцијација и индивидуализација наставе. Ученици самостално истражују информације за пројектни задатак користећи информационо-комуникационе технологије, налазе решење, формирају идеју, израђују техничку документацију, планирају и реализују сопствени производ. Идентификација и избор материјала и алата за реализацију пројекта врше се уз подршку наставника. У том процесу, ученици усвајају и примењују знања, развијају вештине, ставове, одговорност и самосталност. Препорука је да се користе материјали и технологије које су ученици упознали у претходној области. Ученици самостално врше мерење и обележавање. Обрада материјала може се вршити индивидуално али је препорука да ученици раде у пару, чиме развијају способност сарадње и социјалних вештина. По завршетку, ученици самостално представљају производ/модел, усмено образлажући ток реализације, процењујући оствареност резултата и предлог унапређења. Тежиште оваквог рада није на квалитету коначног продукта већ на процесу који има своје кораке и на сарадничким односима у раду у групи. Наставник је ту пажљиви посматрач, помагач када је то потребно, давалац повратне информације и неко ко охрабрује. Ученицима јасно треба указати да се и на неуспелим продукцима може много научити ако се схвати где су грешке направљене. Дискутовати са ученицима и о цени понуђених решења. Нагласити важност доброг планирања буџета потребног за његову реализацију као и негативних последица лоших прорачуна. На тај начин ученике полако оспособљавати да размишљају предузетнички и развијати им основне компетенције везане за финансијску писменост. Препоручени број часова за реализацију ове области је 16.

Шести разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;
- анализира карактеристике савремене културе становања;
- класификује кућне инсталације на основу њихове намене;
- повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада;
- класификује врсте саобраћајних објеката према намени;
- повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;

- повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;
- демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;
- скицира просторни изглед грађевинског објекта;
- чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола;
- користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;
- самостално креира дигиталну презентацију и представља је;
- класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене;
- повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину;
- повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова;
- реализује активност која указује на важност рециклаже;
- образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије;
- правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;
- повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије;
- повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране;
- описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;
- изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду;
- самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор;
- самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете / модела користећи ИКТ;
- креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста;
- припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује;
- израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Животно и радно окружење		6	4	2
2.	Саобраћај		8	4	4
3.	Техничка и дигитална писменост		18	2	16
4.	Ресурси и производња		20	8	12

5.	Конструкторско моделовање		20	0	20
укупно:			72	18	54

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
	Конструкторско моделовање: Израда макете насеља	ТиТ, ликовна култура	6

Начин реализације ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА Програм наставе и учења технике и технологије захтева разноврстан методички приступ с обзиром на различитост функција и карактера појединих делова програмских садржаја, као и психофизичке могућности ученика. За успешно остваривање програма, односно циља учења, потребно је организовати наставу у складу са следећим захтевима:

- уводити ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво;
- омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду;
- систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама
 - расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента који ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трансфер знања од познатог на непознато;
 - обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака;
 - не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних чињеница и теоријских садржаја који немају директну примену у свакодневном животу;
- ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе. у циљу развоја међупредметних компетенција;
- приликом конкретизације појединих садржаја, нарочито упознавања нових и савремених технологија, у обзир узимати специфичности средине и усклађивати их са њеним потребама.

Животно и радно окружење

У области животно и радно окружење обрађују се садржаји који се односе на грађевинарство као грану технике. Уз помоћ медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати историјски развој грађевинарства и повезати га са побољшањем услова живљења (по могућству интерактивно). Потребно је нагласити значај урбанизма и просторног планирања (на основу посматрања планова, макета, слика насеља, треба објаснити значај околине стана са хигијенског и естетског становишта). Препорука је да се користите рачунарске мапе за одређивање положаја грађевинских објеката у односу на околину. Путем посматрања и анализе примера, навести ученике да анализирају и закључују како се култура становања разликује у зависности од врста насеља (рурално и урбано насеље) и стамбених објеката, које су карактеристике и посебности, као и како се одређује распоред просторија у стану са аспекта функционалности, удобности и економичности. Потребно је упознати ученике са врстама и наменом кућних инсталација и правилном употребом. Препорука је да се обезбеде услови за ситуационо учење нпр. кроз компјутерску симулацију. Препоручени број часова је 6.

Саобраћај

У односу на програм петог разреда, у области саобраћај садржај је проширен и односи се на саобраћајне објекте, њихову намену, функционисање и организацију саобраћаја. Посебно обратити пажњу да безбедност учесника у саобраћају зависи и од прописне инфраструктуре (опреме пута, обележавање и сигнализација, квалитет израде саобраћајних објеката) као и прилагођавања постојећим условима (брзина). Препорука је да се кроз примере симулације, а који су доступни на Интернету, ученици уведу у ситуацију да препознају сигурносне ризике и предвиде опасне ситуације у саобраћају. Уз помоћ мултимедијалних примера објаснити како се управља саобраћајем коришћењем ИКТ и колико такво управљање утиче на безбедност путника и робе. Са аспекта безбедности учесника у саобраћају обратити пажњу на учешће пешака и возача бицикла у јавном саобраћају. За реализацију ових садржаја користити мултимедије као и саобраћајне полигоне практичног понашања у саобраћају у оквиру школе. Препоручује се да се, уколико школа нема просторне могућности за израду саобраћајног полигона, користе дворишта, шири ходници или физкултурне сале ради остваривања овог исхода. Препоручени број часова је 8.

Техничка и дигитална писменост

У овом делу програма ученици развијају нове интегрисане модалитете техничке и дигиталне писмености. На почетку реализације области укратко поновити која су знања и вештине из техничког цртања ученици усвојили у претходном разреду. Ученике треба оспособити за рад у рачунарској апликацији за техничко цртање примереној њиховом узрасту и потребама. Објаснити правила и симболе који се користе у техничком цртању у области грађевинарства. Приликом израде техничких цртежа на папиру и помоћу рачунара препоручује се индивидуални облик рада. Ученици треба да развијају вештине визуелног опажања и разумевања релацијских односа између објеката и предмета, стога је примерено задати им да скицирају просторни изглед одређеног грађевинског објекта који им је познат. Представити могућности и рад са једноставним рачунарским апликацијама за 3D приказ грађевинских објеката. Ученицима објаснити појам пресека коришћењем наставних помагала и рачунарске симулације. Упознати ученике са радом у рачунарској апликацији за унутрашње уређење стана наглашавајући функционалност и естетску вредност решења. Како би ученици функционализовали стечена знања предвидите мини-пројекат на тему израде скице хоризонталног и вертикалног пресека стана у коме ученици живе и уређење стана према истим. Скица може бити израђена на папиру или помоћу рачунара. Ученици своја решења скице грађевинског објекта и унутрашњег уређења стана самостално представљају током редовне наставе. У оквиру ових активности предвидети коришћење дигиталних презентација које су ученици израдили. Акцент треба да буде на дизајну мултимедијалних елемената презентације, начину представљања решења (ток презентације) и развоју вештине комуникације (контакт са публиком), а не на техници израде презентације. У оквиру ове активности потребно је обезбедити простор за дискусију и давање вршњачке повратне информације на основу успостављених критеријума. Препоручени број часова је 18.

Ресурси и производња

Ово је сложена наставна област јер се у оквиру ње изучавају грађевинарство, пољопривреда, енергетика и екологија надовезује се на знања које су ученици стекли о ресурсима у петом разреду. На почетку рада на овој области упознати ученике, на нивоу обавештености, са основном поделом грађевинских материјала (према пореклу и намени). Врсте, начин производње, основне карактеристике грађевинских материјала и њихову примену објаснити на елементарном нивоу, без улажења у детаље. Препоручљиво је ученицима показати угледне примере појединих грађевинских материјала или своје предавање поткрепити сликама, перспективама или мултимедијом. Упознати ученике са конструктивним елементима грађевинског објекта (темељ, зидови, међуспратна конструкција, степенице и кров) уз међусобно функционално повезивање и начине изградње. Направити везу између конструктивних делова грађевинског објекта и материјала за њихову изградњу. Уз помоћ мултимедије или слика упознати ученике са врстама грађевинских објеката у оквиру нискоградње, високоградње и хидроградње. Тежиште овог дела теме ставити на изградњи стамбених грађевинских објеката у оквиру класичног (традиционалног) и савременог начина изградње. У оквиру овог дела области ученици треба да повежу делове конструкције и начине градње грађевинског објекта са њиховом наменом. Савремени начин изградње све више потискује традиционални начин изградње помоћу ручних алата и предност даје савременим

грађевинским машинама уз помоћ којих се убрзава и побољшава квалитет изградње. У том смислу оспособити ученике да препознају и повезују алате и машине са врстама грађевинских радова (основна подела грађевинских машина и алата и њихове најважније карактеристике). Тежиште дела теме, у вези енергетике, је на рационалној потрошњи енергије за загревање стана/куће. Указати на значај планирања избора материјала за изградњу грађевинског објекта и његове изолације још током пројектовања, са аспекта рационалне потрошње енергије и уштеде топлотне енергије. Повезати значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије. Упознати ученике са врстама грејања у кући/стану. Кроз разговор са ученицима и уз изношење различитих примера из живота, ученике упутити на правилно и безбедно коришћење уређаја за загревање и климатизацију простора у кући/стану, а све са циљем рационалне потрошње енергије. Посебно нагласити значај великих могућности коришћења обновљивих и алтернативних извора енергије за загревање стана/куће. За реализацију овог дела наставне теме користити мултимедију и разне узорке изолационих материјала. У другом делу ове области, ученике упознати са организацијом рада у пољопривредној производњи и најважнијим машинама и уређајима које су неопходне за нормално одвијање производње. Кроз разне илустрације модела или мултимедију, оспособити ученике да препознају основне процесе пољопривредне производње са посебним освртом на производњу хране. Савремена пољопривредна производња не би могла да се замисли без савремених машина и уређаја. Уз помоћ слика, мултимедије или макета ученицима треба представити најважније машине у пољопривреди са њиховим најбитнијим карактеристикама. Истакнути значај рециклаже материјала и заштите животне средине у грађевинарству и пољопривреди. Организовати активне методе рада и учења (рад у малим групама) при чему ће ученицима бити омогућено да разумеју успостављање везе између квалитета животне средине и квалитета свог живота. Могуће је организовати нпр. интерни конкурс за предлог пројекта/активности којим би ученици приказали да разумеју које активности подстичу одрживост (нпр. штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа) као и да ли повезују значај тих активности са својим будућим животом, животом заједнице као и животом будућих генерација.

Кроз практичан рад ученици стечена теоријска знања претварају у функционална, развијајући алгоритамски начин размишљања од идеје до реализације. Њихов стваралачки рад треба да се заснива на изради модела грађевинске или пољопривредне машине, уређаја или модела који користи обновљиве изворе енергије, уз обавезну примену мера заштите на раду. Препоручени број часова је 20.

Конструкторско моделовање

У овом делу програма ученици реализују заједничке пројекте примењујући претходно стечена знања и вештине што даје простора за креативну слободу, индивидуализацију наставе и диференцијацију према способностима, полу и интересовањима ученика, могућностима школе и потребама животне средине. За остваривање исхода у овој области потребно је поступно уводити ученике у алгоритме конструкторског моделовања при изради сопственог пројекта, креирању планске документације (листа материјала, неопходан прибор и алат, редослед операција, процена трошкова) до извршавања радних операција, графичког представљања замисли и процене и вредновања. Ученике треба упознати са могућношћу да се сами опредељују за одређену активност у оквиру дате теме која се односи на израду модела разних машина и уређаја у грађевинарству, израду макете грађевинског објекта или стана на основу плана и предлог за његово уређење као и моделовање машина и уређаја у пољопривредној производњи. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ, израђују макету/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. Реализацијом својих пројеката откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, сазнавајући примену природних законитости у пракси. На тај начин ученици формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Уочавају како техника утиче позитивно на околину, а како се, понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење и развијање еколошке свести. У пројекат се може укључити и више ученика уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Ученици учествују у успостављању критеријума за вредновање, процењују свој рад и рад других и предлажу унапређење постојеће макете/модела. На избор активности, може утицати и опремљеност

кабинета алатом и материјалом. У свим сегментима наставе у овој области, код ученика треба развијати предузетнички дух. Препоручени број часова је 20.

Седми разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- повеже развој машина и њихов допринос подизању квалитета живота и рада;
- повеже ергономију са здрављем и комфором људи при употреби техничких средстава;
- анализира да ли је коришћење одређене познате технике и технологије у складу са очувањем животне средине;
- истражи могућности смањења трошкова енергије у домаћинству;
- повеже занимања у области производних техника и технологија са сопственим интересовањем;
- разликује врсте транспортних машина;
- повеже подсистеме код возила друмског саобраћаја са њиховом улогом;
- провери техничку исправност бицикла;
- демонстрира поступке одржавања бицикла или мопеда;
- самостално црта скицом и техничким цртежом предмете користећи ортогонално и просторно приказивање;
- користи CAD технологију за креирање техничке документације;
- образложи предности употребе 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета;
- управља моделима користећи рачунар;
- објасни улогу основних компоненти рачунара, таблета, паметних телефона и осталих савремених ИКТ уређаја;
- објасни улогу и значај вештачке интелигенције и примену у свакодневном животу;
- аргументује значај рационалног коришћења расположивих ресурса на Земљи;
- идентификује материјале који се користе у машинству и на основу њихових својстава процењује могућност примене;
- користи прибор за мерење у машинству водећи рачуна о прецизности мерења;
- врши операције обраде материјала који се користе у машинству, помоћу одговарајућих алата, прибора и машина и примени одговарајуће мере заштите на раду;
- објасни улогу одређених елемената машина и механизма на једноставном примеру;
- образложи значај примене савремених машина у машинској индустрији и предности роботизације производних процеса;
- објасни основе конструкције робота;
- класификује погонске машине – моторе и повеже их са њиховом применом;
- самостално/тимски истражи и реши задати проблем у оквиру пројекта;
- изради производ у складу са принципима безбедности на раду;
- тимски представи идеју, поступак израде и производ;
- креира рекламу за израђен производ;
- врши е-кореспонденцију у складу са правилима и препорукама са циљем унапређења продаје;
- процењује свој рад и рад других на основу постављених критеријума (прецизност, педантност и сл.).

Садржај програма

Р. бр.	Стандарди	број	број часова
--------	-----------	------	-------------

наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	часова по теми	обrade	осталих типова
1.	Животно и радно окружење	6	6	0
2.	Саобраћај	6	4	2
3.	Техничка и дигитална писменост	18	7	11
4.	Ресурси и производња	20	15	5
5.	Конструкторско моделовање	22	2	20
укупно:		72	34	38

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Конструкторско моделовање: Употреба електронске кореспонденције са циљем унапређења производа.	ТиТ; ИиР	4

Начин реализације

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА Ученици у седмом разред долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у претходним разредима, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја и учествовања у саобраћају. На томе треба градити даље стицање знања, овладавање вештинама водећи рачуна да су изузетно важни исходи овог предмета формирање правилних ставова према техници и технологији где је човек лично одговоран за њихову употребу и злоупотребу, као и за заштиту животне средине. Реализацијом вежби ученици откривају и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме, упознају примену природних законитости у пракси, формирају свест о томе како се применом технике и технологије мења свет у коме живе. Они уочавају како на околину техника утиче позитивно, а како понекад нарушава природни склад и како се могу смањити штетни утицаји на природно окружење чиме развијају свест о потреби, значају и начинима заштите животне средине.

Животно и радно окружење

Да би се достигли исходи за ову област, потребно је повезивати садржаје осталих области са примерима са којима се ученици готово свакодневно срећу, стимулирати их да препознају утицај технологије на живот и рад у свом окружењу као и да стекну знања о томе како су људи до сада решавали проблеме у борби за преживљавање. Појам и улогу машина и механизма и њихово коришћење у окружењу треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије. Потребно је упутити ученике да проналазе и откривају предности и противречности убрзаног развоја технологије методом истраживачког рада у групама. Посебну пажњу треба обратити утицају технологије на животну средину, а нарочито на експлоатацију сировина, загађење ваздуха производњу токсичних отпада и њихов утицај на климатске промене. Препорука је да се што више користе мултимедијални материјали, како готови, тако и они које су ученици сами урадили. На животну средину веома утиче и енергетска ефикасност. Да би ученици што лакше усвојили појам уштеде енергије, потребно је упутити их да на примеру свог домаћинства истраже колика је потрошња енергије, који су највећи потрошачи и шта би било најбоље учинити да би се потрошња смањила. Ово је потребно остварити задајући ученицима да прикупе и обраде податке о потрошњи појединих доступних уређаја и укупној количини потрошене енергије на месечном нивоу. У зависности од средине, може се истраживати и потрошња горива (грејање, самостални превоз, пољопривредне машине) и

могућности уштеде. У оквиру активности у којима користе машине и алате ученици су готово свакодневно изложени утицају дизајна на конфорно и безбедно руковање машинама и уређајима. Без дубљег задирања у појам ергономије објаснити ученицима како је добар дизајн предуслов за квалитетнији и безбеднији рад, као и на који начин се треба прилагодити (став, правилно држање, безбедна растојања од машина, екрана) ради постизања комфора и очувања здравља. Препоручени број часова је 6.

Саобраћај

Област која се односи на саобраћај се реализује у континуитету као важна компонента саобраћајног васпитања. На почетку реализације ове области подсетити ученике да су у претходним разредима учили о саобраћајним системима, намени, функционисању и организацији саобраћаја у оквиру саобраћајних објеката, као и о правилима и прописима за регулисање друмског саобраћаја која се, пре свега, односе на пешаке и бициклисте као учеснике у саобраћају. Посебно нагласити да је тежиште исхода у претходна два разреда било на безбедном понашању и преузимању личне одговорности ученика за понашање у саобраћају. У седмом разреду тежиште је на саобраћајним средствима која се користе и њиховим најважнијим подсистемима (погонски, преносни, управљачки и кочиони). У складу са исходима ову област треба реализовати у два корака. У првом кораку фокус је на основним деловима саобраћајних средстава и њиховим најважнијим подсистемима друмског саобраћаја са безбедносног аспекта. Други део треба реализовати у области Ресурси и производња са аспекта елемената машина и механизма (елементи за пренос снаге и кретања, елементи за везу, специјални елементи) и са енергетског аспекта (погонске машине и мотори). Уз помоћ мултимедије упознати ученике са машинама и њиховим главним карактеристикама спољашњег (бицикли, мопеди/ мотоцикли, аутомобили, камиони, аутобуси, возови, бродови, авиони) и унутрашњег транспорта (дизалице, виљушкар, транспортери, лифтови). При реализацији ових садржаја посебно назначити наведене подсистеме код бицикла, мопеда и аутомобила. Оспособити ученике да самостално провере и подесе техничку исправност бицикла (упављачки, преносни и кочиони систем, пнеуматике, висину седишта, осветљење и др.) и демонстрирају поступке одржавања бицикла или мопеда. За остваривање ових исхода користити школски бицикл и постер мопеда. Препоручени број часова је 6.

Техничка и дигитална писменост

Ова област се ослања на усвојена знања ученика из техничког цртања у претходним разредима. Потребно је упознати и оспособити ученике за ортогонално и просторно представљање предмета и коришћење рачунарских апликација за CAD. У оквиру апликације ученици најпре креирају модел користећи 2D приказ на основу података које читају са техничког цртежа. Коришћењем 3D модела ученици активирају основне технике дизајна са циљем самосталног креирања техничког цртежа у складу са стандардима. Креирати вежбу у оквиру које ученици анализирају елемент сложеније геометрије, израђују модел користећи CAD и рендерују га. Ученике треба упознати са наменом основних електронских компоненти рачунара и осталих ИКТ уређаја. Уколико временски оквир дозвољава, ученике упознати и са начином функционисања појединих компоненти, али на елементарном нивоу препоручено коришћењем рачунарских симулација и анимација. Код ученика треба развити свест о значају коришћења рачунарске технике у апаратима, уређајима и производним процесима и објаснити појам и улогу интерфејса у управљању и контроли. Уколико школа поседује одговарајућу опрему, реализовати вежбе у којима ће ученици управљати моделом користећи рачунар и интерфејс, у супротном исту активност реализујте коришћењем рачунарских симулација. Препоручен број часова за реализацију ове области је 18.

Ресурси и производња

Упознати ученике са значајем рационалног коришћења ресурса и принципима очувања животне средине. Уколико има могућности, организовати посету установи или погону чија је делатност директно или индиректно везана за наведене принципе. Поставити ученицима задатак за самосталан рад у оквиру кога ће у свом домаћинству истражити у којој мери и на који начин се они остварују. Уз практичне примере и реалне моделе навести ученике да закључе који се материјали најчешће користе у машинству и због којих њихових својстава. Демонстрирати правилно коришћење прибора за мерење и контролу у машинству и реализовати практичне вежбе са истима. Објаснити улогу елемената машина и механизма и демонстрирати њихов рад на моделу или

путем рачунарске симулације. Потребно је увести ученике у карактеристике обраде материјала који се користе у машинству, практично демонстрирати операције и реализовати једноставну вежбу водећи рачуна о безбедности ученика. Илустровати савремене технологије обраде материјала и по могућности организовати посету производном погону који их користи. Упознати ученике са савременим производним машинама у машинској индустрији и значајем њихове примене у појединачној и серијској производњи. Увести појам роботике и објаснити њен значај у савременој индустрији. Уколико постоји могућност, демонстрирати рад школског робота или користити рачунарску симулацију. Упознати ученике са основама конструкције робота и улогом појединих делова. Роботику повезати са наставним садржајима као што су информатичка технологија, машине и механизми, енергетика и технологија обраде материјала. Реализацију ових садржаја урадити уз корелацију са наставом Информатике и рачунарства. Ученицима представити класификацију погонских машина – мотора и илустровати њихову примену на практичним примерима из учениковог окружења. Препоручен број часова за реализацију ове области је 20.

Конструкторско моделовање

У овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине. Садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања. Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању посебно у приступу развоја техничког стваралаштва – од идеје до реализације. Ова тема се односи на израду модела разних машина и уређаја који су засновани на основним елементима и принципима рада машина и механизма (елементима за везу, за пренос снаге и кретања, специјални елементи). То се односи на моделовање производних машина, саобраћајних средстава, транспортних машина и уређаја, претварача енергије и др. Један од аспекта употребе рачунара и периферних уређаја је и у функцији управљања техничким системима и процесима (интерфејс – систем веза са рачунаром) и конструкцијом робота. Реализацију ових садржаја урадити уз корелацију са наставом Информатике и рачунарства. Пошто се ученици слободно опредељују за одређену активност у оквиру дате теме, један од корака ка дефинисању свога пројекта је проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ и адекватну литературу. Исто тако, мора се водити рачуна о принципу економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина, примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. У пројекат се може укључити и више ученика (тимски рад) уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. У сврху боље координације чланова тима треба упутити ученике на употребу електронске кореспонденције са циљем унапређења рада на реализацији пројекта. Избор модула активности прилагодити постојећим условима рада тј. опремљености кабинета за технику и технологију алатима и материјалом. Приликом израде техничке документације изабраног модела, ручно или уз помоћ рачунарских апликација, примењивати научено: просторно приказивање предмета, ортогонално пројектовање као и специфичности техничког цртања у области машинства. Треба настојати да се остварује континуитет информатичке писмености с циљем да ученици науче да користе рачунар за цртање и израду презентација. По завршетку радова треба организовати представљање идеје од које се пошло, поступака израде и готовог производа. У овој етапи се врши и процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.). На основу утрошеног материјала, енергије и рада реализатори (појединац или тим) треба да искажу оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела. У складу са предузетничким аспектима, реализатори треба да израде и одговарајуће материјале за рекламе за израђени производ. Препоручен број часова за реализацију ове области је

Осми разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу;

- анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи;
- образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству;
- повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;
- упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним;
- разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима;
- користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;
- класификује компоненте ИКТ уређаја према намени;
- процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ;
- црта електричне шеме правилно користећи симболе;
- користи софтвере за симулацију рада електричних кола;
- састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;
- објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије;
- анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије;
- разликује елементе кућне електричне инсталације;
- повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми;
- користи мултиметар;
- анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом;
- класификује електронске компоненте на основу намене;
- аргументује значај рециклаже електронских компоненти;
- самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат;
- креира документацију, развије и представи бизнис план производа;
- састави производ према осмишљеном решењу; – састави и управља једноставним школским роботом уз примену вештачке интелигенције;
- представи решење готовог производа/модела;
- процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Животно и радно окружење		6	4	2
2.	Саобраћај		6	3	3
3.	Техничка и дигитална писменост		18	3	15
4.	Ресурси и производња		20	9	11
5.	Конструкторско моделовање		18	2	16
укупно:			68	21	47

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми

1.	Ресурси и производња: Рециклажа електронских компоненти.	ТиТ; Географија	4
----	--	-----------------	---

Начин реализације ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Ученици у осмом разреду долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у предходним разредима, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја.

Животно и радно окружење

У области Животно и радно окружење обрађују се садржаји првенствено везани за електротехнику, рачунарство и мехатронику. Уз помоћ различитих медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати развој ових грана технике као и њихову међусобну повезаност. Путем примера навести ученике да анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Указати на доприносе српских научника у развоју електротехнике и телекомуникација. Правилну употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије, са посебним акцентом на уштеду енергије. Објаснити разреде енергетске ефикасности електричних уређаја на основу којих ученик може извршити поређење електричних уређаја према ефикасности. Навести значај примене енергетски ефикасних уређаја са аспекта екологије и економије. Посебно анализирати могуће опасности које се могу десити приликом коришћења електричних апарата и уређаја и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за њихово коришћење. Навести поступке деловања приликом струјног удара. За избор наставка школовања и будућег занимања потребно је навести ученицима значај занимања из области електротехнике са примерима из свог животног окружења. Препоручени број часова за реализацију ове области је 6.

Саобраћај

Преглед карактеристика класичних саобраћајних средстава треба заокружити електронским подсистемима, као и конструкцијама и функцијама средстава на електрични погон и хибридни возила. Препоручује се да ученици самостално, путем доступних извора знања, истраже предности и недостатке возила на електрични и хибридни погон и упореде их са конвенционалним возилима. У ову сврху могуће је користити различите наставне методе (методу пројектне наставе, проблемску, истраживачки рад). Путем мултимедија приказати електрични и електронски систем код саобраћајних средстава (путничка возила, мопеди). Елементе система (уређаје за производњу и акумулацију електричне енергије, електропокретач, уређај за паљење радне смеше, уређаје за сигнализацију) повезати са претходним знањем ученика о погонским машинама (моторима). Посебно обратити пажњу на намену електронских уређаја (електронско убризгавање, сензори за кретање.) Осврнути се и на потребу исправности ових уређаја за безбедно учествовање у саобраћају. Преношење података на даљину чини посебан сегмент саобраћаја. Потребно је ученицима приближити телекомуникациону технологију и указати на убрзани развој телекомуникационих система и њихов утицај на живот. У овом сегменту обрадити пренос информација путем аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа. Према могућностима и опреми, у овом делу искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp). Препоручени број часова за реализацију ове области је 6.

Техничка и дигитална писменост

Упознати ученике са основним симболима и ознакама које се користе у електричним шемама и оспособити их за њихово цртање. Приликом реализације ове активности користити једноставне шеме. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола примереним узрасту и предзнањима ученика. Креирати вежбу

у оквиру које ученици цртају електричну шему и користе рачунарску симулацију за приказ њеног функционисања. Уколико материјално-техничке могућности дозвољавају, ученици потом састављају електричну шему на радном столу и демонстрирају њен рад. Можете користити аналогне и дигиталне компоненте. Осмислити вежбе у којима ће ученици саставити и управљати електромеханичким моделима користећи ИКТ и интерфејс. Сложеност модела прилагодити условима и опреми са којом школа располаже. Комбиновати знања и вештине из програмирања која ученици поседују са појашњењем функција и начина рада појединих елемената модела. Уколико ученици раде са различитим моделима предвидети време за представљање појединачних решења у одељењу. У најкраћим цртама упознати ученике са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (Internet of Things – интернет ствари). Оспособити ученике да правилно читају и тумаче карактеристике компоненти ИКТ уређаја. Демонстрирати њихов изглед и рад у складу са условима у школи. Осмислити активности у којима ученици самостално или групно учествују са циљем истраживања карактеристика нпр. рачунарских компоненти потребних за реализацију одређеног захтева/посла (играње одређене игре, рад са одређеним софтвером и сл.). У оквиру ове активности предвидети коришћење интернета и креирање/обликовање спецификације опреме од стране ученика поштујући основе пословне комуникације и е-кореспонденције. Препоручен број часова за реализацију ове области је 18.

Ресурси и производња

На почетку изучавања ове области упознати ученике, на информативном нивоу, са електроенергетским системом наше земље. Шта га чини, које су потребе за електричном енергијом, а који потенцијали за производњу којима располажемо. Производњу, трансформацију и пренос електричне енергије објаснити уз помоћ мултимедије. У најкраћим цртама објаснити хидроелектране, термоелектране и нуклеарне електране, значај трансформисања електричне енергије у трансформаторским станицама, као и пренос електричне енергије далеководима и нисконапонском електричном мрежом, од произвођача до потрошача. Садржаје у овој области, који су директно везани за живот и дело нашег научника Николе Тесле, увек посебно истаћи и нагласити. Када је у питању производња електричне енергије, део садржаја посветити обновљивим изворима електричне енергије. Ту се пре свега мисли на: соларне електране, ветроелектране (аероелектране), геотермалне електране, електране на биомасу, мини хидроелектране и постројења за сагоревање комуналног отпада. Ове садржаје реализовати уз помоћ одговарајуће мултимедије. Са ученицима анализирати значај и предности производње и коришћења обновљивих извора електричне енергија са аспекта заштите животне средине. Уз помоћ узорака електроинсталационог материјала, као очигледног наставног средства, или цртежа и мултимедије, објаснити ученицима својства и примену електроинсталационог материјала (проводници, изолатори, инсталационе цеви и кутије, сијалична грла и сијалице, прекидачи, утичнице, утикачи, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат). Уз помоћ одговарајућих шема и узорака склопљених струјних кола, објаснити ученицима, основна струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло прикључнице са уземљењем, сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем). Тражити од ученика да у свесци нацртају шеме поменутих струјних кола. Објаснити ученицима упрошћену шему и главне карактеристике трофазне електричне инсталације. При објашњавању користити електричну шему трофазне струје приказану на основи једног мањег стана. Упознавање електроинсталационог материјала и прибора најефикасније се може остварити применом у различитим конструкцијама струјних кола. На основу стечених теоријских знања ученици, уз помоћ наставника, практично састављају струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем...). Спајање елемената струјних кола вршити уз помоћ пинова на монтажним испитним плочама или лемљењем. Уколико се определите за лемљење, ученицима демонстрирати правилну и безбедну употребу електричне лемилнице. Водити рачуна да се симулација струјних кола ради само са напонима до 24 V. Искористити практичан рад ученика за демонстрацију рада универзалним мерним инструментом (мултиметром). При практичном раду ученици треба да користе мултиметар за мерење електричних величина. У овом делу области може се са ученицима урадити симулација струјних кола уз помоћ бесплатних рачунарских програма намењених за ту сврху. У најкраћим цртама упознати ученике са електричним машинама једносмерне и наизменичне струје, врстама и главним деловима. Излагање поткрепити моделима електромотора. Упознавање ученика са електротехничким апаратима и уређајима у домаћинству урадити уз помоћ мултимедије, слика или модела (пресека појединих кућних апарата и уређаја). Објаснити главне делове,

принцип рада и начин одржавања најкоришћенијих електротермичких (решо, штедњак, пегла, грејалице, бојлер ...), електромеханички (усисивач, миксер, соковник, фрижидер, замрзивач, клима уређај ...) и комбинованих апарата и уређаја (фен за косу, ТА пећ, машина за прање веша, машина за прање судова ...). Овај део наставне области се може искористити за израду мултимедијалне презентације, тако што ће сваки ученик на истој приказати и презентовати по један уређај у домаћинству. У оквиру електронике, кроз примере практичне примене, упознати ученике са основама на којима се заснива рад дигиталне технологије. Уз практични приказ, упознати ученике са основним електронским елементима (отпорници, кондензатори, завојнице, диоде, транзистори, интегрисана кола ...). Најавити коришћење електронских елемената у оквиру практичног рада у следећој области Конструкторско моделовање. На крају ове области упознати ученике са могућношћу и значајем рециклаже електронских компоненти са еколошког и економског аспекта. Ову област реализовати у тесној корелацији са наставним садржајима физике, посебно са аспекта закона електротехнике на којима су засновани разни уређаји на електротермичком, електромеханичком дејству електричне струје. Препоручен број часова за реализацију ове области је 20.

Конструкторско моделовање

Ова област је сложенија јер се у њој по вертикали повезују садржаји како претходних разреда тако и осмог разреда. У овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине кроз моделовање електричних машина и уређаја. То је неопходно пошто се та знања и вештине појављују и у реализацији делова пројекта. У овом разреду треба заокружити целину о обновљивим изворима енергије. С обзиром да је у претходним разредима било речи о механичким и топлотним претварачима енергије у осмом разреду тежиште је на електричној енергији. Моделе који користе обновљиве изворе енергије ученици могу моделовати на различите начине. Један од начина је извођење огледа са електропанелима. У ту сврху довољно је радити на мањој плочи електропанела и помоћу мултиметара (универала) мерити промене у зависности од количине светла. У оквиру пројекта могуће је израдити модел ветрогенератора. Са интрефејсом ученици су се упознали на нивоу „црне кутије“ (black box). Практично приказати како функционише интерфејс да би, у каснијој фази, могли применити стечена знања на неком пројекту. Ученике треба упознати са основним деловима интрфејса: напајање, улази и излази. На исти начин упознати основне делове робота и саставити једноставан школски робот. С обзиром да је програм модуларног типа оставља се могућност да ученици изразе своје личне афинитете, способности, интересовања како би се определили за неке од понуђених могућности: израда модела електричних машина и уређаја, аутоматских система, робота, електронских склопова и модела који користе обновљиве изворе енергије. Садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања. Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању посебно у приступу развоја техничког стваралаштва – од идеје до реализације. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације производа/модела користећи ИКТ, израђују производ/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. У пројект се може укључити и више ученика (тимски рад) уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Када је пројекат реализован, ученици представљају резултате до којих су дошли. При томе треба омогућити да се самопроценом сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума развије размена ставова и мишљења. Да би унапредили процес рада на пројекту, треба подстицати употребу електронске кореспонденције. Исто тако треба реализовати активности које се односе на одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела приликом представљања производа/модела. Препоручен број часова за реализацију ове области је 18.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- Примени комплексе простих и општеприпремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању
- Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
- Упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст
- Разликује атлетске дисциплине
- Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу
- Схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој
- Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела
- Изводи елементе технике групног спорта, кошарке, одбојке, рукомета и фудбала технике
- Примени основна правила групног спорта
- Користи елементе кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри
- Примени основне елементе тактике у одбрани и нападу
- Учествује на унутар одељењским такмичењима
- Изводи низове вежби спојене у целину без проблема и за кратко време
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама

Обавезне физичке активности

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада

Пети разред

Исходи

- Користи елементе технике у игри
- Примењује основна правила рукомета у игри
- Учествује на унутародељењским такмичењима
- Објасни својим речима значај примењених вежби
- Процени ниво сопствене дневне активности
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње
- Одговорно се односи према објектима,справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортскорекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама
- Процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту
- Подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности
- Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље
- Разликује здраве и нездраве начине исхране
- Направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника
- Примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања
- Препознаје врсту повреде
- Правилно реагује у случају повреде
- Чува животну средину током вежбања

Садржај програма 54 часова 2 пута недељно +36- 1 час недељно +18- кумулативно

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	1.1.3. 1.1.4. 1.1.10 .1.2.4.1.1.6. 2.1.3	17	6	11
2.	Основе тимских и спортских игара Рукомет	1.1.1. 1.1.2..	16	9	7
3.	Спортска гимнастика	1.1.11.2.1.9.2.1. 17. 1.1.19.1.2.4.	19	9	10
4.	Активности по избору ученика	/	3	/	3
5.	Плес и ритмика	2.1.20.1.1.21, 1.1.22	4	3	1
6.	Здравствено васпитање	/	4	/	4

7.	Полигон	/	3	/	3
8.	Моторичка тестирања и мерења	/	4	/	4
9.	Пројектна настава • Прављење Снешка Белића)	/	2	/	2
укупно:			72	27	45
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ					
1.	Стони тенис		6	2	4
2.	Рукомет		3	1	3
3.	Одбојка		3	1	3
4.	Футсал		18	13	5
5.	Кошарка		4	1	3
Укупно:			36	18	18

1.	Међуодељенска такмичења Кошарка		4		4
2.	Међуодељенска такмичења Рукомет		4		4
3.	Међуодељенска такмичења Фудбал		6		6
4.	Међуодељенска такмичења у дчијим играма		4		4
укупно:			18		18

Начин реализације

Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад, 2 пута недељно + 1 час ОФА+ 18 часова кроз припреме за такмичења и утакмице.

Фонд часова : 72 (Физичко и здравствено васпитање) + 54 (Обавезне физичке активности)

Обавезне физичке активности се деле на : Обавезне физичке активности I (36) које се налазе у редовном распореду часова и обавезне физичке активности II (18) које се организују као међуодељењска такмичења.

Фонд часова:

- * Физичко и здравствено васпитање - Недељно 2 , Годишње 72
- * Обавезне физичке активности I - Недељно 1 , Годишње 36
- * Обавезне физичке активности II - Недељно ½ , Годишње 18

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
- избор рационалних облика и метода рада;

- избор вежби оптималне образовне вредности;
- функционална повезаност свих делова часа – унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.

Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизи- зита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- Примени комплексе простих и општеприпремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању
- Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
- Упоредује резултате тестирања са вредностима за свој узраст
- Разликује атлетске дисциплине
- Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу
- Схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој
- Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела
- Изводи елементе технике групног спорта, кошарке, одбојке, рукомета и фудбала технике
- Примени основна правила групног спорта
- Користи елементе кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри
- Примени основне елементе тактике у одбрани и нападу
- Учествоје на унутар одељењским такмичењима
- Изводи низове вежби спојене у целину без проблема и за кратко време
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према објектима,справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама

Обавезне физичке активности

Исходи

- Ученике треба оспособити да:
- Користи елементе технике у игри
- Примењује основна правила рукомета у игри
- Учествује на унутародељењским такмичењима
- Објасни својим речима значај примењених вежби
- Процени ниво сопствене дневне активности
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње
- Одговорно се односи према објектима,справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама
- Процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту
- Подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности
- Наведете примере утицаја физичког вежбања на здравље
- Разликује здраве и нездраве начине исхране
- Направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника
- Примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања
- Препознаје врсту повреде
- Правилно реагује у случају повреде
- Чува животну средину током вежбања

Садржај програма 54 часова 2 пута недељно +36- 1 час недељно +18- кумулативно

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	1.1.3. 1.1.4. 1.1.10 .1.2.4.1.1.6. 2.1.3	17	6	11
2.	Основе тимских и спортских игара Кошарка	2.1.1. 2.1.2.	16	9	7
3.	Спортска гимнастика	1.1.11.2.1.9.2.1 .17. 1.1.19.1.2.4.	19	9	10
4.	Рукомет	1.1.1 1.1.2	3	/	3
5.	Плес и ритмика	2.1.20.1.1.21, 1.1.22	4	3	1

6.	Здравствено васпитање	/	4	/	4
7.	Полигон	/	3	/	3
8.	Моторичка тестирања и мерења	/	4	/	4
9.	Пројектна настава • Прављење Снешка Белића)	/	2	/	2
укупно:			72	27	45
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ					
1.	Стони тенис		6	2	4
2.	Рукомет		3	1	3
3.	Одбојка		3	1	3
4.	Футсал		18	13	5
5.	Кошарка		4	1	3
Укупно:			36	18	18

1.	Међуодељенска такмичења Кошарка		6		6
2.	Међуодељенска такмичења Рукомет		6		6
3.	Међуодељенска такмичења Фудбал		6		6
4.	Међуодељенска такмичења Кошарка		6		6
укупно:			18		18

Начин реализације:

Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад, 2 пута недељно + 1 час ОФА+ **18 часова кроз припреме за такмичења и утакмице.**

Фонд часова : 72 (Физичко и здравствено васпитање) + 54 (Обавезне физичке активности)

Обавезне физичке активности се деле на : Обавезне физичке активности I (36) које се налазе у редовном распореду часова и обавезне физичке активности II (18) које се организују као међуодељењска такмичења.

Фонд часова: * Физичко и здравствено васпитање - Недељно 2 , Годишње 72
 * Обавезне физичке активности I - Недељно 1 , Годишње 36
 * Обавезне физичке активности II - Недељно ½ , Годишње 18

Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- оптимално коришћење расположивог простора, справа и

реквизита;

- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби оптималне образовне вредности;
- функционална повезаност свих делова часа – унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.

Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизита и динамику учења и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- Примени комплексе простих и опште припремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању
- Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
- Упоредити резултате тестирања са вредностима за свој узраст
 - Разликује атлетске дисциплине
 - Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу
- Схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој
- Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела
- Изводи елементе технике групног спорта, кошарке, одбојке, рукомета и фудбала технике
- Примени основна правила групног спорта
- Користи елементе кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри
- Примени основне елементе тактике у одбрани и нападу
- Учествује на унутар одељењским такмичењима
- Изводи низове вежби спојене у целину без проблема и за кратко време
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
 - Препозна могуће последице недовољне физичке активности
 - Правилно се понаша на вежбаљима као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама

Садржај програма 108 часова 3 пута недељно

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	1.1.3. 1.1.4. 1.1.10 .1.2.4. 1.1.6. 2.1.3	14	6	8
2.	Одбојка	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	18	8	10
3.	Кошарка	2.1.1. 2.1.2.	12	3	9
4.	Рукомет	1.1.1. 1.1.2.	12	3	9
5.	Футсал	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	12	6	6
6.	Спортска гимнастика	1.1.11. 2.1.9. 2.1.17. 1.1.19. 1.2.4.	16	6	10
7.	Плес и ритмика	2.1.20. 1.1.21, 1.1.22	8	3	5
8.	Полигон	/	6	/	6
9.	Моторичка тестирања и мерења	/	8	/	8
10.	Пројектна настава • Прављење Снешка Белића)	/	2		2
укупно:			108	35	73

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Снешка Белића	Физичко васпитање	2

Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад, 3 пута недељно. Предмет се реализује кроз следеће облике наставе:

- теоријска настава (до 5 часова);
- практична настава (103–108 часова).

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и рекви- зита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- Примени комплексе простих и опште припремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању
- Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
- Упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст
- Разликује атлетске дисциплине
- Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу
- Схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој
- Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела
- Изводи елементе технике групног спорта, кошарке, одбојке, рукомета и фудбала технике
- Примени основна правила групног спорта
- Користи елементе кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри
- Примени основне елементе тактике у одбрани и нападу
- Учествује на унутар одељењским такмичењима
- Изводи низове вежби спојене у целину без проблема и за кратко време
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према објектима,справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама

Садржај програма 102 часова 3 пута недељно

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	1.1.3. 1.1.4. 1.1.10 .1.2.4. 1.1.6. 2.1.3	12	4	8
2.	Основе тимских и спортских игара Одбојка	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	10	4	6
3.	Кошарка	2.1.1. 2.1.2.	10	3	7
4.	Рукомет	1.1.1. 1.1.2.	10	3	7
5.	Футсал	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	12	4	8

6.	Спортска гимнастика	1.1.11. 2.1.9. 2.1.17. 1.1.19. 1.2.4.	12	4	8
7.	Активности по избору ученика	/	12	/	12
8.	Плес и ритмика	2.1.20. 1.1.21, 1.1.22	8	3	5
9.	Полигон	/	6	/	6
10.	Моторичка тестирања и мерења	/	8	/	8
11.	Пројектна настава • Прављење Снешка Белића)	/	2		2
укупно:			102	25	77

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
2.	Снешка Белића	Физичко васпитање	2

Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад, 3 пута недељно. Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;

- избор рационалних облика и метода рада;
- избор вежби оптималне образовне вредности;
- функционална повезаност свих делова часа – унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.

Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и реквизи- зита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичних облика рада треба да буде у функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
V-VIII РАЗРЕД**

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ Развој одговорности за заједничка постигнућа који подстиче развијање критичког односа према другима
Развој тимског духа и оснаживање породице. Упознавање са интересовањима и хобијима других ученика и међусобно боље упознавање. Усвајање и коришћење вокабулара везаног за интересовања, школу, породицу, годишња доба, прехранбене навике и одевање.

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- Бити у стању да активно учествује у тимском раду
- Користити усвојен вокабулар
- Бити упознат са интересовањима и хобијима других ученика
- Моћи да представи себе и своју породицу
- Моћи да именује дане у недељи, годишња доба и месеце.
- Моћи да изрази допадање и непопадање
- Моћи да именује одевне предмете
- Бити у стању да води кратки разговор на тему школе и школских активности

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Први контакти	ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	8	4	4
2.	Моја породица	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	8	4	4
3.	Школа	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	8	4	4
4.	Годишња доба	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	7	3	4
5.	Ја и моји пријатељи	ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21.	6	2	4

		ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.			
6.	Мој дом	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	7	4	3
7.	Јело и пиће	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	10	4	6
8.	Одећа	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1.	5	2	3
9.	Овде ја живим	ДСТ.1.1.1. ДСТ.1.1.6. ДСТ.1.1.10. ДСТ.1.1.21. ДСТ.1.2.1. ДСТ.1.3.2.	7	4	3
укупно:			72	31	41

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Ich und meine Familie	Немачки језик	4

Начин реализације Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалогска метода, дискусија и метода демонстрације. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Шести разред

Исходи

Ученици ће: Ученици ће:

- Моћи да опишу своју школу;
- Моћи да опишу школу у Немачкој;
- Затраже и дају две до три информације о својој школи и школи у Немачкој;
- Употребе придеве, редне бројеве и да користе презент.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	Број часова по теми	Број часова	
				обраду	остале типове часова
1.	Wieder in der Schule	ДСТ1.1.5. ДСТ1.1.9. ДСТ1.1.12. ДСТ1.2.2. ДСТ1.3.1.	9	3	6
2.	Ich und meine Freunde	ДСТ1.1.5. ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.14. ДСТ 1.2.2.	9	4	5
3.	Familie	ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.19. ДСТ 1.2.2.	7	4	3
4.	Familie		8	1	7
5.	Mein Zuhause	ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.7. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.1.	7	3	4
6.	Feste und Bräuche	ДСТ 1.1.9. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.1.	4	1	3
7.	Essen und Trinken	ДСТ 1.1.9. ДСТ 1.1.11. ДСТ 1.2.4.	9	4	5
8.	Kleidung	ДСТ 1.1.2. ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.7.	7	3	4
9.	Hier lebe ich	ДСТ 1.1.5. ДСТ 1.1.11. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.5.	8	3	5
10.	Hier lebe ich		4		4
УКУПНО:			72	26	46

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Meine Schule	Немачки језик, српски језик, грађанско в.	4

Начин реализације: Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:

Дијалогска метода, дискусија и метода демонстрације. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Седми разред

Исходи

- разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе;
- поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи јед- ноставнија језичка средства;
- размени једноставније информације личне природе;
- у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и дру- гима;
- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и зби- вања;
- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
- упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности ко- ристећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
- затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;
- разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;
- упути уобичајене молбе и захтеве;
- честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства;
- разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуација- ма из свакодневног живота;
- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и си- туације у садашњости;
- разуме једноставније текстове у којима се описују способно- сти и умећа;
- размени појединачне информације и/или неколико информа- ција у низу које се односе на радње у садашњости;
- опише радње, способности и умећа користећи неколико веза- них исказа;
- разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;
- размени појединачне информације и/или неколико информа- ција у низу о искуствима, догађајима и способностима у про- шлости;
- опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;
- опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.
- разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећа- ња, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;

- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;
- саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, пред- виђа;
- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једно- ставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одго- вори на њих;
- затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају пред- мета и бића у простору и правцу кретања;
- опише правац кретања и просторне односе једноставним, ве- заним исказима;
- разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;
- размени једноставније информације које се односе на дозво- ле, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;
- разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;
- формулише једноставније исказе који се односе на поседова- ње и припадност;
- пита и каже шта неко има/ нема и чије је нешто;
- разуме једноставније исказе који се односе на изражавање до- падања и недопадања и реагује на њих;
- изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;
- разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и ре- агује на њих;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
21.	Schule	ДСТ1.1.5. ДСТ1.1.9. ДСТ1.1.12. ДСТ1.2.2. ДСТ1.3.1	11	3	8
22.	Meine Freunde und ich	ДСТ1.1.5. ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.14. ДСТ 1.2.2.	10	4	6
23.	Wetter, Umwelt, Reisen	ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.19. ДСТ 1.2.2.	10	4	6
24.	Alltagsleben	ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.7. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.1	10	4	6
25.	Medien, Musik	ДСТ 1.1.2. ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.7	10	3	7
26.	Essen un Trinken	ДСТ 1.1.9. ДСТ 1.1.11.	9	4	5

		ДСТ 1.2.4.			
27.	Gesundheit, Ferien	ДСТ 1.1.5. ДСТ 1.1.11. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.5.	8	3	5
28.	Пројектна настава • Пројекат 1 Landeskunde-Salzbug- die Stadt der Musik		4		4
укупно:			72	25	47

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Landeskunde-Salzbug- die Stadt der Musik	Немачки језик	4

Начин реализације наставе

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалoшка метода, дискусија и метода демонстрације. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Осми разред

Исходи

- разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе;
- поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставнија језичка средства;
- размени једноставније информације личне природе;
- у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;
- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања;
- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
- упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
- затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;
- разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;
- упути уобичајене молбе и захтеве;
- честита, захвали и извини се користећи мање сложена језичка средства;

- разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- пружи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости;
- разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа;
- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости;
- опише радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа;
- разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;
- размени појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима, догађајима и способностима у прошлости;
- -описује у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;
- опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;
- разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;
- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;
- саопшти шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа;
- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осећањима и реагује на њих;
- изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговори на њих;
- затражи и разуме обавештења о оријентацији/положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања;
- опише правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима;
- разуме једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагује на њих;
- размени једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;
- разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;
- формулише питања и једноставније исказе који се односе на поседовање и припадање;
- разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих;
- изрази допадање и недопадање уз једноставније образложење;
- разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих;
- изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење;
- разуме једноставније исказе који се односе на количину, димензије и цене;
- размени информације у вези са количином, димензијама и ценама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Freundschaft	ДСТ 3.1.2. ДСТ 3.1.8. ДСТ3.1.15. ДСТ 3.1.22. ДСТ 3.2.2.	10	4	6

		ДСТ 3.3.9.			
2.	Unsere (digitale) Schule	ДСТ 3.1.2. ДСТ 3.1.9. ДСТ3.1.13. ДСТ 3.1.19	12	4	8
3.	Auf Klassenfahrt	ДСТ 3.1.3. ДСТ 3.1.6. ДСТ 3.1.17. ДСТ3.2.4. ДСТ 3.3.1.	16	4	12
4.	Bist du fit?	ДСТ3.1.16. ДСТ 3.1.23. ДСТ 3.1.8. ДСТ3.3.1.	13	3	10
5.	Meine Zukunft, meine Pläne	ДСТ3.1.2. ДСТ 3.1.6. ДСТ 3.1.20.	14	4	10
6.	Wer war Mileva Maric?	ДСТ 3.3.5. ДСТ 3.1.8.	1	1	
7.	Ende gut, alles gut	ДСТ 3.1.20. ДСТ 3.1.14. ДСТ 3.1.11. ДСТ 3.1.2. ДСТ 3.2.4.	2		2
укупно:			68	20	48

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Forumsbeitrag zum Thema: „Was ist für mich Freundschaft?“ Präsentation + Diskussion (Links) –wenig Text/passendes Bild oder Foto	Немачки језик	2
2.	Eigenen Blog auf Deutsch schreiben (Link)	Немачки језик, информатика	2

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Дијалoшка метода, дискусија и метода демонстрације. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

пети разред

Исходи

- Ученик ће бити у стању да:
- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права;
- препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
 - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;
- наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права;
- наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права;
 - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи;
 - препозна ситуације кршења својих права и права других;
- идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја
- поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва;
- исказе свој став о значају правила у функционисању заједнице;
 - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи;
- наводи начине демократског одлучивања;
 - препозна одговорност одраслих у заштити права деце;
 - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права;
 - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се
- обрати за помоћ
- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе;
 - идентификује проблеме у својој школи;
- прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике;
- осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте;
- активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној
- дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима,
- комуницира на неугрожавајући начин).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Људска права		8	4	4
2.	Демократско друштво		8	4	4
3.	Процеси у савременом свету		10	3	7
4.	Грађански активизам		10	10	0

укупно:	36	21	15
----------------	----	----	----

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Хуманитарна акција	Грађанско васпитање и верска настава	2
2,	Уређење школског дворишта	Грађанско васпитање и верска настава	2

Начин реализације

Већи број часова реализује се у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад.

Шести разред

Исходи

- Ученик ће бити у стању да :
- аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих ученика;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
- идентификује показатеље кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе;
- сврсисходно користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт;
- образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру;
- разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне;
- позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција;
- образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца;
- примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука;
- препознаје ситуације дигиталног насиља и зна како да реагује и коме да се обрати за помоћ;
- учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања; -учествује у спровођењу истраживања,
- прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака;
- презентује спроведено истраживање и добијене резултате;
- процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропу-сте и грешке;
- у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на
- конструктиван начин;
- учествује у доношењу правила рада групе и поштује их;
- проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.

Садржај програма

Р. бр.	стандарди	број	број часова
--------	-----------	------	-------------

наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ		часова по теми	обrade	осталих типова
1.	Људска права		8	7	1
2.	Демократско друштво		8	7	1
3.	Процеси у савременом свету		10	6	4
4.	Грађанско активизам		10	6	4
укупно:			36	26	10

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Хуманитарна акција	Грађанско васпитање и верска настава	2
2.	Истраживачки рад	Грађанско васпитање	2

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин

Методe рада

- текстуална – дијалoшка - демонстрaтивно-илустративна игровне активности - писани радови
- интерaктивна (кооперaтивна)

Облици рaдa

- фронтални – индивидуални - у пару - групни

Наставна средства

- рачунар/интернет - плакати- приручници

Седми разред

Ученици ће бити у стању да:

- наведе и опише основне карактеристике људских права;
- својим речима опише везу између права појединца и општег добра;
- дискутује о односу права и правде и о сукобу права;
- образложи личну одговорност у заштити свог здравља;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
- образложи сврху постојања политичких странака;
- аргументује потребу ограничења и контролу власти;
- наведе кораке од предлагања до усвајања закона;
- образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;
- препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска;
- препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;
- учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине;

- у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на
- конструктиван начин;
- проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Људска права		8	7	1
2.	Демократско друштво		7	6	1
3.	Процеси у савременом свету		8	5	3
4.	Грађански активизам		9	2	7
укупно:			36	24	12

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Хуманитарна акција	Грађанско васпитање и верска настава	2

Начин реализације

Методe рада

- текстуална – дијалoшка - демонстрaтивно-илустративна - игровне активности - писани радови
- интерaктивна (кооперaтивна)

Облици рaдa

- фронтални – индивидуални - у пару - групни

Наставна средства

- рачунар/интернет – плакати - приручници

Осми разред

Исходи

Ученик ће бити у стању да:

- изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не угрожава;
- образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права;
- наведе примере повезаности различитих култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног
- дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице;
- покаже интересовање за упознавање различитих култура;
- наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају;
- разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;

- уочава у рекламама, филмовима, књигама, изрекама, стриповима и другим продукцима културе на који начин се
- преносе родни обрасци;
- указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;
- дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу;
- наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову
- примену;
- препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве;
- наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником;
- наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;
- образложи значај слободе медија за развој демократије;
- у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим
- основама и критички их анализира;
- препозна механизме манипулације медија и утицај медија на сопствено мишљење и деловање;
- проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра и вреднује;
- препозна пример злоупотребе деце у медијима;
- у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на
- конструктиван начин;
- учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,
- учествује у избору садржаја и начина рада.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Љутдска права		7	5	2
2.	Демократско друштво		10	7	3
3.	Процеси у савременом свету		9	7	2
4.	Грађански активизам		8	2	6
укупно:			34	21	13

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Израда документарног филма	Грађанско васпитање и верска настава	8

Начин реализације

Већи број часова реализује се у радионичарском раду, где сваки појединац учествује износећи своје ставове, мишљења, предлоге и идеје, дискутује, учествује у избору идеја за реализацију; ученици раде тимски, у групним активностима, учествују у дебатама, презентују рад.

ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ: верске наставе је да посведочи садржај вере и духовно искуство Цркве, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности, чување и неговање сопственог верског и културног идентитета.

Задаци:

- Упознавање са религијама Старог света
- Разумевање Библије као Свете Књиге
- Подстицање и упознавање ученика са настанком света
- Разумевање значења Божијег Закона

Пети разред

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Религија и култура Старог света		3	2	1
3.	Откровење-свет Библије		4	2	1
4.	Стварање света и човека		7	4	3
5.	Старозаветна историја спасења		7	5	2
6.	Закон Божији		4	3	1
7.	Месијанска нада		8	6	2
8.	Пројектна настава: Пројекат 1 "Митологија и религија Старог света"				
укупно:			36	23	13

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми

1.	Пројекат 1 "Митологија и религија Старог света"	верска настава	
----	---	----------------	--

Начин реализације

Постављени циљеви и исходи постижу се уз помоћ дијалогско демонстративног рада као и индивидуално – фронталног, уз коришћење дидактичког материјала (помоћно средство у настави "Светосавско звонце") и Светог Писма за младе, као и доступних филмских материјала.

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- моћи да сагледају садржаје којима ће се бавити настава
- моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава
- моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе
- моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка
- моћи да пронађе одређени библијски одељак
- моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима
- моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Припрема света пред долазак Сина Божијег		6	3	3
3.	Увод у Нови Завет		6	3	3
4.	Богочовек-Исус Христос		17	12	5
5.	Црква Духа Светога		6	5	1
	Пројекат: Религије у оквиру Римског царства и долазак хришћанства У оквиру теме Увод у Нови Завет				
укупно:			36	24	12

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми

1.	Пројекат: Религије у оквиру Римског царства и долазак хришћанства У оквиру теме Увод у Нови Завет	верска настава	
----	---	----------------	--

Начин реализације Постављени циљеви и исходи постижу се уз помоћ дијалогско демонстративног рада као и индивидуално – фронталног, уз коришћење дидактичког материјала (помоћно средство у настави "Светосавско звонце") и Светог Писма за младе, као и доступних филмских материјала.

Седми разред

Исходи:

- Ученик упознаје начине јављања Бога људима
- Ученик се упознаје са Светим Тајнама Цркве
- Ученик се упознаје са културом и историјом Српске Цркве кроз културну баштину

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Богопознање		6	4	2
3.	Јединство Цркве Христове		6	4	2
4.	Светотајински живот Цркве		13	8	5
5.	Српска Црква кроз векове		10	5	5
6.	Пројектна настава: Израда пројеката посвећена Светим Тајнама Цркве у оквиру теме "Свете Тајне"; ученици по групама бирају Свету Тајну коју желе да презентују				

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Пројектна настава: Израда пројеката посвећена Светим Тајнама Цркве у оквиру теме "Свете Тајне"; ученици по групама бирају Свету Тајну коју желе да презентују	верска настава	

Начин реализације Како би се постигли постављени циљеви и исходи у настави ће се користити следеће наставне методе и облици рада: фронтални, индивидуални и групни облик наставе; методе- монолошка, дијалогска, дебата, читање, писање, илустративне методе, драмски елементи у настави. Настава се реализује кроз теоријску и практичну наставу.

Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;

У току реализације нагласак се више ставља на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Активности у виду посете храмовима и организована дружења са ученицима из других школа који похађају верску наставу, такође доприносе остваривању постављених исхода.

Наставна средства: визуелна, аудитивна (цртежи, слике, графикони, макете, филмови, тв емисије, видео клипови), текстуални материјали (уџбеници, приручници, дидактички листићи..), часопис „Светосавско звонце“ итд.

Осми разред

Исходи:

- Упознавање ученика са смислом Царства Божијег
- Ученици сагледавају значење иконичног смисла човековог постојања
- Ученици повезују значење личне и саборне молитве
- Ученици разумеју зашто је потребно живети у јединству са Богом

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	1	
2.	Човек је икона Божија		8	5	3
3.	Подвижничко-евхаристијски етос		8	5	3
4.	Литургија		8	5	3
5.	Царство Божије				5
укупно:			36	22	14

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Литургија		8
2.	Црквена архитектура		8

Начин реализације Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин: Од наставних метода примењиваће се дијалогско-монолошка форма, а од активности ученицима ће се кроз тумачење пригодних текстова приближавати смисао теме. Применом метода квиз питања, игара памћења и разрада тема кроз пројектну наставу (тимски рад) провераваће се до ког степена усвајања знања се дошло .

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ V-VIII РАЗРЕД

Цртање, сликање, вајање

Циљ учења предмета Цртање, сликање, вајање је да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената, цртања, сликања, вајања, графике, примењене уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја креативног мишљења као и позитивног односа према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Пети разред

Исходи:

Ученици ће

- Коришћењем различитих материјала обликовати препознатљиве тродимензионалне облике
- Различитим ликовним техникама комбиновати ритам, линије и облике
- Користити основне медије, материјале и технике

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		5	2	3
2.	Сликање		6	2	4
3.	Вајање		6	3	3
4.	Калиграфија		4	2	2
5.	Дизајн		5	2	3
6.	Обликовање природе		10	5	5
укупно:			36	16	20

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Обликовање природе	Ликовна култура Теничко-информатичко образовање биологија	10

Како би се постигли постављени циљеви настава ће се организовати на следећи начин:

Настава слободне активности Цртања, сликања, вајања треба да се одвија у једној пријатној и креативној атмосфери у којој сваки ученик треба да открије своја интересовања за уметност и развија своје посебне способности и љубав према уметности. На сваком часу обраде наставник кроз различите садржаје и задатке отвара ученицима нова поља за креативно изражавање и ствара услов за активност ученика који самостално одлучују на који ће начин реализовати задатак(бирају медиј, технику, садржај итд.). Ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у чину стварања. Наставник осмишљава задатке заједно са ученицима и усмерава их ка самосталном доласку до решења. Наставник ради на реализацији идеје појединачно са сваким учеником и развија његова посебна интересовања за одређену врсту визуелне уметности, медиј или технику. Упућује на разне изворе информација које могу бити од користи ученику да на најбољи могући начин развије и реализује своју идеју.

Шести разред

Исходи:

Ученици ће:

- Користити основне медије, материјале и технике
- Коришћењем различитих материјала обликовати препознатљиве дводимензионалне и тродимензионалне облике
- Разликовати и примењивати у раду термине и технике: линија, ритам, облик, текстура, валер, сенка
- Различитим ликовним техникама комбиновати ритам, линије и облике

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		4	2	2
2.	Сликање		6	3	3
3.	Обликовање		10	4	6
4.	Калиграфија		6	3	3
5.	Сценска уметност		10	5	5
укупно:			36	17	19

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Сценска уметност	Ликовна култура Теничко-информатичко образовање Историја Физичка култура	10

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви настава ће се организовати на следећи начин:

Настава слободне активности Цртања, сликања, вајања треба да се одвија у једној пријатној и креативној атмосфери у којој сваки ученик треба да открије своја интересовања за уметност и развија своје посебне способности и љубав према уметности. На сваком часу обраде наставник кроз различите садржаје и задатке отвара ученицима нова поља за креативно изражавање и ствара услов за активност ученика који самостално одлучују на који ће начин реализовати задатак (бирају медиј, технику, садржај итд.). Ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у чину стварања. Наставник осмишљава задатке заједно са

ученицима и усмерава их ка самосталном доласку до решења. Наставник ради на реализацији идеје појединачно са сваким учеником и развија његова посебна интересовања за одређену врсту визуелне уметности, медиј или технику. Упућује на разне изворе информација које могу бити од користи ученику да на најбољи могући начин развије и реализује своју идеју.

Седми разред

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		8	4	4
2.	Сликање		8	3	5
3.	Вајање		10	5	5
4.	Графика		10	5	5
укупно:			36	17	19

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Графика	Ликовна култура Теничко-информатичко образовање	10

Начин реализације Како би се постигли постављени циљеви настава ће се организовати на следећи начин:

Настава слободне активности Цртања, сликања, вајања треба да се одвија у једној пријатној и креативној атмосфери у којој сваки ученик треба да открије своја интересовања за уметност и развија своје посебне способности и љубав према уметности. На сваком часу обраде наставник кроз различите садржаје и задатке отвара ученицима нова поља за креативно изражавање и ствара услов за активност ученика који самостално одлучују на који ће начин реализовати задатак(бирају медиј, технику, садржај итд.). Ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у чину стварања. Наставник осмишљава задатке заједно са ученицима и усмерава их ка самосталном доласку до решења. Наставник ради на реализацији идеје појединачно са сваким учеником и развија његова посебна интересовања за одређену врсту визуелне уметности, медиј или технику. Упућује на разне изворе информација које могу бити од користи ученику да на најбољи могући начин развије и реализује своју идеју.

Осми разред

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		4	2	2
2.	Сликање		6	3	3
3.	Обликовање		4	2	2
4.	Графика		10	5	5
укупно:			34	12	12

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	„Плакат за школску представу“	Ликовна култура Теничко-информатичко образовање Историја	10

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви настава ће се организовати на следећи начин:

Настава слободне активности Цртања, сликања, вајања треба да се одвија у једној пријатној и креативној атмосфери у којој сваки ученик треба да открије своја интересовања за уметност и развија своје посебне способности и љубав према уметности. На сваком часу обраде наставник кроз различите садржаје и задатаке отвара ученицима нова поља за креативно изражавање и ствара услов за активност ученика који самостално одлучују на који ће начин реализовати задатак(бирају медиј, технику, садржај итд.). Ученици се третирају као одговорни, креативни, активни учесници у чину стварања. Наставник осмишљава задатке заједно са ученицима и усмерава их ка самосталном доласку до решења. Наставник ради на реализацији идеје појединачно са сваким учеником и развија његова посебна интересовања за одређену врсту визуелне уметности, медиј или технику. Упућује на разне изворе информација које могу бити од користи ученику да на најбољи могући начин развије и реализује своју идеју.

Хор и оркестар

Циљ наставе и учења *хора* и *оркестра* је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Пети разред

Исходи

Ученици ће:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом

- наведе изражајна средства музичке уметности
- опише улогу музике у свакодневном животу
- одреди врсту музичког инструмента у слушаним делима
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Слушање музике и основе музичке писмености		29	10	19
2.	Извођење музике певањем и свирањем		7	3	4
укупно:			36	13	23

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом
- наведе изражајна средства музичке уметности
- опише улогу музике у свакодневном животу
- одреди врсту музичког инструмента у слушаним делима
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Слушање музике и основе музичке писмености		29	10	19
2.	Извођење музике певањем и свирањем		7	3	4
укупно:			36	13	23

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом
- наведе изражајна средства музичке уметности
- опише улогу музике у свакодневном животу
- одреди врсту музичког инструмента у слушаним делима
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Слушање музике и основе музичке писмености		29	10	19
2.	Извођење музике певањем и свирањем		7	3	4
укупно:			36	13	23

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом
- наведе изражајна средства музичке уметности
- опише улогу музике у свакодневном животу
- одреди врсту музичког инструмента у слушаним делима
- изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи
- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Слушање музике и основе музичке писмености		27	9	18
2.	Извођење музике певањем и свирањем		7	3	4
укупно:			34	12	22

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Циљ

наставе изборног предмета свакодневни живот у прошлости јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да прошире знања из области опште културе, да се оспособе кроз упознавање са начином живота људи у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укоренености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту „другог“ да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Пети разред

Исходи

- разумевање појма свакодневни живот;
- разумевање појма прошлост;
- разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости;
- усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости;
- идентификовање актуелних дечјих игара (врсте и њихова функција);
- упознавање с дечјим играма у прошлости (врсте и њихова функција);
- идентификовање сличности и разлика између игара некад и сад;
- разумевање значаја игре у развоју појединца и друштва;
- упознавање са свакодневним животом људи у праисторији;
- упознавање са свакодневним животом народа Старог истока;
- упознавање са свакодневним животом старих Грка;
- упознавање са свакодневним животом старих Римљана;
- подстицање ученика на самостални истраживачки рад; развијање способности повезивања знања из различитих области;
- подстицање креативности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		3	2	1
2.	Игре у прошлости		4	2	2
3.	Свакодневни живот у праисторији и старом веку		29	20	9
укупно:			36	24	12

Пројектна настава

Р. бр.	Предмети	број
--------	----------	------

наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА		часова по теми
1.	Израда макета	Историја, ТиТ	2
2.	Лепота мита	Историја, српски језик и књижевност	2

Начин реализације

На часовима редовне наставе уз коришћење ИКТ.

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- разумевање појма свакодневни живот;
- разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости;
- усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости;
- упознавање са улогом и значајем грбова и застава;
- упознавање са улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа;
- упознавање са свакодневним животом у средњем веку;
- упознавање са свакодневним животом српског народа у средњем веку;
- подстицање ученика на самостални истраживачки рад;
- развијање способности повезивања знања из различитих области.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		2	1	1
2.	Грбови и заставе некад и сад		4	3	1
3.	Свакодневни живот у средњем веку		30	20	10
укупно:			36	24	12

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Мој грб	Историја, ликовна култура	2
2.	Здрава исхрана	Историја, географија	2

Начин реализације

На часовима редовне наставе уз коришћење ИКТ.

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- разумеју појам свакодневни живот
- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- усвоје и прошире знања о улози новца и банака у свакодневном животу људи некад и сад
- употпуне знања о историји српског новца
- стекну знања о свакодневном животу у новом веку
- стекну знања о свакодневном животу Срба у новом веку
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		2	1	1
2.	Новац и банке – некад и сад		4	2	2
3.	Свакодневни живот у Европи и свету од краја 15. до краја 19. века		30	20	10
укупно:			36	23	13

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Креирам новчаницу	Историја, ликовна култура	2
2.	Мода у 19 веку	Историја, ликовна култура, географија	2

Начин реализације

На часовима редовне наставе уз коришћење ИКТ и рад у малим групама.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- разумети појам свакодневни живот

- разумети значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвојити и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- усвојити и разумети основне елементе свакодневног живота у прошлости Србије, Европе и света са намером да се уоче њихови заједнички именитељи и препознају различитости које постоје у датом историјском контексту
- развити истраживачку радозналост
- развити способност повезивања знања из различитих области.
- Усвојити и проширити знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи
нџкад и сад

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		2	1	1
2.	Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад Септембар Октобар		10	8	2
3.	Свакодневни живот од краја 19. до краја 20. века		22	12	10
укупно:			34	21	13

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети	број часова по теми
1.	Моја фотографија	Историја, ТиТ	2
2.	Мода у 20 веку	Историја, географија	2

Начин реализације

На часовима редовне наставе уз коришћење ИКТ и рад у малим гр

ДОМАЋИНСТВО

Циљ: учења слободне наставне активности *Домаћинство* је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

- одговорно испуњавати обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству;
- преиспитати сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утицати на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика;
- користити рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања;
- учествовати у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази;
- анализирати карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства;
- правилно разврставати и одлагати отпад из домаћинства, припремати га и предавати на рециклажу;
- образложити на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству;
- правилно и безбедно користити уређаје за загревање и климатизацију простора;
- разликовати природне од вештачких тканина, правилно их употребљавати и одржавати;
- планирати буџет домаћинства и управљају њиме;
- користити ИКТ за комуникацију и онлајн куповину;
- планирати радну недељу, укључивати и усклађивати обавезе које имају као појединац и у заједници/ домаћинству;
- припремати и уређивати простор за ручавање и формирати културне навике приликом узимања хране;
- се правилно хранити, водиће рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;
- планирати дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства;
- примењивати основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и апаратима за припрему хране;
- истраживати и правити план набавке средстава за одржававање личне хигијене и чистоће домаћинства;
- процењивати значај и утицај информација и извора информација и повезивати их са сопственим искуством радирешавања различитих проблемских ситуација;
- комуницирати на конструктиван начин;
- процењивати значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот;
- осмишљавати и предузимати истраживање у решавању проблема, одговорно се односити према свом животу, животу других и животној средини;
- критички процењивати сопствени рад и рад сарадника у групи;
- сарађивати у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмисати толеранцију и равноправност у дијалогу.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савремено домаћинство и породица		4	2	2
2.	Култура становања		8	4	4
3.	Култура одевања		4	1	3

4.	Култура понашања		5	2	3
5.	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства		5	2	3
6.	Исхрана у домаћинству		10	5	5
укупно:			36	16	20

Начин реализације наставе домаћинства

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин кроз:

- примену ИКТ у настави
- истраживачки рад
- дебату
- ученичке радове
- вршњачку едукацију
- тематски дан
- групни рад и рад у пару
- израду паноя
- стручна предавања
- организоване посете различитим установама (музеј, водовод, хемијска и микробиолошка лабораторија)
- кулинарске радионице.

Циљ наставе домаћинства се рализује кроз низ међупредметних корелација. Програм учења се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени већ се ученици подстичу да користе што различитије информације и да имају према њима критички однос.

Циљ: учења слободне наставне активности Домаћинство је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

Осми разред

Исходи

Ученици ће:

- одговорно испуњавати обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству;
- преиспитати сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утицати на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика;
- користити рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавати потребе савремене културе становања;
- учествовати у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази;
- анализирати карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства;
- правилно разврставати и одлагати отпад из домаћинства, припремати га и предавати на рециклажу;
- образложити на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству;

- правилно и безбедно користити уређаје за загревање и климатизацију простора;
- разликовати природне од вештачких тканина, правилно их употребљавати и одржавати;
- планирати буџет домаћинства и управљају њиме;
- користити ИКТ за комуникацију и онлајн куповину;
- планирати радну недељу, укључиваће и усклађивати обавезе које имају као појединац и у заједници/ домаћинству;
- припремати и уређивати простор за ручавање и формирати културне навике приликом узимања хране;
- се правилно хранити, водиће рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;
- планирати дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства;
- примењивати основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и апаратима за припрему хране;
- истраживати и правити план набавке средстава за одржававање личне хигијене и чистоће домаћинства;
- процењивати значај и утицај информација и извора информација и повезивати их са сопственим искуством радирешавања различитих проблемских ситуација;
- комуницирати на конструктиван начин;
- процењивати значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот;
- осмишљавати и предузимати истраживање у решавању проблема, одговорно се односити према свом животу, животу других и животној средини;
- критички процењивати сопствени рад и рад сарадника у групи;
- сарађивати у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмисати толеранцију и равноправност у дијалогу.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Савремено домаћинство и породица		4	2	2
2.	Култура становања		8	4	4
3.	Култура одевања		4	1	3
4.	Култура понашања		5	2	3
5.	Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства		5	2	3
6.	Исхрана у домаћинству		8	4	4
укупно:			34	15	19

Начин реализације наставе домаћинства

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин кроз:

- примену ИКТ у настави
- истраживачки рад
- дебату
- ученичке радове
- вршњачку едукацију

- тематски дан
- групни рад и рад у пару
- израду паноа
- стручна предавања
- организоване посете различитим установама (музеј, водовод, хемијска и микробиолошка лабораторија)
- кулинарске радионице.

Циљ наставе домаћинства се рализује кроз низ међупредметних корелација. Програм учења се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени већ се ученици подстичу да користе што различитије информације и да имају према њима критички однос.

ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

Циљ: развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Пети разред

исходи

- развијање образовања за заштиту животне средине
- развијање вредности, ставова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
- развијање здравог односа према себи и другима
- примењивање рационалног коришћења природних ресурса
- стицање способност за уочавање формулисање, анализирање и решавање проблема
- развијање радозналости, активно учествовање и одговорност
- развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандради	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Положај и улога човека у природи		11	4	7
2.	Природна богатства и одрживо коришћење		6	3	3
3.	Извори и последице загађења животне средине		14	5	9
4.	Биодиверзитет биолошка разноврсност		5	2	3
укупно:			36	14	22

Шести разред

Исходи

Ученици ће:

- усвојити знања о животној средини и њеним елементима.
- препознавати и описивати појаве и промене у животној средини.
- стећи знања о појавама које угрожавају животну средину.
- формирати навике и развити одговоран однос према себи и животној средини.
- развити истраживачке и креативне способности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Одрживост, животна средина и утицај човека..		4	2	2
2.	Одговоран однос према одрживости животне средине..		11	3	8
3.	Одговоран однос према здрављу..		6	2	4
4.	Одговоран однос према животињама..		7	3	4
5.	Одговоран однос према разноврсности живог света..		8	2	6
укупно:			36	12	24

ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе обухватају:

- Прославу дана школе
- Прославу почетка школске године
- Прославу краја школске године
- Прославу краја основношколског образовања и васпитања
- Прославе школских и државних празника
- Приредбе
- Представе
- Изложбе
- Концерте
- Такмичења и смотре
- Посете установама културе

активност		време	реализатор(и)
Прослава Дана школе	<ul style="list-style-type: none"> • Приредбе и концерти • Спортска такмичења • Изложбе ликовних и литерарних радова ученика • Поводом јубилеја школа организује и друге видове прослава (свечане академије, издавање монографија и сл.) којима промовише успехе својих ученика 	15. мај	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна већа - Библиотекари - Руководство школе
Прослава почетка школске године	<ul style="list-style-type: none"> • Приредба за ученике првог разреда и њихове родитеље • Панои добродошлице за ђаке-прваке 	први дан школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће првог разреда - Стручно веће уметности
Прослава краја школске године	<ul style="list-style-type: none"> • Журке за ученике старијих разреда • Одељењске прославе за ученике млађих разреда • 	последњи наставни дан другог полугодишта	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент
Прослава краја основношколског образовања и васпитања	<ul style="list-style-type: none"> • Свечана додела диплома • Журка за ученике • Панои с успесима ученика 	по завршетку наставе за ученике 8. разреда	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће осмог разреда - Ученички парламент - Савет родитеља
Прослава школских и државних празника	<ul style="list-style-type: none"> • Журке за ученике старијих разреда • Одељењске прославе за ученике млађих разреда • Маскенбал/дан изузетака и др. (у организацији ученичког парламента) • Посете установама које организују тематске представе или прославе за ученике 	Нова година	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент
	<ul style="list-style-type: none"> • Свечана академија • Изложбе ликовних радова • Часови одељењске заједнице посвећени светом сави 	Школска слава-Свети Сава	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће уметности - Стручно веће језика и књижевности

			- Стручно веће друштвених наука - Библиотекари - Руководство школе
	<ul style="list-style-type: none"> • Часови одељењске заједнице посвећени догађајима и личностима којима је празник посвећен 	Државни празници и значајни датуми (по календару)	- Стручно веће друштвених наука, - Одељењске старешине
Приредбе, представе, изложбе и концерти	<ul style="list-style-type: none"> • Активности тематски везане за прославу одређених празника • Активности у складу с израженим интересовањима ученика • Активности у сврху промоције ученичких постигнућа (наставних и ваннаставних) 	током школске године	- Стручно веће разредне наставе - Стручно веће уметности и др.
Такмичења и смотре	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација ваншколских такмичења и конкурса • Квиз библиотеке „паметна глава“ • Смотре/такмичења у ваннаставним и ваншколским постигнућима ученика у сврху промоције позитивних вредности и модела понашања 	током школске године	- Библиотекари (уз сарадњу предметних наставника)
Посете установама културе	<ul style="list-style-type: none"> • Посете позоришту • Посете биоскопу • Посете музејима и изложбама 	током школске године	- Одељењска већа

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

активност		време	реализатор(и)
Школски турнири	<ul style="list-style-type: none"> • Турнир у малом фудбалу • Турнир у одбојци • Турнир у кошарци • Турнир у „између две ватре“ • Утакмица победничке и екипе родитеља 	током школске године	- Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља
Промоција спорта, такмичења и фер-плеја	<ul style="list-style-type: none"> • Израда паноа о актуелним спортским такмичењима (Олимпијске игре, светска/европска првенства) с информацијама, рекордима, сликама... • Израда паноа о појединим спортовима • Израда паноа о спортистима изузетних квалитета 	у складу с актуелним догађајима	- Јовановић Зоран - Ученички парламент - Спортске секције
Игре на снегу	<ul style="list-style-type: none"> • Прављење Снешка Белића • Грудвање на дистанци • Фудбал на снегу 	децембар-јануар (када има снега)	- Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе
Превенција деформитета	<ul style="list-style-type: none"> • Предавање за ученике • Израда паноа о деформитетима тела и последицама физичке неактивности 	прво тромесечје	- Стручно веће физичког васпитања - Школски лекар

	<ul style="list-style-type: none"> • Предавања/панои с упутствима за правилно вежбање • Корективна гимнастика за ученике у продуженом боравку 		- Савет родитеља
Недеља школског спорта	<ul style="list-style-type: none"> • Спортска такмичења (мали фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, између две ватре...) • „Игре без граница“ • Утакмице ученика и родитеља, ученика и наставника • Крос РТС-а • Гостовање истакнутих спортиста • Јавни час физичког васпитања • Час одељењске заједнице о значају спорта и физичке активности • Израда паноа и материјала за сајт школе о одржаним такмичењима и победницима 	новембар мај	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Окружење програма

Снаге: Постоји низ активности које се у школи већ реализују. Ученици и наставници су научени на такву врсту комуникације и сарадње. Поједини родитељи се постепено укључују у живот и рад школе. У школи су реализовани пројекти Школски полицајац, Превенција преступничког понашања, Школа без насиља. Покушавамо да укључимо и локалну заједницу у реализацију наведених пројеката.

Школа располаже кадром који је обучен да реализује планиране задатке, техничким ресурсима неопходним за реализацију, одређеним финансијским средствима опредељеним за реализацију пројекта, и можемо се ослонити на експерте из Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања и Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију.

Слабости: Постоји реална потреба боље комуникације са родитељима, њиховог чешћег укључивања у рад школе и развијања родитељских вештина. Сарадњу са установама које брину о здравом одрастању најмлађе популације треба прво дефинисати, а онда је и поспешити. Неопходно је ојачати сарадњу са Центром за социјални рад, Домом здравља, Институтом за ментално здравље и другим релевантним институцијама.

Незаинтересованост или презапосленост родитеља могу утицати на њихово недовољно ангажовање у планираним активностима. Овај проблем се може превазићи правовременим информисањем и прилагођавањем потребама родитеља (време када се реализују одређене активности). Недостатак финансијских средстава, уколико локална заједница не одговори нашим потребама, може проузроковати проблеме у реализацији неких активности. Овај проблем се може превазићи писањем пројеката и конкурисањем код градске управе или невладиних организација.

Релевантне службе у заједници

Школа сарађује са свим васпитно-образовним установама на територији општине. Имамо добру сарадњу са предшколском установом Звездара.

У оквиру здравствене превенције остварујемо сарадњу са службама Дома здравља "Звездара" (педијатријска, стоматолошка служба, физијатар, патронажна служба и Развојно саветовалиште).

По потреби сарађујемо и са Институтом за ментално здравље и спроводимо предложене активности у циљу превазилажења конкретних проблема код појединих ученика, али и са стручњацима које родитељи ангажују у приватним установама.

Од осталих институција у локалној заједници сарађујемо са Центром за социјални рад, пратимо породице које су обухваћене и укључене у рад различитих тимова (разведени, непотпуне породице, старатељи, алкохоличари, зостављање у породици, криминогено понашање...). Уско сарађујемо са МУП-ом одељењем Звездара. За нашу школу, ОШ „Вељко Дугошевић“, Геодетску школу и VI београдску гимназију ангажован је школски полицајац. Пратимо и учествујемо у активностима које реализује организација Пријатељи деце Звездаре.

Програм заштите од насиља, зостављања и занемаривања спроводи се кроз превентивне активности, које школа спроводи самостално или у сарадњи с другим институцијама, и кроз интервентне активности.

Превентивне активности

активност		време	реализатор(и)
Укључивање ученика у ваннаставне активности	<ul style="list-style-type: none"> • Креирање занимљивих програма и пројеката • Учешће на општинским, градским и републичким такмичењима • Учешће на литерарним, ликовним, техничким конкурсима • Учешће на манифестацијама, смотрама, културним дешавањима у Србији и иностранству. • Учешће на регионалним такмичењима талената • Организација и учешће ученика у забавним активностима 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна већа - Библиотека - Тим за заштиту деце од насиља
Укључивање ученика у спортске активности	<ul style="list-style-type: none"> • Такмичења у складу с програмом школског спорта • Организовање фер-плеј турнира • Организовање игара са циљем истицања спортског духа • Учешће на великим спортским манифестацијама 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Одељењске старешине
Активно укључивање родитеља у живот школе	<ul style="list-style-type: none"> • Посета часовима (Дан отворене школе) • Учешће у радионицама са децом • Посета часовима одељењске заједнице • Заједничке ваннаставне активности за ученике, родитеље и наставнике 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Наставници - Одељењске старешине - Родитељи - Педагошко-психолошка служба
Промоција школских правила и информисање	<ul style="list-style-type: none"> • Родитељски састанаци • Часови одељењске заједнице • Плакати/постери с правилима • Ученички пројекти • Форум театар • Радионице • Истицање обавештења о раду Тима • Предавања и упутства за запослене о поступцима заштите од насиља 	прво тромесечје	<ul style="list-style-type: none"> - одељењске старешине - Тим за заштиту деце од насиља - Ученички парламент

	<ul style="list-style-type: none"> • Плакати, панои 		
Организација обезбеђења и дежурства	<ul style="list-style-type: none"> • Дежурство наставника • Дежурство ученика • Размена информација са Школским полицајцем 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Руководство школе - Одељењске старешине
Подстицање позитивних вредности и просоцијалног понашања	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација програма сарадње са Црвеним крстом • Реализација програма Пријатеља деце • Учешће ученика у културним манифестацијама • Организовање посета ученика установама културе • Избор „Најбољег друга“ • Конкурс за „Најхуманији гест“ 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа - Одељењске старешине
Превентивне радионице за одељењске заједнице	<ul style="list-style-type: none"> • Формирање базе радионица намењене решавању проблема међувршњачких односа и насиља 	Током године	Наставник грађанског васпитања, Библиотекар, ПП служба
Оснаживање ученичке иницијативе	<ul style="list-style-type: none"> • Рад Ученичког парламента 	током школске године	- Наставници задужени за рад с парламентом
Промоција ученичких постигнућа	<ul style="list-style-type: none"> • Награђивање ученика који остваре изузетне резултате на такмичењима • Панои с успесима ученика • Панои с кандидатима за Ученика генерације • Изложбе/презентације ученичких радова • Приредбе 	поводом празника или других за школу значајних датума	<ul style="list-style-type: none"> - Руководство школе - Одељењска већа - Стручна већа
Јачање компетенција ученика и родитеља	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација радионица програма „Школа без насиља“ • Реализација радионица „Може и другачије“ • Предавања/радионице за ученике и родитеље о ризичним понашањима, развојним променама, здравим стиловима живота • Реализација радионица „Промоција позитивних вредности“ • Мотивисање ученика и родитеља да прођу обуке у оквиру националне платформе „Чувам те“ 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Тим за заштиту деце од насиља - Одељењске старешине - Обучени наставници - Сарадници из других установа и институција

Интервентне активности

активност		време	реализатор(и)
Промовисање и спровођење реституције	<ul style="list-style-type: none"> • Израда листе предлога за реституцију • Обука наставника за спровођење реституције 	прво тромесечје и даље током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Ученички парламент - Тим за заштиту од насиља - Одељењске старешине
Рад Тима за заштиту деце од насиља	<ul style="list-style-type: none"> • Евидентирање случајева насиља • Мере интервенције у складу с Посебним протоколом • Мотивисање наставника да прођу обуке у оквиру националне платформе „Чувам те“ • Тимски разговори с ученицима и родитељима • Редовно недељно анализирање евиденције • Сарадња са социјалном службом • Сарадња са здравственом службом • Сарадња с полицијом 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Сви запослени - Одељењске старешине - Тим за заштиту деце од насиља

ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

активност		време	реализатор(и)
Упознавање ученика са подручјима рада, образовним профилима и средњим школама	<ul style="list-style-type: none"> • Израда паноа за ученике • Организовање презентација средњих школа • Формирање Кутка за професионалну оријентацију • Формирање збирке промотивног и информативног материјала средњих школа 	током школске године	- Тим за професионалну оријентацију
Упознавање ученика са занимањима и светом рада	<ul style="list-style-type: none"> • Презентација занимања родитеља ученика • Организовање посета радним организацијама и установама • Израда паноа са занимањима родитеља • Организовање посета сајмовима занимања и образовања 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа - Тим за професионалну оријентацију
Саветодавни рад с ученицима осмог разреда	<ul style="list-style-type: none"> • Примена стандардизованих тестова (ТПИ и др.) • Индивидуални саветодавни рад с ученицима • Индивидуални саветодавни рад с родитељима • Сарадња са ЦИПС у оквиру НСЗ • Предавања/радионице за ученике о избору занимања 	друго и треће тромесечје	<ul style="list-style-type: none"> - Психолог школе - Одељењске старешине

	<ul style="list-style-type: none"> • Саветодавни рад с ученицима којима је потребна додатна подршка и сарадња с релевантним службама 		
Информисање о упису и средњу школу	<ul style="list-style-type: none"> • Предавања за ученике осмог разреда о избору и упису у средњу школу • Предавање за родитеље ученика осмог разреда о избору и упису у средњу школу 	четврто тромесечје	<ul style="list-style-type: none"> - Педагошко-психолошка служба - Одељењске старешине
Реализација програма „Професионална оријентација на преласку у средњу школу“	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација изабраних радионица за све ученике седмог разреда • Реализација изабраних радионица за све ученике осмог разреда • Реализација одабраних радионица за групе заинтересованих ученика 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Тим за професионалну оријентацију - Одељењске старешине

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Школа сарађује са здравственим установама и родитељима ученика у спровођењу здравствене заштите ученика.

активност		време	реализатор(и)
Сарадња са здравственим установама	<ul style="list-style-type: none"> • Обавештавање родитеља и ученика о планираним редовним систематским лекарским прегледима и вакцинацијама • Обавештавање родитеља и ученика и организација редовних стоматолошких прегледа за ученике у школи • Сарадња с интерресорном комисијом 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењске старешине - Педагошко-психолошка служба
Унапређење здравља ученика	<ul style="list-style-type: none"> • Организација предавања стручњака из различитих области медицине на тему здравих стилова живота и превенције болести • Реализација програма здравственог васпитања у млађим разредима • Реализација програма здравствене заштите локалне самоуправе • Израда паноа о здравим стиливима живота и превенцији • Часови одељењске заједнице посвећени превенцији и здравим стиливима живота 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа - Општина Звездара - Стручно веће разредне наставе

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Школа у сарадњи с надлежним установама брине о социјалној заштити ученика.

активност		време	реализатор(и)
Материјална подршка	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, 	током године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењске старешине - Одељењска већа

социјално угроженим ученицима	запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Укључивање ученика којима је потребна помоћ у акције локалне самоуправе (набавка уџбеника и др.) • Реализација хуманитарних акција • Усмеравање рабата од различитих набавки у дотације за активности или набавку средстава за угрожене ученике • Обезбеђивање бесплатних obroка у школској кухињи за угрожене ученике		
Подршка породицама ученика	• Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Размена информација и и заједничко планирање мера подршке с тимовима центра за социјални рад • Размена информација и и заједничко планирање мера подршке породицама из осетљивих друштвених група с ромским асистентом/јединицом локалне самоуправе • Саветодави рад педагошко-психолошке службе с родитељима и ученицима код којих су уочене породичне тешкоће	током године	- Одељењске старешине - Педагошко-психолошка служба
Хуманитарни рад	• Реализација програма сарадње с Црвеним крстом • Реализација волонтерских акција локалне самоуправе • Организовање хуманитарних акција		- Општина Звездара - Одељењска већа - Тим за сарадњу са Црвеним крстом - Ученички парламент

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Програм заштите животне средине обухватају следеће активности:

- Обележавање еколошки важних датума
- Енергетска ефикасност (обновљиви, необновљиви и алтернативни извори енергије)
- Еколошке акције
- Изложбе
- Манифестација Учимо на експериментима
- Животна средина и одрживи развој
- Сарадња са Агенцијом за рециклажу
- Сарадња са Заводом за заштиту природе Србије
- Посете природним споменицима културе

Активности везане за програм заштите животне средине организују се у школи, установама за заштиту животне средине и заштићеним природним добрима Београда.

активност		време	реализатор(и)
Обележавање Дана влажних станишта	<ul style="list-style-type: none"> • организовање стручног предавања • изложба радова ученика • израда паноа 	2. фебруар	- Наставници биологије - Одељењска већа - Библиотека
Обележавање светског дана енергетске ефикасности	<ul style="list-style-type: none"> • изложба радова ученика • еколошке радионице 	5. март	- Стручно веће природних наука
Дан шума	<ul style="list-style-type: none"> • изложба радова ученика • стручно предавање Парк шума Звездани гај 	21. март	- Одељењска већа
Светски дан вода	<ul style="list-style-type: none"> • Предавање Вода извор живота • еколошке радионице 	22. март	- Наставници биологије - Наставници географије
Дан заштите природе	<ul style="list-style-type: none"> • тематска изложба ликовних литерарних радова ученика • еколошке радионице 	11. април	- Одељењска већа - Библиотека
Дан планете Земље	<ul style="list-style-type: none"> • тематска изложба ликовних литерарних радова ученика • еколошке радионице 	22. април	- Одељењска већа - Библиотека
Међународни дан биодиверзитета	<ul style="list-style-type: none"> • посета ботаничкој башти Јевремовац 	22. мај	- Одељењске старешине
Дан заштите животне средине	<ul style="list-style-type: none"> • уређење школског дворишта • организовање тематске изложбе радова ученика 	5. јун	- Одељењска већа
Обележавање Дана очувања озонског омотача	<ul style="list-style-type: none"> • израда паноа • еколошке радионице 	15. септембар	- Наставници биологије - Наставници географије
Дан чистих планина	<ul style="list-style-type: none"> • тематска изложба радова ученика 	4. октобар	- Одељењска већа - 1 – 4 разреда
Дан климатских промена	<ul style="list-style-type: none"> • Посета Хидрометеоролошком заводу Србије 	4. новембар	- Стручно веће природних наука
Дан планина	<ul style="list-style-type: none"> • израда паноа • еколошке радионице 	11. децембар	- Наставници биологије - Наставници географије
Енергетска ефикасност	<ul style="list-style-type: none"> • предавање и радионице на тему обновљиви, необновљиви и алтернативни извори енергије 	током године	- Стручно веће природних наука
Еколошке акције	<ul style="list-style-type: none"> • Сакупљање РЕТ амбалаже • организовање еколошких патрола • еко квиз • Реализација пројекта „Зелена Дружина“ 	током године	- Одељењска већа свих разреда - Библиотека - Општина Звездара
Изложбе	<ul style="list-style-type: none"> • тематске изложбе: Национални паркови Србије • Угрожене биљне и животињске врсте • Ендеми Србије 	током године	- Стручно веће природних наука
Учимо на експериментима	<ul style="list-style-type: none"> • организовање малог сајма науке у холу школе 	децембар	- Стручно веће природних наука

Животна средина и одрживи развој	<ul style="list-style-type: none"> • Радионице на тему Квалитет животне средине 	током године	<ul style="list-style-type: none"> - Наставници биологије - Наставници географије
Посете природним споменицима културе	<ul style="list-style-type: none"> • Посета парк шуми Звездани гај • Посете у склопу екскурзија и наставе у природи 	током године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа 1-4 разред

ПРОГРАМ САРАДЊЕ С ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

У сарадњи са градском општином Звездара донет је програм сарадње са локалном самоуправом. По плану и уз подршку Општине биће реализовани следећи програми:

програм	циљ	реализатор(и)	подршка
Подизање здравствене културе у области репродуктивног здравља	Усвајање основних знања о репродуктивном здрављу и формирање правилних ставова	- Одељењско веће осмог разреда	- Развојно саветовалиште
„Знање је моћ“	Подизање нивоа информисаности и знања о пас и болестима зависности	- Одељењска већа седмог и осмог разреда	- Општина Звездара
„И дете остани и човек постани“ - Чаробни аутобус	Подизање свести код тинејџера о важним факторима који утичу на здраво одрастање	- Одељењско веће шестог разреда	- Општина Звездара
Вршњачка едукација	Информисање о ХИВ и АИДС и начинима заштите	- Одељењска већа	- Дом здравља Звездара - Средње школе
Конкурс Најбољи плакат на тему Промоција здравих стилова живота	Промоција здравих стилова живота	- Одељењска већа - Стручно веће уметности	- Општина Звездара
Безбедност на Интернету и пројекат Зауставимо дигитално насиље	Информисање о опасностима и усвајање образаца безбедног понашања	- Одељењска већа - Стручно веће природних наука	- Општина Звездара - УНИЦЕФ - Теленор - МПН
Заштита од пожара	Информисање о опасностима и усвајање образаца безбедног понашања	- Одељењско веће трећег разреда	- ДВД Звездара
Безбедност у саобраћају	Информисање о опасностима и усвајање образаца безбедног понашања	- Одељењска већа - Стручно веће природних наука	- Агенција за безбедност саобраћаја - Управа саобраћајне полиције

Програм Зелена дружина	Развијање еколошке свести код ученика и грађана звездаре	- Одељењска већа - Стручно веће природних наука - Стручно веће разредне наставе	- Општина Звездара
Дечји позоришни фестивал Позориште Звездариште	Упознавање са позоришним стваралаштвом за децу и младе	- Одељењска већа - Стручно веће језика и књижевности -	- Општина Звездара
Конкурс Најволонтерска акција	Развијање идеје волонтирања код деце и младих, унапређење услова живот ау непосредном окружењу	- Одељењска већа	- Општина Звездара
Дан сениора 16 – 20. септембар	Унапређења квалитета живота најстаријих суграђана и превазилажење међугенерациског јаза	- Одељењска већа	- Општина Звездара
Конкурс „Тајна лепе старости“	Афирмација активне и достојанствене старости, међугенерациске солидарности и одговорног старења	- Одељењска већа	- Општина Звездара
Општински фестивал науке	Промоција науке и експериманталног рада, подршка професионалној оријентацији ученика	- Одељењска већа седмог и осмог разреда	- Општина Звездара
Општински ученички парламент	Успостављање сарадње између школа и других институција	- Ученички парламент школе	- Општина Звездара
Општински савет родитеља	Успостављање сарадње између школа и других институција	- Савет родитеља школе	- Општина Звездара
Програм Вредне руке дарују вам звуке	Упознавање са репертоаром класичне музике, инструментима и делима познатих композитора	- Одељењска већа другог и трећег разреда - Стручно веће уметности	- ОМШ „Владимир Ђорђевић“
Програм Пријатеља деце општине Звездара	У складу са циљевима посебних активности у оквиру програма	- Одељењска већа - Стручно веће уметности	- НВО Пријатељи деце - Општина Звездара
Додатна настава из српског језика и математике	Помоћ ученицима у савладавању наставних садржаја	- Стручно веће природних наука - Стручно веће језика и књижевности	- Општина Звездара (волонтери)
Радионице за развој вештина за бољи социо-економски напредак	Развој компетенција за живот у „друштву знања“	- Одељењска већа	- Општина Звездара

ПРОГРАМ САРАДЊЕ С ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.

активност		време	реализатор(и)
Информисање	<ul style="list-style-type: none"> • Редовни и ванредни родитељски састанци • Пријем родитеља („отворена врата“) • Израда паноа • Сајт школе • Организација предавања/радионица за родитеље о различитим темама 	током године	- Сви органи и службе школе
Саветовање	<ul style="list-style-type: none"> • Индивидуални саветодавни рад педагошко-психолошке службе или одељењских старешина • Организација предавања/радионица за родитеље о различитим темама • Препоруке за обраћање одговарајућим институцијама 	током године	- Одељењске старешине - Педагошко-психолошка служба
Партиципација	<ul style="list-style-type: none"> • Учешће родитеља у реализацији наставе и ваннаставних активности • Учешће родитеља у спортским активностима • Учешће родитеља у реализацији посета и излета за ученике • Учешће родитеља у хуманитарним и културним активностима 	током године	- Одељењска већа - Стручна већа
Консултовање у доношењу одлука	<ul style="list-style-type: none"> • Доношење одлука из своје надлежности • Разматрање питања из своје надлежности • Давање сагласности из своје надлежности 	током године	- Савет родитеља - Школски одбор - Комисије
Отворена школа	<ul style="list-style-type: none"> • Пријава и посете изабраним часовима наставе • Израда евиденције о присуству родитеља 	сваке последње недеље у месецу	- Пријављени родитељи - Савет родитеља
Анкетирање родитеља	<ul style="list-style-type: none"> • Израда анкете • Избор узорка • Обрада података и израда извештаја • Препоруке за измену програма сарадње 	на крају полугодишта	- Педагошко-психолошка служба - Педагошки колегијум

Отворени дан школе

Прецизан распоред дана отворене школе доноси педагошку колегијум за свако полугодиште, најкасније у другој недељи од почетка полугодишта и објављује на сајту.

Школа благовремено путем сајта информише родитеље о часовима који ће моћи да се посете током дана отворене школе, до 10. У месецу.

Родитељ се пријављује за присуство одређеном часу у току дана, попуњавањем писмене пријаве и предајом исте одељењском старешини. Неблаговремене пријаве се не разматрају.

Један родитељ може да се пријави за праћење једног часа у току сваког месеца, како би сви заинтересовани добили прилику да учествују.

Највише два родитеља могу присуствовати сваком од часова, како се не би стварале велике гужве у учионици. Изузетак су часови који се организују за два одељења, када се и број могућих посетилаца повећава на четири. Одељењске старешине прикупљају пријаве родитеља до 15. у месецу, и прослеђују их педагошком колегијуму. Педагошки колегијум одобрава пријаве и прави распоред посета, водећи рачуна о редоследу пријављивања родитеља, равномерној посећености часова, као и о равномерном учешћу сваког од родитеља у току школске године.

Током часа родитељи не смеју реметити рад, ометати ученике и наставнике, нити се на било који начин могу мешати у ток часа. Обавезни су да дођу на време (пре звона) и напусте учионицу по завршетку часа, не реметећи одвијање наставе.

Наставници у дневнику рада у напомене уписују имена родитеља који су присутни на часу.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА

Школа унапређује и обезбеђује услове рада који доприносе очувању безбедности и здравља свих запослених, ученика и родитеља.

активност		време	реализатор(и)
Едукација	За безбедност и здравље на раду	По потреби	Спољни сарадници Запослени
	За пружање прве помоћи	По потреби	Спољни сарадници Запослени
	Спасовање и евакуација	Два пута током године	Спољни сарадници Запослени ученици
	За против пожарну заштиту	Једном годишње	Спољни сарадници Запослени
	За спречавање ширења заразних болести	Два пута током године	Ученици Наставници
	Правила понашања у саобраћају	једном годишње	Ученици Наставници Спољни сарадници
	За ненасилно решавање конфликта	континуирано	Ученици Наставници Стручни сарадници

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

активност		време	реализатор(и)
Основни послови - Библиотечно-информативна делатност	<ul style="list-style-type: none"> Редовни библиотечки послови: дигитализација библиотечке грађе, набавка библиотечко грађе, њено 	Током школске године	Библиотекар

	<p>инвентарисање, класификација, сигнирање и каталогизација</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара -извештаји, анализе, самопроцене • Систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима, часописима • Функционално и естетско уређење простора библиотеке након реновирања просторије • Обучавање ученика у коришћењу фонда школске библиотеке • Издавање књига на коришћење ученицима и наставницима (задуживање и раздуживање) • Израда годишњег и оперативних планова • Промоција књига • Процена читаности књига-израда статистике коришћења фонда • Праћење и вредновање остварености постављених циљева рада школске библиотеке 		
Подстицање читања и помоћ у учењу и развоју информатичке писмености	<ul style="list-style-type: none"> • Пријем првака у библиотеку • Упознавање ученика са радом библиотеке • Развијање љубави према књизи • Развој информатичке писмености код ученика • Помоћ ученицима при избору литературе • Часови вршњачке едукације на којима ће старији ученици млађима препоручивати књиге и читати најзанимљивије одломке • Радионице • Слушање аудио бајки које је посебно занимљиво ученицима првог циклуса основног образовања и васпитања • Организација дебата о разним актуелним темама (књиге или рачунар, етика и естетика некад и сад) • Учешће у хуманитарним акцијама • Организација гостовања писаца • Учешће на конкурсима и такмичењима 	Током школске године	Библиотекар, наставници, ученици
Сарадња са наставницима	<ul style="list-style-type: none"> • Педагошка помоћ наставницима при реализацији наставних садржаја и ваннаставних активности • Тимски рад са наставницима у изради оперативних планова и проналажењу 	Током школске године	Библиотекар, наставници

	<p>информација за реализацију наставног плана и програма</p> <ul style="list-style-type: none"> • Систематско информисање о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи кроз тематске изложбе, акције, јубилеје и промоције књига 		
Рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> • Информисање о ученичким интересовањима и развијању читалачких навика • Сарадња са родитељима кроз личне контакте • Подела субвенционисаних уџбеника 	Током школске године	Библиотекар, родитељи
Сарадња у остваривању образовно-васпитног рада	<ul style="list-style-type: none"> • Одржавање наставних часова у библиотеци у сарадњи са активима наставника • Организовање такмичења/смотри/конкурса • Организовање тематских изложби • Организовање радионица у школској библиотеци поводом Нове године, Божића, Ускрса и других међународних и верских празника • Обележавање дана рођења значајних личности из области културе, науке, књижевности и других уметничких области 	Током школске године	Библиотекар, наставници, ученици
Рад у стручним органима и тимовима	<ul style="list-style-type: none"> • Рад на школским пројектима • Припремање и организовање културних активности школе • Припрема радионица, књижевних сусрета • Учешће у изради школског сајта, летописа и рада Новинарске секције 	Током школске године	Библиотекар, стручни органи и тимови
Сарадња са локалном и широм заједницом	<ul style="list-style-type: none"> • Сарадња са Друштвом школских библиотекара • Сарадња са другим школским библиотекама у основним школама • Донације • Сарадња са Пријатељима деце Звездаре • Сарадња са Црвеним крстом Србије • Сарадња са Библиотеком Града Београда • Сарадња са библиотеком „Бранко Миљковић“ • Сарадња са културним, просветним, научним и другим установама • Организација посете другој школској или јавној библиотеци како би ученици видели како раде друге библиотеке • Организовање образовних шетњи градом где су живели и радили писци ради 	Током школске године	Библиотекар и сарадници из заједница

	<p>информисања ученика о писцима из њихове школске библиотеке; посете спомен-кућама, спомен-музејима или позоришним представама које обрађују дела из лектире или ширег опуса одређеног писца</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прооције и читање актуелних или награђених књига • Организовање радионица са илустраторима • Организовање посета сајмовима књига или другим књижевним манифестацијама • Посете издавачким кућама где би се деца упознала са поступком настанка књиге и занимањима која су неопходна у том процесу (уредник, дизајнер, илустратор, лектор) 		
Промоција школске библиотеке	<ul style="list-style-type: none"> • Организација дана отворених врата приликом којих ће деца моћи да покажу производе свог креативног рада у школи • Промоција рада библиотеке путем друштвених мрежа, школских гласила, изложбених паноа 	Током школске године	Библиотекар, ученици

ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК

Продужени боравак представља продужени рад у школи пре или после редовне наставе. Поред обавезне израде домаћих задатака и слободног времена, планирани садржаји и активности организују се кроз пет секција: литерарна, ликовна, спортска, музичка и забавна.

Циљеви садржаја продуженог боравка прате и подржавају опште циљеве основног образовања:

- Омогућити детету пун живот и открити његов потенцијал као јединствене особе.
- Омогућити детету развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринело добру у друштву.
- Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити).

Кроз организовање разних активности, ученици у продуженом боравку развијају самодисциплину, одговорност и толеранцију према себи и другима. Поред тога, циљ боравка је да мотивише ученике да самостално уче и раде домаће задатке, да креативност ученика буде запажена и правилно усмерена, да сваког дана имају прилику да покажу шта знају и шта су ново научили и да наилазе на разумевање наставника и другара из групе.

Опис рада у продуженом боравку

Продужени боравак обухвата рад са ученицима првог и другог разреда. Ученици су распоређени у две групе првог и другог разреда, у две засебне учионице. Боравак ради у две смене и у складу са тим се организују активности и време проведено у боравку.

Наставници који раде у боравку свакодневно сарађују са наставницима који држе наставу, као и са педагошко-психолошком службом. То омогућава синхронизован, јединствен и интегрисан рад у целокупном

васпитно-образовном процесу. Индивидуални разговори са родитељима, свакодневна комуникација и сарадња са њима је битан и неизоставан део у раду продуженог боравка.

За дневни боравак деце у школи обезбеђени су сви неопходни услови. Учионице су опремљене удобним намештајем за релаксацију, дидактичким материјалом, друштвеним играма, едукативним квизовима и свим материјалима који су неопходни за реализацију планираних активности.

Продужени боравак је осмишљен тако да ученици имају времена да заврше своје школске обавезе, да се одморе и да учествују у разним организованим активностима.

Самосталан рад ученика обухвата израду домаћих задатака који се сваки дан организује у одређено време. Домаћи задаци се прегледају, указује се на евентуалне грешке и нејасноће, али се не оцењује. Уколико неки ученик не може самостално да уради домаћи задатак, односно има потешкоћа, наставник индивидуално ради са њим и додатно му помаже. Поред домаћих задатака ученици плански и организовано вежбају и преслишавају се из одређених области ради утврђивања и проверавања стечених знања.

Слободне активности у продуженом боравку развијају машту и креативност, подстичу социјално-емоционални развој и прилагођени су узрасту и могућностима ученика. Одвијају се кроз пет различитих секција (које се мењају сваки дан) уз употребу што разноврснијих материјала. Кроз ликовну, литерарну, музичку, спортску секцију и секцију забавног карактера деца се упознају и стичу основна знања из различитих области: саобраћај, бонтон, здрав начин живота, чувари природе, историје итд. Обележавају се значајни датуми, иде се у посету позоришту, библиотеци, најбољи ликовни и литерарни радови се шаљу на конкурсе и организују се разне изложбе. Све активности су осмишљене тако да буду креативне, иновативне и да захтевају ангажованост сваког ученика појединачно. У складу са осмишљеним активностима примењују се различите методе и облици рада. Групни рад је најчешће примењиван облик рада у продуженом боравку не би ли се развио осећај заједништва и припадности групе, као и да би се развила солидарност, толеранција и одговорност у групи.

Слободно време је осмишљено тако да се ученици одморе и релаксирају. Акцент се ставља на активности које задовољавају дечју потребу за кретањем и игром (елементарне, групне, штафетне, спортске и такмичарске игре). Једном недељно планирано је да наставник физичког заједно са ученицима ради вежбе обликовања (по потреби и корективне вежбе) и да их упознаје са елементима групних и индивидуалних спортова. Осим тога, ученици у слободно време могу да се играју различитих друштвених игара, уз надзор наставника, и да учествују у разним едукативним квизовима.

Септембар: Упознавање са школом

- Формирање група и међусобно упознавање
- Упознавање ученика са школским просторијама и особљем школе
- Правила понашања у боравку
- Правила понашања у трпезарији
- Моја школа
- Стекао/ла сам новог друга/ другарицу
- Летња разгледница- ликовни радови
- Бонтон- Од куће до школе
- Шта волим и шта умем
- Елементарне игре за социјализацију
- Вежбе обликовања

Октобар: Октобар деци

- Обележавање Дечје недеље
- Организовање хуманитарне акције „Деца деци“
- Обележавање Међународног дана заштите животиња
- Угрожене животиње- текст и слика
- Ужина за птице
- Како расте сунцокрет- колаж од зрневља

- Радионица- изражавање сопствених осећања
- Слушање и читање бајки
- Обележавање Светског дана пешачења- шетња парком
- Бонтон- у библиотеци
- Вежбе обликовања
- Полигон

Новембар: Јесен у мом комшилуку

- Пратимо како се природа мења
- Скупљање лишћа и плодова- колаж
- Јесењи плодови
- Прелиставање дечје штампе
- Од старих, нове ствари- израда играчака
- Припрема и реализација продајне изложбе дечјих рукотворина
- Радионица- развијање вештине ненасилне комуникације
- Конструктивно решавање конфликта
- Бонтон- у позоришту
- Драматизација текста
- Посета позоришту
- Вежбе за кичму
- Штафетне игре

Децембар: Растемо ми, расте и наш боравак

- Колико поштујемо донета правила- мењамо стара, доносимо нова
- Богаћење речника
- Много речи, једна песма
- Обележавање Дана права човека „Живи слободно и сигурно“
- Права и обавезе деце
- Права деце са посебним потребама
- Дошла нам је зима- цртање по снегу
- Израда новогодишњих честитки и украса
- Писма Деда Мразу
- Припрема и реализација изложбе дечјих радова
- Вежбе за рамена
- Игре на снегу

Јануар: Доживљај са зимског распуста

- Утисци са зимског распуста
- Зимска разгледница
- Упознавање зимских спортова
- Свети Сава, школска слава
- Упознавање са ликом и делом Светог Саве
- Драматизација текстова о Светом Сави
- Цртање портрета Светог Саве
- Вежбе обликовања
- Штафетне игре са препрекама

Фебруар: Ја- уметник, песник, сликар, вајар

- Прича по сликама- усмено и писмено изражавање
- Доврши започету причу
- Промени крај познате приче
- Упознајемо нашу традицију
- Прављење старих предмета од глине и глиномала
- Играчке некада- прављење крпењача и лутки од варјаче
- Обележавање Дана заљубљених
- Моја прва песма о љубави
- За мене је љубав... – пано
- Квиз „Изоштри ум“
- Читање прича Уроша Петровића
- Читање дечјих енциклопедија
- Вежбе за равна стопала
- Елементи кошарке

Март: Буђење пролећа

- Обележавање Дана жена
- Мама, бако... волим те- изложба радова
- Писање и читање најлепших порука
- Пролеће (пролећно небо, пролећно дрво, пролећно цвеће и пролећне игре)- спајамо у слику,пано
- Оригами
- Обележавање Светског дана шума и воде
- Изложба радова „Вода је живот“
- Посета наставнику биологије
- Бонтон- у природи
- Рециклажа- прављење музичких инструмената од пластичних флаша, чаша
- Трчање право, кривудавао, око препрека
- Елементи одбојке

Април: Обележавање значајних датума

- Обележавање Међународног дана дечје књиге
- Посета библиотеци и разговор са библиотекарком
- Моја омиљена књига
- Обележавање Светског дана здравља
- Како чувамо здравље
- Посета и предавање лекара (родитељ чије дете похађа боравак)
- Обележавање Ускрса
- Посета часу веронауке
- Ускрс у мојој породици
- Цртање ускршњих јаја
- Изложба дечјих радова
- Обележавање Дана планете Земље
- Игре хватања, бацања и гађања лоптом
- Елементи фудбала

Мај: Пуно тога у мају

- Обележавање Дана Сунца
- Сунце као извор живота
- Правимо хербаријум
- Потрага за благом
- Обележавање Светског дана Црвеног крста
- Посета и предавање волонтера Црвеног крста
- Помогао/ла сам у невољи
- Обележавање Светског дана породице
- Моја породица и ја
- Радионица- дете, родитељ и наставник
- Прављење изложбе заједничких радова
- Читамо о далеким земљама
- Моје необично путовање
- Прескакање вијаче, игре са вијачом
- Елементи рукомета

Јун: Мало игре, мало знања

- Штафетне игре- такмичење
- Омиљене игре ове школске године
- „Шта знаш о природи“ - квиз
- Ја имам таленат
- „Мали математичари“ - квиз
- Између две ватре- турнир
- Препоручујемо да прочитате

ЕКСКУРЗИЈЕ И НАСТАВА У ПРИРОДИ

ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзија се у основној школи обавља као ваннаставни облик васпитног рада. Њена важност огледа се у специфичности културног и рекреативног рада.

Циљ екскурзије је савлађивање дела наставног програма, непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа. Чињеница је да ни најсавременија наставна технологија, као ни средства јавног информисања не остављају толико упечатљив утисак код ученика, колико оно што се непосредно, дубоко емотивно доживи на екскурзији. Осим специфичног усвајања градива и очигледне наставе, екскурзија омогућава боље упознавање ученика и наставника, што утиче на њихову даљу сарадњу.

Задаци екскурзије су:

- Да код ученика развије способност посматрања, опажања и уочавања одређених предмета, објеката и појава
- Да допринесе продубљивању, проширивању и обогаћивању знања код ученика
- Да развија љубав ученика према природи
- Да развија смисао за лепо и изграђује естетске потребе и навике
- Да допринесе јачању физичких способности и омогућује рекреацију и релаксацију ученика
- Да допринесе бољем и свестранијем упознавању ученикове личности и успостављању ближих односа између ученика и наставника

Генерациски план екскурзија заснива се на узрасту ученика, његовим психо- физичким способностима, наставном плану и програму и упознавању наше земље.

Екскурзија обавезује све наставнике и све ученике (учеснике екскурзије) да се активно укључе у припрему и реализацију екскурзије. Припреме се врше на часовима редовне и додатне наставе и секција; ученици добијају додатну литературу за припреме и задатке које треба реализовати на путовању.

Одељенски старешина мора обавити све организационе припреме.

Директор именује стручног вођу пута и ангажује туристичку агенцију на основу понуда. Извештај о изведеној екскурзији састоји се од програма екскурзије и оцене о реализацији плана и програма и квалитету пружених услуга.

Ток екскурзије, реализацију циљева, садржаје и активности разматрају одељенска већа, стручна већа и Савет родитеља. Значајно је у извештају истаћи и пропусте у раду свих чинилаца у реализацији екскурзије.

Екскурзију финансирају родитељи, а може се извести ако се пријави више од 80% ученика.

Први разред

Циљ екскурзије: Непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије: Проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Дестинација 1: Београд - Пећинци (Музеј Хлеба) - Бојчинска Шума -Београд

Садржај:

- разгледање Музеја хлеба у Пећинцима - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и упознавање са прерадом природних сировина и различитим делатностима људи.
- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине - посета и разгледање Музеја ваздухопловства
- посматрање карактеристичних биљака и животиња у Бојчинској шуми (обилазак станишта биљака и животиња).
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Дестинација 2: Београд – Сурчин (Музеј ваздухопловства) – Бојчинска шума – Београд**Садржај:**

- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине - посета и разгледање Музеја ваздухопловства
- посматрање карактеристичних биљака и животиња у Бојчинској шуми (обилазак станишта биљака и животиња).
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Дестинација 3. Београд - Авала – Шупља стена - Београд**Садржај:**

- уочавање облика рељефа у околини и посматрање карактеристичних биљака и животиња на Авали.
- разгледање знаменитости – Споменик незнаном јунаку и Авласки торањ - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја.
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Други разред

(1 дан)

Циљ екскурзије: непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини кроз активно усвајање наставних садржаја, оспособљавање за примену знања у практичном животу, као и васпитавање за живот и рад у колективу, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије: проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним,

културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Дестинација 1: Београд-Бранковина-Ваљево-Београд

Садржај:

- Бранковина, обилазак Спомен комплекса Бранковина: Десанкиног гроба, старе школе, нове школе, вајата Љубе Ненадовића, цркве Св. Арханђела задужвине проте Матеје Ненадовића и црквене порте где се налазе гробови Ненадовића - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја.
- Ваљева те посета Музеју града поставка III димензија, и Муселимовом конаку, у централној зони града и разгледање споменика војводе Живојина Мишића и Десанке Максимовић са обиласком града и разгледањем најстарије улице у Ваљеву која носи назив Тешњар - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја, развијање способности оријентације у простору и времену.
- развијање другарстава, колективног духа, одговорности, развијање родољубља.

Дестинација 2: Београд-Мали Иђош-Салаш Катаи-Београд

Садржај:

- Катаи салаш - Обилазак Катаи салаша, развијање способности оријентације у простору и времену, уочавање облика рељефа у околини и посматрање карактеристичних биљака и животиња, упознавање са различитим делатностима људи, упознавање са производњом хране.
- Малом Иђошу, посета Музеју пекарства и етно кућа фамилије Катаи, упознавање с прошлошћу и културном баштином и природним лепотама завичаја.

Дестинација 3: Београд-Нови Сад (Природњачки музеј) - Сремска Каменица (Кућа ЈЗмај) - Стражилово-Београд

Садржај:

- Природњачки музеј у Новом Саду, посматрање карактеристичних биљака и животиња.
- Змајевом музеју у Сремској Каменици, упознавање с прошлошћу и културном баштином.
- упознавање са природним лепотама и екосистемом Фрушке горе
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Трећи разред

(1 дан)

Циљекскурзије : Непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије: Проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева (Баната , Лозница – Мачвански округ); развијање

позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Дестинација 1: Београд - Ковачица - Царска Бара – Идвор (Пупинов Музеј) - Царска Бара (Салаш Луиза) – Дворац „Каштел“ Ечка – Београд

Садржај:

- Галерија слика наивне уметности у Ковачици – упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно географских одлика Републике Србије – резерват природе Царска бара - Ечка.
- посета заштићеним природним подручјима – резерват природе.
- посматрање карактеристичних биљака и животиња на простору Царске баре (обилазак станишта биљака и животиња).
- Упознавање са ликом и делом славног научника Михајла Пупина
- Упознавање са културом и историјом током 19 века (Двеорац Каштел)
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Дестинација 2: Београд– Манастир Троноша - Тршић - Београд

Садржај:

- Манастир Троноша упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Упозбавање са ликом и делом реформатора српског језика Вука Стефановића Караџића
- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно географских одлика Републике Србије – обилазак парка са језером.
- посматрање карактеристичних биљака и животиња.
- развијање способности оријентације у простору и времену.

Дестинација 3: Београд – Суботива – Палић (ЗООврт) - Београд

Садржај:

- Суботица, боравак и разгледање центра града- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Палић, посета ЗОО врту, шетња и разгледање излетничко-спортско-културног комплекса Палићко језеро- посете заштићеним природним подручјима; - обилазак привредних друштава и јавних предузећа (упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

- развијање способности оријентације у простору и времену.

Четврти разред

(1 дан)

Циљ екскурзије: Непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије: Проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Дестинација 1:

Београд–Топола –Опленац –Рисовача- Аранђеловац –Буковичка бања-Београд

Садржај:

- Топола и Опленац ,обилазак спомен комплекс (споменик Вожду Карађорђу, црква Пресвете Богородице, конак и музеј , Опленац - црква Светог Ђорђа - задужбина Краља Петра И Карађорђевића; Кућа краља Петра И - обилазак маузолеја и галерије) - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Аранђеловац-посећујемо пећину Рисовачу- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;
- Буковичка бања –шетња, посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);развијање способности оријентације у простору и времену;

Дестинација 2:

Релација: Београд – Ергела Зобнатица - Суботица – Палић (Зоо врт) - Београд

Садржај:

- посета ергели Зобнатица, обилазак музеја, галерије, ергеле- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.); упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Суботица, боравак и разгледање центра града- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Палић, посета Зоо врту, шетња и разгледање излетничко-спортско-културног комплекса Палићко језеро- посете заштићеним природним подручјима; - обилазак привредних друштава и јавних предузећа (упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Дестинација 3:

Правац: Београд – Мишар – Текериш – Тршић – Коренита (манастир Троноша) - Београд

Садржај:

- Шабац-Мишара и посета музеју - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- Текериш, посета споменичком комплексу, посвећеном Церској бици- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- Тршић, обилазак родног места Вука С. Караџића и то у оквиру ком упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- Посету манастиру Троноши са црквом посвећеном Ваведењу пресвете Богородице из XV века (у оквиру њега је и Вуков меморијални музеј)-упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине

Пети разред

(1 дан)

Циљ екскурзије: очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја, стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена, проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу, развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе, социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу, развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима, развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Задаци екскурзије:

побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости; развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену; подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Дестинација 1: Београд – Нови Сад – Сремски Карловци – Стражилово – Београд.

Садржај:

- Нови Сад – упознавање са рељефом равничарског краја, реци Дунав и каналу Дунав – Тиса – Дунав (географија). Такође, значајан је и за повезивање са градивом из историје и ликовне културе због архитектуре града кроз прожимање историзма и сецесије. Шетњом кроз Змај Јовину улицу, ученици се подсећају песника Јована Јовановића Змаја и његовог значаја за српски језик и књижевност.
- Сремски Карловци - Ово место има велики значај за ученике, јер пружа корелацију између више предмета као што су ликовна култура (значај сликара Паје Јовановића, као и фрескосликарство), Српски језик и књижевност (песник романтизма Бранко Радичевић и значај Карловачке гимназије за српски народ), веронаука (Стари завет).
- Стражилово - повезивање знања из предмета: географија (географски положај и значај Националног парка Фрушка Гора), биологија (биљни и животињски свет Фрушке Горе), али и српског језика (Бранко Радичевић – песме романтизма), као и предмета ликовна култура (ученици се срећу са спомеником Бранка Радичевића).

Дестинација 2: Београд – манастир Копорин – Стари Костолац (Виминацијум) – Смедерево – Београд.

Садржај:

- Манастир Копорин – значајан за предмете: ликовна култура, историја, веронаука као црква Светог Стефана (задужбина деспота Стефана Лазаревића, сина кнеза Лазара).
- Стари Костолац (Виминацијум) – од изузетног значаја за предмете историја и ликовна култура јер се ученици сусрећу са археолошким налазиштем и римским војним логором и градом римске провинције.
- Смедерево - град и седиште Подунавског округа, обиласком Смедеревске тврђаве – град проклете Јерине, ученици се блиско упознају и са градивом из историје и једном од највећих средњовековних равничарских тврђава у Европи и последњем великом делу српске архитектуре из овог периода.

Шести разред

(1 дан)

Циљ екскурзије: савлађивање дела наставног плана и програма непосредним упознавањем појава, процеса и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног и историјског наслеђа и привредних достигнућа наше земље - циљу одговарајућег ученичког поимања задатог, и правилне примене у свакодневной пракси, непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја, стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена, проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу, развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе, социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу, развијање позитивних односа према националним, културним и естетским

вредностима, развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Задаци екскурзије:

- развијање ученичке способности посматрања и опажања и уочавање предмета, објеката и појава..
- свестрани развој ученичке личности - и одговарајуће формирање међуученичког и односа наставник – ученик..
- Да допринесе продубљивању, проширивању и обогаћивању знања код ученика
- Да развија љубав ученика према природи
- Да развија смисао за лепо и изграђује естетске потребе и навике
- Да допринесе јачању физичких способности и омогућује рекреацију и релаксацију ученика
- Да допринесе бољем и свестранијем упознавању ученикове личности и успостављању ближих односа између ученика и наставника
- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Дестинација 1: Београд– Ковачица - Идвор – Каштел Ечка – Београд

Садржај:

- Ковачица: географија -бологија / рељеф; еколошка геологија,заштита животне средине, ликовна култура / колонија сликара наиваца; развијање и неговање естетских потреба ученика, физичко и здравствено васпитање / допринос физичком развоју ученика; рекреациј, историја / знаменито културолошко наслеђе.
- Идвор: географија / рељеф; настанак; туризам, биологија / специфичности биљног и животињског света..екологија, ликовна култура / развијање и неговање естетских потреба ученика, физичко и здравствено васпитање / допринос физичком развоју ученика, историја-физика-математика / културолошко наслеђе Михајла Пупина..
- Упознавање са културом и историјом током 19 века (Двеорац Каштел)

Дестинација 2: Београд– Ресавска пећина - Манасија-Свилајнац- Београд

Садржај:

- Ресавска пећина -географија / рељеф, специфичности пећине, настанак, биологија / заштита животне средине, ликовна култура / развијање и неговање естетских потреба ученика, физичко и здравствено васпитање / допринос физичком развоју ученика
- Манастија, историја / задужбина Деспота Стефана Лазаревића, ликовна уметност / архитектура, фреске, манастир центар ресавске школе, орнаменти , розете, српски језик / Деспот Стефан Лазаревић као књижевник,
- Свилајнац, географија / рељеф, клима, хидрографија, привреда (пољопривреда, трговина) историја / период српске деспотовине (културни просперитет), физичко и здравствено васпитање / допринос физичком развоју ученика, српски језик – пејзаж.

Дестинација 3: Београд - Манастир Месић-Вршачки Брег-Вршац –Девојачки Бунар–Београд

Садржај:

- Манастир Месић: историја -верска настава / храм манастира посвећен рођењу Светог Јована Крститеља. ликовна култура / фреске; колонете; традиционални рашки стил архитектуре; неговање естетских потреба ученика, физичко и здравствено васпитање / допринос физичком развоју ученика; рекреација.
- Вршачки брег, географија / рељеф; настанак; туризам.
- Вршачко виногорје, културолошко наслеђе, биологија / заштита животне средине; специфичности биљног (кострика..) и животињског (дивља патка, детлић, крагуј..) света, ликовна култура / развијање и неговање естетских потреба ученика.. природне лепоте, физичко и здравствено васпитање / физички развој ученика; рекреација.
- Вршац, биологија / заштита животне средине, географија / непосредна близина специфичног географског комплекса - Делиблатска пешчара; раскрсница Државног пута I реда М10, М18, рељеф, клима, облик, величина и историјат града, ликовна уметност / архитектура; културно наслеђе Паје Јовановића, пејзаж, историја / средњовековно утврђење; знаменито историјско-културолошко наслеђе.. Градска кућа, стара апотека, Народни музеј – најстарији у Војводини, српски језик / наслеђе Јована Стерије Поповића (оснивање српске драме) -верска настава / црква св. Герхарда од Сагрета – највећа римокатоличка црква у Србији.
- Девојачки бунар, физичко и здравствено васпитање / рекреација; допринос физичком развоју ученика, географија / рељеф; „нетакнута“ природа; привреда (воћарство, пчеларство, виноградарство..); клима; туризам, биологија / очување и неговање животне средине..

Седми разред

(2 дан)

Циљ екскурзије

је савлађивање дела наставног програма, непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа. Чињеница је да ни најсавременија наставна

технологија, као ни средства јавног информисања не остављају толико упечатљив утисак код ученика, колико оно што се непосредно, дубоко емотивно доживи на екскурзији. Осим специфичног усвајања градива и очигледне наставе, екскурзија омогућава боље упознавање ученика и наставника, што утиче на њихову даљу сарадњу.

Задаци екскурзије

Да код ученика развије способност посматрања, опажања и уочавања одређених предмета, објеката и појава

Да допринесе продубљивању, проширивању и обогаћивању знања код ученика

Да развија љубав ученика према природи

Да развија смисао за лепо и изграђује естетске потребе и навике

Да допринесе јачању физичких способности и омогућује рекреацију и релаксацију ученика

Да допринесе бољем и свестранијем упознавању ученикове личности и успостављању ближих односа између ученика и наставника

Дестинација 1: Београд - Овчар Бања - манастир Благовештење - Сирогојно, Златибор - Међавник (Дрвенград) - Тара - Мокра Гора (Шарган) - манастир Рача – Београд

Садржај:

- Овчар бања – тектонски облик рељефа, клима, биљни и животињски свет
- Манастир Благовештење – манастир у Овчарско-кабларској клисури, из 16. века познат по фреско сликарству, културно-историјско наслеђе
- Сирогојно, Златибор – тектонски облик рељефа, шумски екосистем, клима, биљни и животињски свет, вештачко језеро, екосистем стајаћих вода
- Међавник (Дрвенград) – етно село код Мокре горе, облици у рељефу, клима, биљни и животињски свет, културно наслеђе
- Мокра Гора (Шарган) – део пруге узаног колосека између Ужица и Вишеграда
- Манастир Рача - се налази на десној обали реке Раче, у подножју Таре, у близини Бајине Баште. Од манастира до Бајине Баште и ушћа речице Раче у Дрину има око 6 км. Припада Епархији жичкој Српске православне цркве и представља непокретно културно добро као споменик културе од великог значаја.

Дестинација 2: Путни правац: Београд – Лазаревац - Струганик – Таково- Ужице - Златибор- Златар – Чачак (Љубић) – Ваљево (Тешњар)- Београд

Садржај:

- Лазаревац Лазаревац лежи у делу Шумадијске Колубаре, у близини реке Колубаре. Област је врло богата угљем (лигнитом), чије су наслаге дебљине од око 70 м. У близини Лазаревца налази се чувени рудник “Колубара” са термоелектраном у Великим Црљенима као и сушионицом угља и топланом у Вреоцима.
- Струганик је насеље у општини Мионица, у Колубарском округу. Развиле се по теменима које су широка развођа између изворишних кракова река Рибнице и Топлице. Струганик лежи под планином Маљен. Родно је место Војводе Живојина Мишића, место неуспелих преговора четника и партизана
- Таково- центар Другог српског устанка, црква, брвнара

- Ужице је град у Златиборском округу, Лежи на обалама реке Ђетиње. Очуване су средњовековне рушевине тада већ врло важног града. Ужице је било седиште партизанске армије у јесен 1941. године. Ужице је центар металне и индустрије машина и гајења воћа.
- Златибор– тектонски облик рељефа, шумски екосистем, клима, биљни и животињски свет, вештачко језеро, екосистем стајаћих вода
- Чачак (Љубић) - историјсе и геогрфске карактеристике краја
- Баљево (Тешњар) - историјсе и геогрфске карактеристике краја
- Милешева је српски средњовековни манастир. Налази се на шестом километру од Пријепоља на реци Милешевци. Задужбина је Краља Владислава Немањића.

Дестинација 3: Београд – Ниш (Ђеле кула, Чегар, Медијана, Црвени крст), Нишка Бања, Пирот (Момчилов град) Београд

Садржај:

- Ниш (Ђеле кула, Чегар, Медијана, Црвени крст) - упознавање са историјско и културном баштином.
- Нишка Бања - историјсе и геогрфске карактеристике краја .
- Пирот (Момчилов град) - упознавање са историјско и културном баштином.

Осми разред

(2 дана)

Циљ екскурзије: непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије: проучавање објекта и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, развијање интересовања за природу и еколошке навике, упознавање начина живота и рада људи појединих крајева, развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Дестинација 1: Београд – Краљево – манастир Жича – Врњачка бања – Студеница – Крушевац (Лазарица) – Београд

Садржај:

- Краљево се налази на трима [рекама](#): [Ибар](#), [Западна Морава](#) и [Рибница](#). Река Ибар - на овој реци налази се 10 хидроелектрана, позната је по многим брзацима и долини јоргована - према легенди, краљ Стефан Урош I је, половином 13. века, дуж неприступачне долине Ибра засадио плаве јорговане у знак љубави према својој будућој супрузи - француској племкињи Јелени Анжујској. Желео је да је ово место подсећа на родну Провансу, упознавање са географским карактеристикама, рељефом, природним лепотама наше земље.

- Манастир Жића је српски средњовековни манастир из прве половине 13. века, који се налази у близини Краљева и припада Епархији жичкој Српске православне црква. Ученици се упознају са историјском и културном баштином наше земље.
- Копаоник - највећи планински масив у Србији. Један његов део је заштићена зона под именом национални парк Копаоник у оквиру кога постоји већи број заштићених природних целина, а на њему се налази и највећи скијашки центар у Србији. Његов највиши врх је Панчићев врх са 2017 m нмв. на коме се налази маузолеј чувеног српског природњака по коме је добио име. Упознавање са географским карактеристикама, рељефом, природним лепотама наше земље.
- Врњачка бања - највећа бања у Србији. Обилазак замка културе дворац Белимарковић из друге половине XIX века, Ученици се упознају са историјском и културном баштином наше земље.
- Студеница – задужбина Стефана Немање XII век, Жича - задужбина Стефана Немањића XIII век,
- Крушевац – разгледање град и цркве Лазарице – задужбина кнеза Лазара Хребељановића XIV век, подигнута поводом рођења Лазаревог сина Стефана Лазаревића 1376.године

Дестинација 2: Београд – манастир Ковиљ – Сомбор – Суботица – Палић – Зобнатица – Београд

Садржај:

- Манастиру Ковиљ са црквом посвећеном светим арханђелима Михаилу и Гаврилу. Ученици се упознају са историјском и културном баштином наше земље.
- Сомбор (Галерији Милана Коњовића у Сомбору, шетња пешачком зоном кроз центар до Градске куће – Жупаније, посета и краће задржавање у градском парку.)Упознавање са географским карактеристикама, рељефом, природним лепотама наше земље.
- Суботицу, разгледање централног градског језгра, зграде Градске куће, зграде Градског музеја и центра града. Суботица- насеље равничарског типа, Јован Ненад Црни српски цар који се појавио у историји и умешао у борбу за угарски престо, прогласио се за цара-обилазак спомен обележја.
- Палић, насеље равничарског типа, еолско језеро, клима, биљни и животињски свет, вештачко језеро, екосистем стајаћих вода, упознавање са географским карактеристикама наше земље.
- Ергела Зобнатица – туристичко рекреативни центар познат по узгоју коња и великој ергели, упознавање са биљним и животинским светом,

Дестинација 4: Београд – Гамзиград (Феликс Ромулијана) – Зајечар – Неготин - Лепенски вир - Голубац – Београд

Садржај:

- Гамзиграда – Феликс Ромулијана - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине.
- Зајечар – Надодни музеј - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине, развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима.

- Неготин – Кућа Мокрањца и Хајдуквељка - упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине, развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима.
- Лепенски Вир - историја-прве цивилизације на простору Балканског полуострва, географија-изглед насеља, климатске одлике доба Лепенског вира;
- Голубац – Голубачка Тврђава географија- упознавање са изгледом рељефа, географске карактеристике, историски значај.

НАСТАВА У ПРИРОДИ (1-4. РАЗРЕД)

Први разред

Дестинације

- Златибор
- Копаоник
- Врњачка бања

Циљеви

- Очување , подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- Стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања слободног времена;
- Проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном окружењу;
- Развијање еколошке свести и подстицање ученика на ангажман у заштити природе;
- Социјализација ученика, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима и окружењу;
- Развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задаци и садржаји

- Побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- Задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- Очување природне дечије радозналости за појаве у природи и њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- Развијање способности запажања појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- Подстицање самосталности кроз непосредне истраживачке задатке;
- Развијање свести о потреби заштите животне средине и изграђивање еколошких навика;

- Упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- Упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- Упознавање разноврсности биљног и животињског света и уочавање њихове повезаности;
- Упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- Развијање способности сналажења у простору и времену;
- Развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- Стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- Формирање навика редовне и правилне исхране;
- Разумевање и уважавање различитости међу ученицима;
- Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима кроз одговарајуће активности.

Други разред

Дестинације

- Дивчибаре
- Златибор
- Копаоник
- Кушићи
- Гоч

Циљеви и задаци

- Развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивању тих појмова.
- Упознавање ученика са културно историјским наслеђем краја.
- Остваривање одговарајућих садржаја наставних и ваннаставних активности из наставног плана и програма школе.

Задаци

- Развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења.
- Оспособљавање за сналажење у простору и времену.
- Развијање позитивног односа према историјском наслеђу.
- Сагледавање и упознавање начина живота и рада људи тог краја (планинских предела).
- Развијање позитивних еколошких навика и интересовања за природу.
- Развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским
- Вредностима спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и значаја
- Здравља и здравих стилова живота.

- Подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја

Трећи разред

Дестинације

- Златибор
- Копаоник
- Врњачка Бања

Циљеви и задаци

- Проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу
- Очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја; стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена
- Социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу
- Развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе

Задаци и садржаји наставе у природи

- Подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке
- Упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости
- Развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика
- Побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика
- Развијање правилних хигијенско здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи
- Формирање навика редовне и правилне исхране
- Навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна
- Разумевање и уважавање различитости међу појединцима и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности

Четврти разред

Дестинације

- Златибор
- Копаоник

- Дивчибаре
- Гоч

Циљеви

- Очување , подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја ;
- Стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања слободног времена;
- Проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном окружењу;
- Развијање еколошке свести и подстицање ученика на ангажман у заштити природ;
- Социјализација ученика, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима и окружењу;
- Развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима .

Задачи и садржаји

- Побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- Задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- Очување природне дечије радозналости за појаве у природи и њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- Развијање способности запажања појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- Подстицање самосталности кроз непосредне истраживачке задатке;
- Развијање свести о потреби заштите животне средине и изграђивање еколошких навика;
- Упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- Упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- Упознавање разноврсности биљног и животињског света и уочавање њихове повезаности;
- Упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- Развијање способности сналажења у простору и времену;
- Развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- Стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- Формирање навика редовне и правилне исхране;
- Разумевање и уважавање различитости међу ученицима;
- Подстицање групног рада , договарања и сарадње са вршњацима кроз одговарајуће активности.

